

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antiquae Lectionis Tomus ...

In Qvo Plvra Qvam XX. Antiqua monumenta, nunquam edita

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1602

Collectio Historica Chronographica Ex Anonymo Qvi Svb Alexandro Severa
Imperatore Vixit, Idacio, Toromacho, alijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64160](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64160)

COLLECTIO

Historica Chronographica

Ex

ANONYMO QUI SVB ALE-
XANDRO SEVERO IMPERATORE
VIXIT,IDACIO,
TOROMACHO,
alijs.

COLLECTORE

*Gallo quodam, quem Carolo Magno
supparem fuisse apparet.**Nunc primum è m. s. codicibus edita & notis illustrata
ab*HENRICO CANISIO NOVIOMAGO
Iurisconsulto.

COL.

COLLECTIO
HISTORICA CHRONO-
graphica

ex

ANONYMO

qui

SVB ALEXANDRO SEVERO IMPE-

rator vixit,

COLLECTORE

GALLO QVODAM, CAROLIMAGNI

temporibus.

* INCIPIT LIBER GENERA-
tionum primus.

A B Adam vsq; ad---- Ordine qua
continentur in huius volumine libri. Dimune-
ratio temporum & annorum. Generationes secu-
li vsq; in hunc diem. Terra diuisio tribus filijs
NOE. Declaratio gentium que ex quibus facte sunt. Et quas
singuli terras & ciuitates sortiti sunt. Quanta Insula clara. Qui
ex quibus gentibus transmigrauerint. Quot flumina nominata.
Quot montes nominati. Quot iudices, & quis quotannis populum
iudicauit. Quot reges in tribu Iuda, & quis quotannis regnauit.
Declaratio Pasche, & quis quando seruauit ex temporibus Moy-
sis vsque in hunc diem. Reges Persarum à Cyro: & quis quotannis
Dddd 2 regnauit.

† In m. Scodi-
ce minore
(nam in ma-
iore m. f. totus
primus liber
abest) non erat
præter hunc
alius titulus
huius libri
præfixus.

Lego Iphito.

regnavit. Reges Macedonum ab Alexandro; & quis quot annis regnavit. Imperatores Romanorum ab Augusto, & quis quot annis regnavit. Tempora Olympiadum ab * Ippito vsq; in presentem Olympiadem. Nomina Patriarcharum ac generationes. Nomina Prophetarum. Mulieres Prophetisse. Nomina Regum Hebræorum, & Regum qui in Samaria regnaverunt supra decem tribus, & quis quot annis regnavit. Nomina Sacerdotum. Nomina Imperatorum Romana, & quis quotannis presuit.

Quandoquidem oportet instructum esse veritate, necessarium existimavi fratres charissimi, hunc in brevi de sanctis Scripturis facere sermonem ad corroborandam doctrinam, ut per paucas enarrationes non sine causa inquisitas virtutes veritatis citius agnoscamus; abscindentes prius indoctorum generatam contentionem, qua obumbrat sensus * Scdm̄ huiuscemodi indoctorum edoceat. Summa autem cum industria prævidere cupientes iuxta veritatem cognoscimus gentium divisionem & parentum dinumeratam generationem, inhabitatorum quoq; tempora & bellorum commisiones, & ludicum tempore dispensationes, & Regum annos, & Prophetarum tempora; qui ex quibus regibus nati sunt, qualesq; captivitates populi quibus Regibus & quibus Iudicibus contigerint: quiq; Sacerdotes quibus temporib; fuerunt: & qua divisio, & qua perditio facta sit. Quo autem modo generatio seminis Israël vel de patrib; in Christo completa sit, & quot quantiq; per quanta tempora dinumerarentur anni à creatura seculi vsq; in hunc diem. Existimavimus autem incipientes à Genesi iuxta verborum ostensionem sicut expedie declarare, non ex nostra quadam parte, sed ex ipsis sanctis scripturis testificari, hinc occasionem accipientes iuxta ordinem de Genesi sermonem facimus.

Explicit præfatio. Incipit narratio præfationis.

LIBER

IB ER generationis hominum. quo die fecit Deus Adam, ad imaginem Dei fecit eos. Vixit autē Adam annos CXXX. & genuit Seth, Vixit autē Seth annos CCV. & genuit Enos. Vixit autē Enos annos CLX. & genuit Cainan. Vixit Cainan an. CLXX. & genuit Malaleel. Vixit Malaleel ann. CLXV. & genuit Jared. Vixit Jared an. CLXII. & genuit Enoch. Vixit Enoch an. CLXV. & genuit Mathusalem. Vixit Mathusalem CLXVII. & genuit Lamech. Vixit Lamech CLXXXVIII. & genuit Noe. Et erat Noe annorum quingentorū; & genuit tres filios, Sem, Cham, & Iaphet. post annos autem centum, postquam genitus est Sem fuit diluuium, cū esset Noe annorum DC. Fuit ergo ab Adam vsq; ad diluuium generationes XI. anni 2242. Istæ sunt generationes Sem. Sem cū esset annorum centū, genuit Arphaxad, an. secundo post diluuium. Et vixit Arphaxad an. CXXXV. & genuit Cainā. Vixit Cainan an. CXXX. & genuit Sale. Vixit Sale an. CXXX. & genuit Heber. Vixit Heber annos CXXXIV. & genuit Phalech. Vsque ad hanc generationem generationes sunt quinque: anni DXXVIII. Ab Adam generationes quindecim; anni sunt 2771.

Caput 1.

Dist diluuium autem Sem, Cham, & Iaphet trium fratrum tribus diuisa sunt. Et Sem quidem primogenito à Perside & Baetris vsq; in Indiam longe & vsq; Rhinocoruras est: Cham autem secundo à Rhinocoruris vsq; Gadira: Iaphed autem tertio à Media vsq; Gadira ad Burrā. Habet autem Iaphed flumen Tigridem, qui diuidit Mediam & Babyloniam; Sem autem Euphratem; & Cham Geon, qui vocatur Nilus.

Caput 2.
Diluuiū terræ tribus filiis Noe.
Hæc ex Arno- bio sumpta sunt in Plalm. 104.

Dddd 3 Confu.

Caput 3.
Confusio lin-
guarum.

Confusæ sunt autem linguæ post diluuium. Erant autem quæ confusæ sunt linguæ LXXII. & qui turrim ædificabant, erant gentes LXXII. quæ etiã in linguis super faciem totius terræ diuisæ sunt. Nemroth autem gigas filius Chus iustam Medis venando subministrabat bestias in cibum.

Caput 4.
Deriuatio ex
eis gentium,
eorumq; no-
mina.
Vide Ioseph.
Antiq lib. 1.
cap 6. Otton.
Ensing lib. 1.
cap 4.

Ocubula autem LXXII. hæc sunt. Filij Iaphet; Gomer, ex quo Cappadoces; Nagog de quo Getæ & Galatæ; Madai, de quo Medi; Iuuan, de quo Græci & Iones; Tubal, vnde & Italienses; Mosoch, vnde Illyrici; Tyras, vnde Thraces; Chetim, vnde Troiani, Phrygij, Macedones. Et filij Gomer, Arcanes, de quo Sarmatæ; Rifath, de quo Sauromatæ; Togorma, de quo Armenij. Et filij Iuuan, Elisan, inde Siculi; Tharsim, ex quo Iberi; qui & Agareni; Cethim, de quo Romani, qui & Latini; Dodanim ex quo Priamij. Omnes XV. de his extiterunt insulæ gentium. Sunt autem Cyprij & Sicilientes ex Iaphet. Siquidẽ inuenimus & eos qui sunt ad Burram ex ipsis etiam gentes quæ sunt in Thebaide, præter eos qui postea aduenerunt. Ibi reges qui habitauerunt in ciuitate, quæ apud Græcos honoratur Athenas & Thebas. Qui enim Sidoniorum sunt habitatores & quicumq; sunt alij similibus, post hæc apud Helladam transmigrauerunt. Cognoscimus autem hæc ex lege & Prophetis. Erant ergo de Iaphet ad confusionem turris XV. Et hæc gentes Iaphet à Mecha vsq; vesperum Oceani diffusæ sunt, attingentes vsq; ad Burram. Hi filij Iaphet, Medi Albani, Gargani, Arsei, Armeni, Amazones, Choli, Corgemi, Benagenæ, Cappadoces, Paphlagones, Mariandini, Tibarenses, Chalybes, Mossiroti, Cholchij, Melantini, Sarmatæ, Saurobatæ, Meotæ, Scythæ, Taurisci, Thraces, Bastarni, Illyri, Medones, Hellenes, Græci, Libyes,

Hic aliud non habeo, quam testari me m. f. ex fide dare, & quidem etiam manifesta errata representare. Hoc e.

Libyes, Histrij, Dauni, Dapueni, Calabri, Opic, Latini qui & Romani, Agareni, Galli, Aquitani, Illyricani, Basanotes, Ciritani, Lusitani, Vaccei, Cunienses, Brittones qui & in insulis habitant. Qui autem eorum nouerunt littetas ij sunt Iberi, Latini, qui & vocantur Romani, Hispani, Græci, Medi, Armeni. Sunt autem fines eorum ad Boream vsq; Garida apud Ameda fluuium vsq; Mastusi ad Ilion, Terræ autem eorum hæ sunt, Media, Albania, Amazonia, Armenia minor, Armenia maior, Cappadocia, Paphlagonia, Calatea, Collis, Indicib^o, Forina, Media, Derris, Sarmatia, Tauriana, Schythia, Basterna, Thracia, Macedonia, Dalmacia, Mollis, Thessalia, Locria, Boeria, Betolia, Achaia, Pellinia quæ appellatur Peloponesus, Acarnania, Epirocia, Illyria, Euchnites, Adriate ex qua pelagus Adriaticū, Galitia, Lusitania, Italia, Theugene, Marsilia, Celtis, Gallia, Ypanogallia, Iberia, Hispania maior, hicq; desinit terra Iaphet, vsq; ad Britannias insulas omnes ad Borram respicientes. Sunt autem in his insulæ istæ, Britaniæ, Sicilia, Euboea, Arlodoscus, Lesbos, Cythera, Iacēt^o, Cephalenia, Iabech, Corcyra, & Cyclades insulæ, & pars quædam Asiæ quæ appellatur Ionia. Flumen est autem his Tigris diuidēs inter Mediam & Babyloniam. Hi sunt fines Iaphet.

nam petens docti, quibus errata in se ferre lux sine pro coniectura ad dabiam, sicubi est, veritatem iustq; alias per facile sit ex aliis scriptoribus hæc persanare quæ a manu defertoris menda manant.

f. Hispanogallia.

Hij autem Cham: Chus, ex quo Æthiopes; Mesraim, ex quo Ægyptij; Futh, de quo Trogloditæ, Chanaā, de quo Afri & Phœnices. Et filij Ch^o: Saba, & Heuilath, & Sabaita, Regma, & Iabathacha. Filij autem Regma: Seba, & Dedan. Et Chus genuit Nemrod, Sunt Ægyptiorum patriæ cum Mesroim, patre ipsorum VIII. dicit enim: Et Mesraim genuit Ludim; vnde Lydij; Ananim, de quo Pamphilij; Laabim, de quo Labœs; Neptoin, & Phethrusim, vnde Cretes; Chasluim; vnde Lycij, vnde

Caput 5.
De filiis Chæ.

Gen. 10.

Eca, 10.

vnde exierunt Philistijm; & Capturim, vnde Cilices. Chanaanorum sunt patriæ cum patre eorum XII. Dicit enim; Chanaan autem genuit Sidonam primogenitum, ex quo Sidonij, & Cetheum, & Iebuseum, & Amorrheum, & Gerseum, & Aruceum & Eucum: ex quo Tripoliæ; & Sineum, & Aradeum: vnde Arain; & Samarileum, & Amatheum: vnde Amathus. Est autem habitatio eorum à Rhinocoruris vsque Gadirath. Ex his autem numerantur reges vel gentes Æthiopes, Troglodytæ, Aggei, Isabin, Ichthyophagi, Bellani, Ægyptij, Phoenices, Libyes, Marmaræ, Decarij, Fallitæ, Mysij, Moysimoeti, Phryges, Magores, Bithynij, Nomades, Lycij, Mariandyi, Pamphylij, Minsudi, Pisidini, Licalli, Cilices, Marusij, Cretenses, Magartæ, Numidij, Macronehij, Nasamones; hi possidebant Ægyptum vsque ad Oceanum. Sunt autem insulæ in his communes hæc;

† Corsica, Lipara, Gaudos, Melite, Cercinna, Meninx Sardinia, Galathe, Coronia, Creta, Gaudos, Rhodus, Cythera, Hieracum, Astypalæa, Lesbos, Tenedos, Imbros, Casus, Thapsus, Cynethus Nisyros, Trinacra.

legend.

Libyæ Ægypti. Vide Oros. lib. 1. Plin. 3. cap. 7.

* Corsula, Lupadus, Gaudius, Melate, Cercenna, Meni, Gardinia, Galata, Corrona, Crete, Gaulus, Reda, Æthera, Careacus, Astipalacius, Lerbeus, Thenedus, Ymbrus, Iassus, Chobus, Chinidus, Nisurus, Ingeste, Cyprus. Qui autem sunt eorum litterati, hi sunt Phoenices, Ægyptij, Pamphylij, Phryges. Sunt autem fines Cham à Rhinocoruris, quæ diuidit Syriam & Ægyptum, vsque Garira in longum. Nomina autem gentium hæc sunt; Ægyptus, Æthiopia, quæ tendit aduersus Indiam, & altera Æthiopia; vnde profisciscitur flumen Æthiopum extra quod est rubrum, tendens ad Orientem, Libyæ quæ extendit vsque Cyrenem Marmaris Syrtis habens gentes, Nasamonas Macastunlumeos * Libyæ Qualyptij extendit vsque minorem Syrtem, Numidia, Massacria, Mauritania, quæ extendit Herculeas quod est Herachleoticas stilas contra Gadyram. Habet autem ad Borrum maritimam Ciliciam, Pamphiliam,

Pamphyliam, Pisidiam, Mysiam, Lycaoniam, Phrygiam, Carmaniam, Lyciam, Cariam, Lydiam, ^{a. m. f. Misam} Misuam, Ilium, ^{tiliam.} Troadem, Æolidem, Bithyniam veterem, Phrygiam altiore. Habet etiam Insulas has: Sardiniam, Cretam, Cyprum & fluuium Geon, qui appellatur Nilus. Diuidit autem inter Cham & Iaphet vsu vespertini maris hæc media Cham generatio.

DE SEM autem seniore filio Noe, tribus cognitz ^{Cap. 6.}
 XXV. li ad Orientem inhabitauerunt. Filij Sem, ^{De filiis Sem.}
 Helam, de quo Helimej, & Assur, de quo Assyrij; ^{Gen. 10.}
 & Arphaxad, vnde Chaldej; & Ludim vnde Lazones; & ^{b. locus vitio-}
 Aram, ^{c. leg. Hus} vnde Cites priores: hoc excidit Abraham. Filij ^{& Hul}
 Aram, ^{d. Sargaran} e Osceun de quo Lydij; & Gether, de quo ^{senā Ptolomæo Cappadociaz.}
 Garfiri; & e Mær, vnde Massini. Et Arphaxad genuit ^{c. leg. Mes,}
 Sale, Sale genuit Heber; vnde Hebræi. Et Heber na- ^{f. leg. Adoran}
 ti sunt duo filij, Phaleg & Deboh, vnde ducit genus ^{de q. k. e. De-}
 Abraham ætatem; & Iectan. Iectan, autem genuit Hel- ^{ela de quo}
 modam, de quo Indi; & Saleph, de quo Bactriani; & A- ^{Mardani &}
 sarmoth, de quo Arabes priores; & f Cyduran, de quo ^{Vzal.}
 Kamer; & Derfa, de quo Mardi; & Ezech, de quo Arria-
 ni; & Glain, de quo Cydrusi; & Hebal, de quo Scy-
 thæ priores; & Abimehël de quo Hyrcani; & Sabbath,
 vnde Sabæi primi; & Ophir, de quo Armeni; & Euilach,
 vnde gens Helij, omnes Bactriani; Omnes autem hi de
 tribu filij Sem.

MNIVM autem filiorum Noe habitationes sunt ^{Cap. 7.}
 LXXII. à Bactris vsq; Rhinocoruris, quæ diuidit ^{De habitatio-}
 Syriam & Ægyptum & rubrum mare à Borea ^{nibus omniū}
 Arfinoës quæ est Indiæ. Hæ sunt autem gentes, quæ sunt ^{filiorum Noe.}
 factæ ex his: Hebræi qui & Iudæi, Persæ, Medi, Pœni,
 Ecce Aria-

g. forte Magos
res Huanis.

Ariani, Assyrij, Indi, g Magardi, Parthi, Germani, Helimæi, Chetræi, Arabes primi, Cedrosæ, Schythæ, Arabes ultra sapientes qui dicuntur Gymnosophistæ (nudi sapientes) Habitatio autem eorum vsque Rhinochorura & Cicilia. Qui autem eorum nouerunt literas hi sunt: Iudæi, Persæ, Medi, Chaldæi, Indi, Assyrij. Est autem habitatio eorum, id est, filiorum Sem, in longum quidem ab India vsque Rhinochoruram: ac lata autem à Perside & à Bactris vsque Indiam. Vocabula autem eorum hæc sunt: Persis, Bactriana, Hyrcania, Babylonia, Cordulia, Assyria, Mesopotamia, Arabia vetus, Numidia, India, Arabia, *Ἰνδία* Cœlesyria, Comagena, & Phœnicia, quæ est filiorum Sem. Gentes autem quæ linguas suas habent, hæc sunt: Hebræi qui & Iudæi, Assyrij, Chaldæi, Persæ, Medi, Arabes, Madiani, Chyabeni, Citadenici, Alamorfini, Saraceni, Magi, Calpij, Albani, Indi, Æthyopes, Ægyptij, Libyes, Cethæi, Chananæi, Pherezæi, Heuæi, Amorræi, Gergesæi, Iebusæi, Idumæi, Samaritæ, Phœnices. Syri, Cilices, Tharsenses, Cappadoces, Armenij, Hiberi, Liburni, Scythæ, Colchi, Sanni, Bosphorani, Isaurienses, Lycaones, Pisidæ, Galathæ, Paphlagones, Thraces, Phryges, Achæi, Thessali, Macedones, Mysi, Bessi, Dardani, Sarmatæ, Germani, Pannonij, Pæones, Norici, Dalmatæ, Romani qui & Latini, Ligures, Galli qui & Celtæ Aquitani, Britanni, Hispani, qui & Terreni, Mauri, Baccuates & Massennas, Getuli, Aïri, qui & Barbari, Scmachisei, Garamantes qui & Marmaridæ qui vsque Æthiopiã extendunt.

Neccssarium autem putauit vt in habitationes gentium & cognominationes declararem. Incipiam autem ab Oriente, Persarum & Medorum inhabitatores Parthi & vicing

vicinæ gentes Parthis vsque Syriam Cœle. Arabum inhabitatores Arabes, Endemones: hoc enim nomine appellantur Arabiæ Eudemones. Chaldæorum inhabitatores Mesopotamini, Madianensium inhabitatores, Cinzi, Colpitiæ, & Trogloditiæ, & Ichthyophagi. Græcorum autem gentis vocabula quinque: Iones, Arcades, Bæoti, Æoles, Lacones: horum inhabitatores fuerunt Pontici, Bithyni, Troes, Asiani, Cares, Lydij, Pamphylij, Cyrenæi, & Insulæ plures, id est, Cyclades quidem XI. quæ Myrtoum pelagus continent. Hæc autem sunt nomina earum: Andrum, Tennem Theonaxus, Geos, Gyarus, Ranea, Cyrnus, Maraton. Sunt autem & aliæ Insulæ maiores, XII. quæ etiam ciuitates habent blurimas, quæ dicuntur Hispotes, in quibus habitauerunt Græci. Hæc sunt autem nomina earum Euboea, Creta, Sicilia, Cyprus, Cos, Samus, Rhod^{us}, * Cynstappus, Lemnus, Lesbos, Samothracia. Est autem à Bæotia, Euboea; sicut ab Ione Ionides. Ciuitates XVI. * Laodimena, Mytilene, Phocæa, Priene, Erythræ, Samus, Tohes Colophon, Ephesus, Smyrna, Berytos, Byzantium, Chalcedon, Pontus & Amisus. Liber Romanorum qui & Scythiensium gentes & inhabitationes hæc sunt: Tusci, Æmilienses, Picenses, Campani, Apulienses, Luca-

ni. Affrorum gentes & inhabitatores sunt; Leptini, Cyti, Numidæ, Nasamones, Hessei.

¶
Insulæ autem hæc sunt.

Eccc z

SARDI-

f. Andros, Tenos, Telos, Thafos, Naxos, Los, Gyarus, Rhene.

forte Cynthos fort. Laodimantia,

Capit 8.

Insulæ quæ
habent ciuita-
tes.

cap. 7. paulo
supra vocauit
Terenos: an
Terenos in-
telligit? non
puto.

m. f. Gades

Sardinia, Corsica, Garda quæ & Beniga, Cerne & Galathe. Maurorum autem gentes in habitationes hæc habent: Musulani, Tingitani, Cæstianenses. Hispaniorum autem gentes & habitationes hæc sunt, * Tyranni & Tursenorū qui & Tersannenses, Lusitani, Boetici, Autrigones, VVascones Gallici qui & Astures. Insulæ autem quæ pertinent ad Hispaniam Tarracensem tres sunt, quæ & appellantur Valhriacæ. Habet autem ciuitates quinque has: Eboræ, Palmæ, Pollentia quæ dicitur Maiorica: Thomæne, Magone quæ appellatur Minorica. Earum inhabitatores fuerunt Chananæi fugientes à facie Hiesu filij Naue. Nam & à Sidona qui condiderunt & ipsi Chananæi Sidonij; & qui Pannoniam condiderunt & ipsi Chananæi. m Cadis autem Iebusæi condiderunt & ipsi similiter profugi. Gallorum autem Narbonensium gentes & in habitationes Macrobij, Græci, Sarmatæ. Et hos necessarium fuit declarare tibi, ne ignotarū gentium vocabula & gentes & manifesta flumina ignorares.

Capit 9.

De sede gen-
tium ab orien-
te.

n. f. Hypsiline

Nncipiam ergo dicere de gentibus ab Oriente. Adiabenthæ & * Tadini contra Arabiam, Saraceni alij & * Adenos contra Arabiam; Albani contra Phrygiam, Caspiasini, Rickanitæ maiores quos expugnauit Moses inter Mesopotamiam & mare rubrum: minor autem Madian est contra mare rubrum, iuxta Ægyptum, vbi regnauit Raguel, socer Mosis, qui & Iethro. Contra Cappadoces à parte dextra Armeni, Hiberi, Birranæ, Scythæ, Colchi, Bosphorani, Samij qui appellantur Samnites vsq; Ponto extendetes, vbi est Accessus, Absorus, & Sebastopolis & n. Hissillime quod est portus & Parsius flumen vsq; Trapezonto extenduntur hæc gentes.

Montes

Montes autem sunt nominati: Caucasus, Taurus, Atlas, Parnassus, Cyron, Helicon, Parthenius, Nisa, Luca, Pantus, Pentus, Olympus, Libanus.

Caput 10.
De montibus nominatis.

Flumina autem sunt magna & nominata XLI. Hydor qui & Phison, Nilus qui & Geon, Tigris, Euphrates, Iordanis, Cefiros, Tanais, Memorrius, Borus, Thenes, Alsius, Taurus, Eurotas, Mæander, Hyminus, Axius, Piramus, Baetis, Hebros, Sangarius, Achelous, Paemptus, Euentus, Sperchinus, Gaister, Simois, Scamander, Strymon, Parthineos, Ster, Yllirius, Danubius qui & Ister, Renus, Rhodanus, Hember, Eridanus qui nunc dicitur Tiberis.

Caput 11.
De fluminibus maioribus.

o f. Parthenius, Scura, Illurgia.
p f. Himerza

Liorum igitur Noe trium tripartitum sæculum diuisorum; Et quidem Sem primogenitus accepit Orientem: Cham autem Mediterraneum: Iaphed verò Occidentem. Et ostensis gentibus quæ de quo creati sunt, necessarium declarauimus.

Caput 12.
Diuisio filiorum Noe terrarum.

Phalech ann. CXXX. genuit Ragan. Ragan an. CXXXII. gen. Serach. Serach an. CXXX. genuit Nachor. Nachor ann. LXXVIII. genuit Thare. Thare an. LXX. genuit Abraham. Abraham autem erat annorum LXXXV. quo tempore dixit illi Deus, ut exiret de terra sua & de domo patris sui, & veniret in terram Chanaan. Fiunt igitur à diuisione vsquequo venit Abraham in terram Chanaan generationes V. anni DCXVI. Ab Adam autem generationes XX. an. III. millia, CCCLXXXIII. dies III. Conuersatus est autem Abraham in terra Chanaan annis XXVI. & genuit Isaac. Isaac autem anno LX.

Caput 13.
De Phalech, Abraham.

Eccc 3 ge-

genuit Iacob. Iacob autem LXXXVIII. genuit Leui.
Leui an. XL. genuit Gad. Gad an. LX. genuit Amram.
Amram an. LXX. genuit Aaron.

Caput 14.
De egressione
filiorum Israel

IN LXXXIII. anno Aaron egressi sunt filij Israel de
Ægypto, educente eos Moyses. Fiunt igitur o-
mnium an. CCCCXXX. In deserto XL. ann. fuit
populus sub Moyses. Hiesus Naue transito Iordane fuit in
terra ann. xxxi. Bellum agitat ann. vi. & postquam posse-
dit terram iuxta an. xxv. Fiunt ergo ex quo Abraham ve-
nit in terram Chanaan vsq; ad mortem Hiesu Naue gen-
tium numero v. i. i. ann. d. i. Ex Adam autem generato
xxvii. ann. i. i. i. millia dccc. lxxx. i. Post mortem vero
Hiesu Naue peccans populus, traditur Cufarsaton Regi
Mesopotamiæ, cui seruiuit annis viii. Et cum clamasset ad
Dominum, exsurrexit Oihoniel frater Caleb iunior, de
tribu Iuda, qui denunciauit ipsi Cufarsaton, & occidit il-
lum, & gessit ducatum populi ann. xxxi. i. Et iterum dum
peccaret, traditus est Eglon regi Moab, & seruiuit illi ann.
xxiii. Conuerso autem populo surrexit Aoth, vir de tribu
Ephraim, & occiso Eglon principatus est populo an. lxxx.
Mortuo autem Aoth delinquens populus traditus est Iab-
bin Regi Chananzorum, cui seruiuit ann. xx. Sub eo pro-
phetauit Delbora vxor Lapidoth de tribu Ephraim, &
per ipsam ducatum gessit Barach Abinoem de tribu Ne-
phtalim. Hic denunciauit Iabin regi, & vicit eum, &
regnum iudicauit cum Delbora annis xl. Post cuius
mortem peccauit populus & traditus est Madianitis ann.
vii. Sub quo surrexit Gedeon de tribu Manasse qui
in trecentis viris centum viginti millia hostium perdidit.
Hic rexit populum annis xl. Huius filius Coimelech.
Post

Post hunc præfuit populo Thola filius Phua Fale filij Ca-
 ram de tribu Ephraim annis xx. Post hunc iudicavit Iair,
 Galaadites de tribu Manasse, & præfuit annis xxi. Post
 hunc peccans populus traditus est Ammonitis, annis
 xviii. Et cum clamassent ad Dominum, surrexit illis
 princeps Galaadites de tribu Gad, de ciuitate Masephat,
 & gessit ducatum annis vi. Post hunc iudicavit Alon,
 Zabalonita ann. vi. Post hunc iudicavit Elon ann. x. Post
 hunc iudicavit Hebron, filius Alleion, Farathonoin, de
 tribu Ephraim, annis viii. Post quem peccans populus
 traditur Allophylis per ann. xl. Post hæc conuersus filius Il-
 rael surrexit Samson filius Manue de tribu Dan. Hic de-
 bellauit Allophilos & gessit principatum annis xx. Post
 hunc Heli sacerdos iudicauit an. xx.

Phua filij Ca-
 ram.

Post hunc
 iudicavit Abe-
 lan annis 7
 Post hunc iudi-
 cavit Ahialon
 Zabulonites
 an. 10. Post
 hunc iudica-
 uit in Hebron
 Abdon filius
 Ezel Pharitho-
 nites de tribu
 Ephraim. Vide
 Iudic. 12. & 13.

Caput 15.
 De regno Saul
 Dauid, Salo-
 mon &c.

in domum
 Obededom
 u leg ann 10.

Ab Adam autē

Post Samuel Propheta vnxit Saul in regem, iudi-
 cavit populos annis lxx. Post tempus autem cum
 regnasset Dauid eduxit Arcam de domo Aminadab,
 & diuertit vitulum, & cum reuertitur, apposuit ma-
 num filius Aminadab nomine Oza, & percussus est. Et
 timuit Dauid & induxit illam Abethitarath Gethæi: & fuit
 ibi menses iiii. Regnauit autem Saul annis xxx. Erat au-
 tem illi Dux Abner, filius Ner. Ipse autem Samuel, Dauid
 vnxit in Regem. Fiunt autem ab Hiesu vsq; quo conuer-
 sus suscepit Dauid regnum de tribu Iuda generationes
 xviii. anni ccc lxx. generationes xxxiv. anni iv. millia
 ccc lxxiv. & deinceps regnauit Dauid an. xl. menses vi. In
 Hebron autem regnauit an. vii. menses vi. Et in Hierusa-
 lem an. xxxiii. Sub hoc sacerdos Abiathar filius Ahimor
 lech ex genere Heli; & ex alia patria Sadoc. Prophetabant
 autē tem-

temporibus Dauid Gath & Nathan. Erant autem ipsi Dauid dux Ioab filius Saruiz̄ sororis Dauid. Hic dinumerat populum. Erat autem numerus quos dinumerauit filiorum Israël millies centies milleni. Leui autem & Benjamin non dinumerauit. Numerus autem eorum qui ceciderunt ex Israël LXX. millia. Post Dauid autem regnauit Salomon filius eius annis XL. Et sub ipso adhuc Nathan Propheta & Achias ex Silo, & inter eos Sadoc Sacerdos. Post Salomonē regnauit Roboam filius eius annis XVIII. Sub hoc diuisum est regnum; & regnauit in Samaria Hieroboam seruus Salomonis de tribu Ephraim. Prophetauit autem & sub Ieroboam Ahias Silonites, & *a* Sameas filius Helami. Post Ieroboam regnauit Abias filius eius *b* annis XVII. Post Abiam regnauit *c* Asaph filius eius annis XLI. Hic in tempore senectutis suæ pedes doluit. Prophetauit autem sub eo Azarias. Post Afa regnauit filius eius Iosaphat annis XXV. Sub hoc prophetauit *d* Heliareth, Michæas filius Iemla, & Abdias filius Ananiz̄. Sub Michæa autem erat pseudopropheta Sedecias filius *e* Chanaanei. Post Iosaphat regnauit filius eius Ioram annis XX, & sub ipso prophetat Helias, & post hunc prophetat Heliseus sub filio Ioram Ochozia, sub quo populus in Samaria filios suos, & stercus columbinum manducauerunt regnate in Samaria Ioram. Post Ioram regnauit filius eius Ochozias anno vno. Et sub hoc prophetauit * Gothol & Labidone. Post hunc regnauit Godolia mater Ochoziaz̄ annis VII. Quæ exurgens occidit natos filij sui. Erat enim de genere *f* Achas regis Israël. Soror *g* Ochoziaz̄ Iosabeth cum esset Ioiadz̄ Sacerdotis vxor, furata est Ioas filium Ochoziaz̄, cui Ioiada imponit regimen. Prophetauit autem sub Godolia Heliseus. Post hanc regnauit Ioas filius Ochoziaz̄ annis XL. Hic inter-

a. f. Semcias.

b. alii annis
III.

c. f. Afa

d. f. Eliezer

e. f. Chanaana

f. Achab

g. al. Azariz̄

interfecit Zachariam filium Ioiadae sacerdotis. Post Io-
 am regnavit filius eius Amasias annis VIII. Post Ama-
 sias regnavit filius eius Ozias annis LII. Hic leprosus
 fuit, usquequo moritur. Iudicabat autem sub eo Ioatham
 filius eius. Prophetabat autem sub Ozia Amos & Esaias
 filius eius & Osee filius Beeri, & Ionas filius Amathi &
 Gophyr. Post Oziam regnavit filius eius Ioatham annis
 XVI. Sub hoc prophetabant Esaias, Osee, Michæas Mo-
 rathita, & Ioël filius Phathuel. Post Ioathã autem regna-
 vit filius eius Achaz annos XVI. Et sub hoc propheta-
 bant, Esaias, Osee, & Michæas. Sacerdos autem Vrias.
 Sub hoc Salmanasar Rex Assyriorum eos qui erant in Sa-
 maria transmigravit in Mediam & Babyloniam. Post
 Achaz regnavit filius eius Ezechias annis XXV. Sub hoc
 prophetabant Esaias, Michæas & Osee. Post Ezechiam
 regnavit filius eius Manasses annis LV. Post Manassem
 regnavit filius eius Amon annis duobus. Post Amon re-
 gnavit filius eius Iosias XXXI. Hic idola & altaria Samarie
 dissipavit. Sub hoc celebratum est Pascha anno XVIII.
 Regni eius. Nam ex quo mortuus Hiesus filius Naue, nõ
 est servatum Pascha sicut tunc. Sub hoc Helcias sacer-
 dos pater Ieremiæ Prophetæ inuenit in sacrario librum
 legis anno XVIII. Iosia. Prophetabant autem sub eo
 Olyba vxor Sellum à veste sacerdotis, & Sophonias & Ie-
 remias. Sub quo pseudopropheta Anaias. Post Iosiam
 regnavit Sophonias annis V. mensibus XI. Post Sopho-
 niam regnavit Ioachaz filius eius menses III. Hunc li-
 gavit Nechao rex Ægypti & adduxit in Ægyptum, ordi-
 nato loco eius Eliacim, qui cognominatus est Ioacim; &
 regnavit annis XI. Sub hoc prophetavit Ieremias,
 & k Buzi & Vrias filius Semci ex
 Cariathiarim.

i. ad Holdam
 prophetidem
 vxorem Sel-
 lum filia
 Thecua filii
 Araas custo-
 dis vestium.
 4. Reg. 22.
 k. intelligit E-
 zechielem fi-
 lium Buzi,
 Ezech. 1.

Cap. 16.
De Nabuchodonosor & captiuitate.

VNC Nabuchodonosor ligauit catheris Ioacim regem Iuda, & duxit eum in Babyloniam. Post Ioacim regnauit filius eius Ioacim ann. III. Et hunc ducens ad eum compeditum Nabuchodonosor Rex Babylonis, & alios cum eo. Pro ipso constituitur in loco eius frater Ioacim, cuius nomen Sedechias, qui & Iechonias, qui regnauit annis XI. In anno XII. transmigravit illum in Babyloniam effossis oculis. Et populum transduxit cum eo, preter paucos, qui postea in Ægyptum descenderunt. Prophetabant autem & sub Sedechia Ieremias & Abacuc. In anno autem VIII. regni eius prophetauit in Babylonia Ezechiel. Post hunc Propheta Nahum, & Malachias, & Daniel, qui vidit de hebdomadis in primo anno Darij regis filij Aueri de semine Medorum, qui regnauit super regnum Chaldæorum. In primo anno regni sui Cyrus dimisit redire populum in Ierusalem.

Cap. 17.
De generatione ac passione Christi.

n t Helchiz 2.
Esdra 2.

O autem tempore templum ædificauit. Prophetabant simul Aggæus & Zacharias: Post quos Nehemias filius n Acheli de semine Israël fabricauit ciuitatem Ierusalem cum esset ab anno x x. Artaxerxis Regis, & post hunc secundum Mardocheum. Fiunt igitur à Dauid vsque Sedechiam, qui & Iechonias, & transmigrationem generationes X I V. anni cccclxxviii. menses V I I I. Et post transmigrationem Babylonie vsque ad generationem Christi generationes x i v. anni. dclx. Et à generatione Christi vsq; ad passionem eius an: xxx. Et à passione eius vsque hunc annum qui est x i i i. Alexandri, anni ccvi. Fiunt igitur omnium anni ab Adami vsque ad x i i i. Alexandri Imperatoris anni quinquies mille ccxxxviii. Vt autem aliter ostendantur, non tantum per tempora Regum, sed etiam, à quo Pascha seruatum

NB. quo tempore auctor vixit.

uatum est, dinumerantes simul & anni dicuntur. Ab Adam vsque ad diluuium an. II. millia cxxlii. A diluuiio vsque ad Abraham anni mxxli. Ab Abraham vero vsque quo exierunt de Ægypto, educente eos Moyses, quando & Pascha fecerunt, anni cccxxx. Ab exitu Ægypti vsque in transitum Iordanis quando Hiesus Pascha celebravit, sunt anni xlii. Ezechias post annis cccclv. celebravit Pascha. Post Ezechiam Iosias annis cxiv. Pascha celebravit. Post Eldram seruata generatione Christi post ann: Dlxiii. Pascha fit.

A Generatione autem Christi post tricesimum annum, cum passus est Dominus, Pascha celebratur: Ipse enim erat iustum Paschæ. A passione autem Domini vsque in xlii. Imperatoris Alexandri Cesaris anni ccvi. Seruatum est Pascha quod in commemorationem Christi seruatur à nobis. Fiunt igitur omnium anni ab Adam vsq; in hunc diem anni quinquies mille Dccxxxviii.

Caput 18.
De festo Paschæ a Christo instituto.

N2

Reges Perfarum ex tempore Cyri. Cyrus regnauit Peris annis xxx. Post hunc Cambyfes annis ix. Eimedius Magus Menses viii. Darius annos xxxvi. p Artaxerxes Longimanus annos xxxvi. q Xai. raedies lxs Socdanius menses vii. Darius nothus annos xviii. Artaxerxes Cyri iunioris frater annos lxii. Ochus qui & Artaxerxes annos xxiii. menses vii. Arses Nothus annos iii. Darius annos vii. Hic est quæ Alexander Macedo depofuit in bello, quod fuit inenarrabile. Fiunt omnium anni ccxlv. Post quos tempora iam apud Græcos manifesta extruptione Olympiadu sunt clara. Nam vsq; Alexandrū Macedum Olympiades a xix. quæ faciunt an: bccclv. ab arbitrio constituitq; Olympiadas. Ab Alexand: a. leg. cxlv
b. leg. cccclv
c. leg. lxxxv.

Caput 19.
De legibus Perfarum.

p Reponendæ Xerxes Darij filius annos...
q Xerxes dies 60. Socdanius.

F f f 2

vsq;

vsq; ad Christum Olympiades LXXX. faciunt annos CCCXX. A Christo autem vsq; ad annum XIII. Alexandri Olympiades LVIII. quæ sunt anni CCXXXVI. Sunt ergo omnium Olympiades vsq; ad annum XIII. Alexandri Cæsaris Olympiades CCLIII. quæ sunt anni mille duodecim.

Caput 20.
Nomina primorum progenitorum.

ADam Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Iareth, Enoch, Matusalem, Lamech, Noe, Sem, Arfaxat, Sala, Heber, Faleth, sub quo diuisa est terra; Ragan, Sarug, Nachor, Thara, Abraham, Isaac, Iacob, Iuda, Phares, Efron, Aram, Aminadab, Naasson, Salma, Booz, Obeth, Iesse, Dauid, Salomon, Roboam, Abiam, Asa, Iosaphat, Ioram, Ochozias, Ioas, Amasias, Ozias, Iotham, Achaz, Ezechias, Manasses, Amon, Iosias. Iosias autem genuit Ioraam & Ioachim & fratres eius Heliachim qui & Ioachim, & Sedechiam qui & Iechonias dictus est Salum.

Caput 21.
Nomina post transmigrationem eorum. Reddo hæc sunt & alia ut sunt in m. s. neq; dubito quin vitiosa, quæ corrigere poteris ex 1. Paralip. 3.

IN transmigratione autem Babylonie Ioachim genuit Iechoniam & Sedechiam. Iechonias autem genuit Salathiel, Fanneum, & Salé, Saer, & Iechoniam, Ortamo & Deebi & Fili fanta Zorobabel & fratres eius Zorobabel, Melechiam & Fanue. Filij autem eius Abiud & Mosolam & Ananias, & Salade soror eorum & Sedbel & Thoul & Archia, & Asadia, & Sobosed. Edificatum est Sanctuarium tempore Zorobabel. Huius filij Abiud; dehinc Eliacim, Azor, Sadoe, Achim, Heliud, Eleazar, Mathan, Iacob, Ioseph, cui desponsata fuit Virgo Maria, quæ genuit Christum.

Caput 22.
Nomina Prophetarum.

ADam, Noe, Abraham, Isaac, Iacob, Moyses, Aaron, Hiesu Naue, Heldad & Medad, Nathan, Dauid, Salomon, & Modap, Alias Silonita, Sameus,

meus, filius Helam, Ananias, Helias, Micheas filius Em-
blas, Abdias, Heliseus, Abladon, Amos, Esaias, Ofce,
filius Beeri, Ionas, Micheas, Rabam, Ioël filius Barthuel,
Ieremias filius Helchiæ sacerdotis, Sophonias, Buz Eze-
chiel, Vrias Sameus, Abacuc, Nahum, Daniel, Malachi-
as, Aggeus, Zacharias, & sub Christo Simeon & Ioannes
Baptista.

S Ara, Rebecca, Maria soror Moyſis, Delbora, Oli-
ba, & sub Christo Anna, Helyzabeth, Maria
quæ genuit Christum.

Caput 23.
De mulieribus
Prophetiſis.

S Aul de tribu Benjamin. postquam translatum est
regnum in tribum Iuda, David, Salomon, Ro-
boam, Abia, Aſa, Ioſaphas, Ioram, Ochozias,
Ioatham, Achaz, Ezechias, Manasser, Amon, Ioſias,
Ioachim, Eliacim, Sedechias, & Iechonias: sub hoc trans-
migratio facta & sub Nabuchodonosor.

Caput 24.
Denominibus
Regum.

N Omina Regum qui regnauerunt in Samaria super
decem tribus, ex quo regnum diuſum est. Hiero-
boam filius Nabad annis xxii. Nadab filius eius
annis ii. Baſa filius Achiem annis xxiiii. Hic vindicauit
domum Ieroboam. Hela filius Baſe annis ii. Zambri
annis xii. Achab filius eius annis xxii. Ochozias filius
Achab & Ioram filius Iechoniæ annis xv. Sub hoc filios
ſuos & ſtercus colūbinum ij qui erant in Samaria manu-
cauerunt. Hieu filius Namſi annis xxviii. Hic initio
pius fuit. fecit vindictam super domum Achab. Occi-
dit Ioram & Iezabel & Ochoziam Regem Iuda. Ioa-
chaz annis xvii. Ioas filius eius annis xvi. Hic Amaſiam
Regem occidit & destruxit de muro Ierusalem cubitos

Caput 25.
Nomina Re-
gum post re-
gni diuſionē.
3 Reg. 15.
n leg. Ambri
ex 3. Reg. 16.
Nam Zambri
tantum 7. dies
regnauit.
o Iebu filium
Ioſaphat filii
Namſi 4. Reg.
9.

p f. Zacharias
 mentes sex. Na
 Azarias filius
 Amasiae fuit 4.
 Reg. 15.
 q Phaccia di-
 citur 4 Reg. 15.
 r Phacee f R.
 annis viginti
 4 Reg. 15.

cccc. Hieroboam filius Ioas annis xv. p Azarias filius Hieroboam menses iiii. Sellum filius Iabe mense vno. Manahem filius Gadi annis x. q Falacias filius Manahem annis iiii. r Facea filius Romeliae annis x. Hic obtedit Ierusalem regnante Achaz non possedit eam. Osee filius Ela annis ix. Sub hoc decem tribus transmigratae sunt in regionem Medorum a Salmanasar, qui & ipsum Osee colligatum habens abiit, regnante Achaz super duas tribus in Ierusalem.

Caput 26.
 Nomina sacerdotum.
 f fort legend.
 Abiur, Boeci.
 Ozi, Meraio h
 & ex i. Paral.
 6. & x. Iosepho:
 vbatamen ma.
 loct. ca. lo.
 filio. m. f.
 dicit nomina

Aron genuit Eleazar, Phinees, Achias, Kazaza, Moriat, Amatia, Amittebus, Setris, Achinas, huius filius Elias, Propheta, & Salon, Ioram, Amos, Ioade filius Sedechiae, Sedechias, Iohel, Vria, Nem, Salon qui genuit Helciam, cuius filius Ieremias Propheta & Zacharias filius Azariae, Saren, Iosedech qui genuit Hiasum qui fuit sacerdos cum instauraretur templum post captiuitatem Helchias Ioachim.

vt sunt, quam meas coniecturas figere, scio quam varii varie sacerdotes hos numerent. Tu vide tom. i. Sebastiani Barradii com in hist. Euang. li 5. cap 22.

Caput 27.
 Eductio.

Tem alia patria, ex qua fuit Ezechiel Propheta, Iode, Falue, Amorius, Zadcur, Samuel, Euecia, Melchius, Salon, Gomorius, Barlachim, Solonias, Maxes, Celcius, Buzi, Ezechiel.

Caput 28.
 Eductio.

Tem alia patria, vnde Heli sacerdos, cuius Phinees & Ophni rapiebant immolationes Princeps patriae de filiis Gad, Achimelech, Abiathar, Vria, Nathan, Helseus.

Caput 29.
 Eductio.

Tem patria Leuiticum, vnde fuit Samuel Propheta: Chore qui restitit Moyfi; filius huius Helcana: Susen, & Eliab, Zeraam, Chehana, Samuel. Huic tuerunt duo filij muneru acceptores Ioel & Abdia.

Vnde

Mnde sunt sacerdotes & ministri & leuitæ: Amram filius Caath filij Leui, filij Iacob. Leui genuit Gerson & Caath & Emeher, filij autem Gerson Lebni & Semei & Emeher. Hi filij Leui & filij Caath. Amram genuit Moysen & Aaron & Mariã. Et Aaron genuit ex Heleasid sorore Naason Nadab & Abiud & Eleazar & Ithamar. Mortui autem sunt Nadab & Abiud offerentes igne alienum. Post Aaron Eleazar suscepit sacerdotium. Post Eleazarum Phinees, Ichamar item & filij eius. Isaac autem frater Amram & ipse Leuita. Huius filij Core & Nabeth, & Gazer & filij Core: Aser, & Elcana & Abiasaph. Hic Core restitit aduersus Moysen & Aaron & Chao absorptus est in viuis. Celebratur Amram vxor eius. Filij eius Misael, Eliapham & Sethri, & Dile. Hi filij Leuitæ * traditi sunt omnes Aaron autem & filij eius Arca testamenti vt ministrarent ei & tolerent eam, & facta est eius pars decima sacerdotibus initiata & primogenita & quæ in sacrificijs constituta & primogenito & destinata Leuitis, dicta est Lex vt quæcunq; acciperent à populo ex decimis, decimas darent sacerdotibus, vt existimaretur eis tanquam oblatio initio eorum. traditæ sunt illis etiam ciuitates refugiorum sex, & harum prata sementia in circuitu cuiusq; ciuitatis cubiti duo millia, & hæc ciuitates XLII. Sacerdotibus quidem x. Leuitis quoq; XIII.

Puto latius nos dixisse, quàm sperauimus, tamen necessaria pro his qui scrupulosius requirere volunt, & multa legerunt, quos existimo facile percipere quæ scripta sunt.

Sed & illi qui pauca legerunt, facilius ad intellectum possunt peruenire ex illis, quæ à nobis per breuiatã inquisitionem declarata sunt.

MACE-

Caput 30.
Inicium patris
Leuiticorum.
Num. 3.
& Merari

Exod. 6.
i. Paralip. 14.

Caput 31.
De Regibus
Macedonię.

v Phiscon.

MACEDONVM Reges iuxta Alexandrinos: Alexander filius Philippi post Darium annis VII. Ptolomæus annis XLII. Ptolomæus filius Philadelphi annis XXXVIII. Ptolomæus Evergetes annis XXX. Ptolomæus filius Evergetis annis XXV. Ptolomæus Philopator annis XVII. Ptolomæus frater annis XXIII. Ptolomæus Fuscus annis II. Ptolomæus Evergetes annis XXVI. Ptolomæus Alexis annis XX. Alexander frater Ptolemæi Alexæ annis XVII. Ptolomæus Dionysius annis XXIX. Cleopatra filia ann: XXV. Fiunt in simul anni CCCXLVI.

COLLECTIO
HISTORICA CHRO-
NOGRAPHICA

ex

IDACIO

et aliis

COLLECTORE

Gallo quodam Caroli Magni
semporibus.

* INCIPIT LIBER GENERA-
tionum Secundus.

CAPVT I.
Regnum Assyriorum.

Primus Rex Ninus regnavit annis LI. Et mulier
sua Semiramis regnavit post eum annis XLII. Eo-
dem tempore natus est Abraham. Ninias filius Ni-
ni & Semiramis regnavit post eos annis XXXVIII.

præfigit titulum. Incipiunt capitula chronice Iheronymi excarsum. Quod
dictum interpretor: quia Idacius ipsemet lib. 2. cap. 50. testatur se pleraq;
ex Ieronymo Eusebij interprete sumpsisse. At quia manuscripti in di-
stributione capitum argumentorumq; verbis discrepant, secutus sum fe-
re codicem m. f. minorem, eaq; ad marginem posui.

* Hic titulus
erat in codi-
ce minore
m. f. in ma-
iore autem
m. f. nullus
omnino, ni-
si quod ini-
tio indicem
capitum ar-
gumento-
rumq; po-
nit, iisq; huc

Gggg

ABRA-

Caput 2.
De semine
Abraham.

ABRAHAM cum esset annorum LXXV. à Deo accepit repromissionem. De illo tempore vsq; ad egressionē Hebræorū de Ægypto supputantur anni Cccxx. Abraham de ancilla Agar habuit filiū nomine Ismahel: vnde Ismahelitæ & postea Agareni, postremum Sarraceni vocantur. Centenarius Abraham habuit de Sara filium nomine Isaac. Primus omnium Prophetarum Abraham. Assyriorum Arrius tunc regnauit annis XXX. Sexagenario Isaac an: nascuntur filij gemini, primus Esau, ex quo gens Idumæa fuit: secundus Iacob, qui Israel appellatus est. Inde gens Iudæorum est. Vixit Abraham annis CLXXV. Centesimo anno repromissionis moritur Abrahā. Centesimo sexagesimo anno cum esset Isaac, tunc Iacob descendit in Mesopotamiā, & seruiuit Laban annis XVI. pro duabus filiabus, quas accepit vxores, Lia & Rachel. Anno CC. post repromissionem mortuus est Isaac annorum * octoginta. Filius eius Iacob cum esset annorum Cx. adhuc viuente Isaac, Ioseph filius Iacob venundatus est in Ægyptum. Centum triginta annorum cum esset Iacob, iam secundo anno famis, ingressus est cum filijs in Ægyptum. Iacob centesimo quadragesimo septimo anno obiit, Prophetizans de Christo. Centum decem annos cum impleset Ioseph moritur. Fiunt autem omnes anni, quibus Hebræi in Ægypto fuerunt, ducenti quindecim. Ob hoc ab eo tempore computantur, quo Iacob cum filijs suis descendit in Ægyptum.

Cap. 3.
De Moyse &
captiuitate
Iudæorum &c

TRECENTESIMO quinquagesimo an: repromissionis natus est Moyse, cum esset annorum LXXVI. Cecrops regnauit in Attica: à quo vsq; ad Troiæ captiuitatem fiunt anni CCCLV. Trecentesimo à quadragesimo

more promissionis anno Moyses Ægyptum derelinquens
 eremo philosophatur Hebræorum. Octogesimo an-
 num agens dux itineris ex Ægypto Hebræorum gētis ef-
 ficatur, legem eis in eremo tradidit per annos XL. Ab hoc
 loco usq; ad Salomonem & ædificationem templi nume-
 ratur anni quadringenti octoginta. Primus apud Hebræ-
 os Aaron Pontifex fuit Hebræorum. Post Moysen consti-
 tuitur Hiesus. Hiesus successit Moysi. Terram Palæ-
 stinorum Iudæę genti sorte distribuit. Iudæorum Iudex
 post Gothoniel annis XL. Post Gothoniel Hebræi fuerūt
 subiecti alienigenis annis decem & octo, qui copulantur
 temporibus Aod. Ipse fuit iudex ex tribu Effraim annis
 octoginta. Post Aod Hebræos in ditionem redigunt a-
 lienigenæ annis viginti; qui copulantur temporibus De-
 boræ & Barac qui iudicauerūt Israël annis quadraginta.
 Hebræorum Iudex Gedeon. Post Deboram in ditionem
 redigūt alienigenę annis septem, qui coniuncti sunt tem-
 poribus Gedeonis secundum Hebræorum traditionem,
 Gedeo Iudex ex tribu Manasse. Cyrus. *b* cōdita ante tem-
 plum Ierosolymorum annis Ccxl. scripsit Iosephus in
 libro tertio Hebræorum. Abimelech filius Gedeonis
 Iudex annis tribus. Post quem Tola annis Xxii. Post
 quem Iair annis Xxi. ex tribu Manasse. Sub Tauta-
 no rege Assyriorum Troia capta est. Hebræorū Iephte
 Iudex *c* annis octo. Postea Hebræos in ditionem suam
 redigunt Ammonitæ *d* annis Viii, qui cum temporibus
 posteriorum iudicum copulantur secundum Iudæorum
 traditionem. Iephte in libro Iudicum (Post quem Ele-
 bon annis Vii.) ab ætate Moysis usq; ad semetipsum ait
 supputari annos Ccc. Post Elebon Labaion: Viii, c.

a. corrig. 4
 Euseb. 390.
 repr. an. & 40
 anno Moyses

b. Vide not. 3

c. Euseb. 4
 Iudic. 11. an. 4

d. Euseb. an.
 18.

e. Hic maior
 codex m. l. in
 Francorum

erram habet importune historiam Daretis de Origine Francorum

Gggg 2

IN

Capit. 3.

Vide Aimoin.
de gestis Fran.
lib. 1. cap. 2.

In illo tempore Priamus Helenam rapuit. Troianum bellum decennale surrexit, causa mali, quod trium mulierum de pulchritudine certantium præmium fuit vna earum Helenam pastori iudici pollicente. Memnon & Amazones Priamo tulere subsidium. Exinde origo Francorum fuit. Primo Priamum regem habuerunt: postea per historiarum libros scriptum est, qualiter habuerunt Regem Friga. Postea partiti sunt in duabus partibus. Vna pars perrexit in Macedoniam, vocati sunt Macedones, secundum populum ad quem recepti sunt, & regem Macedoniae, qui opprimebatur à gente vicina, inuitati ab ipsis fuerunt, vt eis auxilium præberent. Per quos postea cum subiuncti in plurimam procreationem creuissent, ex ipso genere Macedones fortissimi pugnatōres effecti sunt. Quod in postremum in diebus Philippi Regis & Alexandri filij sui fama confirmat illorum fortitudo qualis fuit. Nam & illa alia pars quæ de Friga progressa est, ab Olexo per fraudem decepti, tamen non captiuati nisi exinde deiecti per multas regiones vagantes cum vxoribus & liberis.

Capit. 4.
De Francis

Lectō à se Roge, Francione nomine, per quem Franci vocantur. In postremo eo quod fortissim⁹ ipse Francio in bello fuisse fertur, & multo tempore cum plurimis gentibus pugnam gerens, partem Asiæ vastans, in Europam dirigens inter Renum & Danubium & mare confedit.

Capit. 5.
De Germanis.

Biq; mortuo Francione, cum iam prælia tanta quæ gesserat, parua ex ipsis manus remanserat, Duces ex se constituerunt. At tamen semper alterius ditione vagantes, multo post tempore cum ducibus trans-

transegerunt, vsq; ad tempora Pōpeij Consulis, qui & cum
 ipsis dimicans, sicut & reliquas gentium nationes, quæ in
 Germania habitāt, totasq; ditiones subdidit Romanis. Sed
 continuo Franci cum Saxonibus amicitias ineuntes, ad
 uersus Pompeium rebellantes, eiusdem renuerunt po-
 testatem. Pompeius in Hispania contra gentes dimicans
 plurimas morti tradidit. Post hæc nulla gens vsq; in præ-
 sentem diem Francos potuit superare, qui tamen eos suæ
 ditioni potuisset subiugare. Ad ipsum instar & Macedo-
 nes, qui ex eadem generatione fuerunt; quamuis graui-
 bus bellis fuissent attriti, tamen semper liberi ab externa
 dominatione viuere conati sunt.

Etiam ex eadē origine gētem Thurcorum fuif-
 se fama confirmat. Vt cum Franci Asiam perua-
 gantes pluribus prælijs pertransissent, ingredien-
 tes Europam, super littora Danubij fluminis inter Ocea-
 num & Thraciam, vna ex eis ibidem pars resider. Elecū
 à se itaq; Regem nomine Torquoto, per quod gens Tor-
 quorum nomen accepit. Franci huius itineris gressum cū
 vxoribus & liberis agebant. Nec erat gens, quæ eis in præ-
 lio potuisset resistere. Sed dum plurima egerunt prælia,
 quando ad Renum confederunt, dum à Torquoto minua-
 ti sunt, parua ex eis manus aderat.

A captiuitate Troiæ vsq; ad primam Olympiadem fuit
 anni CCCCVI.

Edeamus quo ordine Hebræorum gens fuit. He-
 bræorum reliqui anni L. Abdon annis octo. Post
 Abdon Hebræos in ditionem redigunt alienige-
 næ annis XL. qui copulantur temporibus Iudicum poste-
 riorum. Post quem Samson fortissimus omnium fuit; ita

Gggg 3 vt

Caput 6.
De Thurcis

Caput 7.
De gente He-
bræorum.

Vide notas.

vt quibusdam facti eius cum gestis Herculis computarent. Quidam ad huius memoriam conseruandam balneum multo post tempore appellatus pœna. Post quem Heli sacerdos. In Hebræorum libris XL. anni inueniuntur; in septuaginta Interpretum, viginti.

Caput 8.
De regno Latini-
orum.

Nillo tempore Tautanus regnabat in Assyriis. Tunc Troia capta est. In Hebræis Lepdon Iudex erat, & in Ægypto Dinastia rex erat. Primus Rex Latinorum tunc in ipso tempore surrexit, eo quod à Troia fugaciter exierunt, & ex ipso genere & Frigas fuerunt nisi per ipsam captiuitatem Troiæ & inundationem Assyriorum. E quorum persecutione in duas partes egressi & ipsa ciuitate & regione. Vnum exinde regnum Latinorum erigunt, & aliud Frigorum. Post tertio anno capta Troia, Latini, qui postea Romani nuncupati sunt, & vt quidam volunt, post octo ann. regnauit Æneas. Æneas & Frigas feruntur Germani fuisse. Æneas in Latinos regnauit annis III. & Frigas in Frigta. Ante Æneam & Frigam Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus, per quem Latini vocati sunt, & in Italia regnauerunt annis circiter CL. Roleta scribit Palæphatus autem in incredibilium libro primo, Sirenas quoq; fuisse meretrices, quæ deceperint nauigantes. Post Æneam Ascanius annis xxxviii. Alcani derelicto noueræ suæ regno, Latinis Albam Longam condidit, & Silium posthumum fratrem suum, Æneæ ex Lauinia filium summa pietate educauit. Amazones illo tempore etiam templum Ephesi incenderunt. Alcanius Iulium filium procreauit, à quo familia Iuliorum orta, & propter ætatem parvuli, qui necdum regendis ciuibus idoneus erat, Silium posthumum fratrem suum regni reliquit hæredem.

IN

Nillo tempore mortuo Heli sacerdote Hebræorum, Samuel prophetabat; & Saul regnavit annis xl. In illo tempore Siluius Latinorum Rex Ænee filius, à quo omnes Albanorum Reges Siluij, vocati sunt. Hebræorum Rex primus ex tribu Iuda Dauid annis xl. Hebræorum tunc Pontifex Abiathar clarus habebatur, Latinus Siluius regnavit annis l. Hebræorum filius Dauid Salomon regnavit annis xl. Salomon templum in Ierosolymis ædificare cœpit, consummavit annis septem.

Caput 9.
De primo ex
tribuluda rege

Carthago tempore Salomonis à Lacedæmonijs in Africa condita est à rege Zostrato & aliæ vrbes plurimæ. Nam & Carthago ab Arcedone Tyrio, ut vero alij, à Dido filia eius annis cxlvi. expleta fuisse refertur.

Caput 10.
De Carthagi-
ne &c.

Colligitur autem omne tempus. A Moysè & egressu Israel secundum tertium librum regnorum vsq; ad Salomonem & ædificationem tēpli computantur an. cccclxxx. A diluuiò vsq; ad Moysen anni III. millia cccclxxxviii. Ab Adam vsq; ad diluuium anni duo millia ccxlii. Simul omnes anni quatuor millia cxlviii.

Salomon Rex Hebræorum regnavit annis xl. Sacerdos Sadoch tunc fuit. Post Salomonem Roboam annis xvii. Post mortem Salomonis seditione orta in gente Iudæa, regno bifariam diuiso in Samaria decem tribus regnavit Ieroboam. Latinorum Alba Siluius regnavit an. xxxviii. Roboam filius Salomonis regnavit Hierosolymis duas tribus tantum, quæ vocantur Iudæorum, quia ex Iudæ stirpe descenderunt. Vnde

Caput 11.
De regibus He-
bræorum &
Latinorum.

Vnde & vniuersa gens illa nomine Iudæorum est vocata. Post quem Abia annis VIII. Post quem Asa annis XLI. Latinorum Ægyptius Siluius annis XXII. Latinorum octauus Capis Siluius annis XXVI. Hebræorum Iuda Iosaphat annis XXV. Prophetabant in Hebræis tunc Abdias, Hieü, Ozias, Michæas. Latinorum nonus, Carpentus Siluius annis XIII. Hebræorum Iuda (g Ioram) annis octo. Post quem Ochozias anno vno, Post quem Godolia mater annis VII. Post quam Ioas annis XL. Latinorum tunc post Carpentum, Tyberinus annis octo. Post XI. Agrippa Siluius annis XL. Ioiade apud Hebræos insignissimus Pontifex erat, Qui solus post Moysen vixit annis CXXX. Hebræorum Iuda Amasias annis XXI. Hebræorum Israël Ioas in tempore Ioram. Ipse fuit septimus in Iuda, regnavit annis VII. In cuius tempore prophetabat Elias. In tempore Ioas Regis Heliseus moritur. Zacharias propheta à Ioas Rege interficitur. Hebræorum Iuda Amasias XI. regnavit annis XXI.

g. hæc vox in
vtroque m. f.
exciderat

Cap. 12.
De regibus
Latinorum.

LATINORVM duodecimus Aremolus Siluius annis XXI. Post quem tertius decimus Auentinus Siluius annis XXXVI. In tempore Arcmoli superioris ipse Siluius Aremolus siue Remolus Agrippæ superioris regis filius præsidium Albanorum inter montes, vbi nunc Roma est posuit. Ab impietate postea fulminatus interiit.

Cap. 31.
Hebræis.

HEBRÆORVM Israël secundus Nadab annis duobus. Post quem tertius Baasa annis viginti quatuor. Post quem Hela annis septem. Post quem Ambri annis duodecim. Post eum annis XXVIII. In tempore Achab prophetabat Helias. Post Ioram Iehu annis XXVIII. Post Iehu Achab annis XVI.

Iulius

VLIVS proavus Iulij Proculi, qui cum Romulo Romam commigravit, fundavit Iuliam gentem. His diebus Hebræorum duodecimus Azarias qui & Ozias annis LII. In illo tempore Thespis Ocorifonis filio Athenis regnante, Assyriorum imperium deletum est. Vsq; ad id tempus fuisse Reges Assyriorum historia refert. Et sunt simul anni mille nongenti nouem. Omnes autem anni regni Assyriorum à primo anno Nini supputantur mille ducenti quadraginta. Ab arces Medus Assyriorum imperio destructo regnum in Medos transtulit. Et interim sine principibus res agebatur vsque ad Antiochum regem Medorum. In medio autem tempore Chaldæi proprie præualebant: quorum separatæ quædam regnum successiones feruntur. Reliquæ quoque gentes proprijs legibus utebantur.

Caput 14.
De Iulio &
Assyriis.

ATINORVM decimus quartus Procas annis xxxiii. Post quem Amulius Siluius annis xiv. In illo tempore Roma palilibus qui nunc festus dicitur, est condita. Romulus & Remus ipsam condiderunt. Remus rutro pastoralis à Fabio Romuli duce occisus. Ob asyli impunitatem magna Romulo multitudine coniungitur. Anno ab vrbe condita lxxv. vna virginum pulcherrima, cunctorum acclamatione rapientium, Talasso duci Romuli decernitur. Vnde in nuptiarum solennitatibus, Talasso, vulgo clamitant; cui talis nupta fit, quam Talassus meruit. In illo tempore prima captiuitas Israël. Decem tribus à Senacherib rege Chaldæorum translatae sunt in montes Medorum. Regnumque est in Samaria annis ccl.

Cap. 15.
De Romulo
& Remo.

Hhhh

Rome.

Caput. 16.
De regibus
Romanorum.

ROMANORVM decimus septimus rex Romulus, annis XXXVIII. Remus & Romulus generantur Marte & Ilia. Romulus apud paludem caprenus moritur. Post quem per quinos dies senatores Remp. rexerunt atq; ita vnus annus expletus quod tempus inter regnum appellatum est. Postea Pompilius regnavit annis XLI. Romulus primum milites sumpfit ex populo, & nobilissimos senes centum, ob ætatem, senatores, ob similitudinem curæ patres adpellavit: Tempa quoq; & muros, Romanæ vrbis extruxerunt. Sabacan Bochirum Regem captum, viuum exussit. Tullius Hostilius, annis XXXIII. Primus regum Romanorum purpura & fascibus vsus est, ac deinceps cum sua domo fulmine conflagrauit. Tullius Hostilius post longam pacem bella reparavit, Albanos, Veientes, Fidenates, vicit, & adiecto monte Cælio urbem ampliavit. Romanorum quartus Ancus Martius annis XXXIII. Ancus Martius Auentinum montem & Ianiculum vrbi addidit. In tempore Procatis Siluij Latinorum regis, Hebræorum tunc prophetabāt Osce. Amos, Iosias, Isaias, Ionas an. LII. quando Roma condita fuit prophetabat. Ioathan annis XVI. Post quem Iuda decimus quartus Achaz item regnavit XVI. Cuius tempore Talat Faltasar rex Assyriorum magnam partem populi Iudæorum in Assyrios trāstulit. Post quem Iuda decimus quintus Sedechias annis XLIX. Post quem Iuda decimus sextus Manasses annis LV. Post quem in Iuda decimus septimus Ammon annis XII. Post quem in Iuda decimus octauus, Iosias annis XXXII.

Hieremias prophetabat. Hebræorum Iuda
Ioachim annis XI. Post quem iterum
Ioachim alias annis

XLIII.

a. a. annis 40.

Anno

ANNO tertio Ioachim Nabuchodonosor rex Babylonix Iudæam capit & in ditionem suam redactis plurimis Iudeorum, cum etiam partem vasorum templi inuasit, & tributarium fecisse Ioachim fertur, victor ad patriam reuertitur. *Israhel* (quando Roma cōdita fuit) Azarias: & Manaim principabat an: X. postea Vaceasannis X.

Caput 17.
De Nabuchodonosor.

ANNO decimo à captiuitate Troiæ vsq; ad Olympiadem primā an: Ccccv. Primā Olympiadem *AFRICANVS* temporib^o Ioatham regis Hebræorū fuisse scripsit. Post e Vagea in Iudæa prophetabat annis nouē. Tunc a Sanacherib *Israëlitæ* in captiuitatem ducti sunt. *d* Memorauimus sub *e* Arifrone rege Assyriorum regnum destructum. *Sardanapalus* eo tempore Tarsum atq; Ancealem condidit, & in prælio victus ab *Arbace* Medo semet incendio concremauit. Primus, vt supra memorauimus, rex Macedonum *Casanus* regnavit annis *XVII*. *Ægyptij* regem suum *Osorton* *Herculem* nominauerūt, *Phidon* *Argius* mensuras & pondera primus inuenit.

Cap. 18.
De captiuitate Troiæ.
Iulius Africanus,
c. al. Vazca.

d. supra c. 14.
e al. Afrone,

Macedonum *Philippus* regnavit annis *XXXVIII*. *Numa Pompilius* duos menses ad annum cōdidit, Ianuarium & Februarium; cum antehac menses decem tantum apud Romanos fuissent. *Capitolium* quoq; à fundamentis ædificauit. *Sibylla Samia* quæ & *Herophila*, in *Samo* insignis habetur. *Numa Pompilius* nullum cum finitimis bellum gessit. *Olda* mulier apud Hebræos prophetabat. Postea *Sophonias*, *Hieremias* annis *XXXII*. Post quem *Ioachim* an: *XI*. Post quem *Sedechias* *XI*.

Hhhh 2

Roma-

Caput 19.
De Romanis
ac captiuitate
Ierusalem.

Romanorum quintus Tarquinius Priscus annis xxxviii. Ancus Martius Numæ nepos. Tarquinius Priscus circum Romæ ædificauit, numerum Senatorum auxit, Romanos ludos instituit, muros & cloacas ædificauit, ad extremum ab Ancus filijs, regnum eius, cui ipse successerat Primo anno captiuitatis Ierusalem in Iudæa Nabuchodonosor Rex Chaldæorum, Ierosolymis captis, templum incendit. quod ab initio ædificationis suæ transferant anni ccccxlii. quadagesima octaua Olympiade captiuitas & exterminium tēpli quod fuit in Ierosolymis ann. lxx. In Babylone prophetabant Daniel & Ezechiel.

Caput 20.
Romanæ urbis
ampliatio

Vnc Romæ Seruius ancillæ sed nobilis captiue filius tres montes vrbi addidit, Quirinalem, Æquilinum, & Viminalem. Fossas circa muros duxit, cœsum Romanorum ciuium ipse primus instituit, & ad extremum Tarquinij Superbi generi sui superioris regis filij scelere occisus est.

Caput 21.
De regno Ba-
bylonia.

Mortuo Nabuchodonosor Babyloniorum Rege suscepit imperium Euilmerodach. Cui successit frater eius Baltasar, cuius tempore liber Danielis scribitur. Romanorum Seruius sextus regnauit annis xxxiiii. Capta Hierosolyma ab Assyrijs ad Vafrem regem Ægypti Iudæorum reliqui transfugerunt: Hieremias quoque Propheta meminit. Corinthiorum monarchia destructa. Solis facta defectio; cum futuram eam Thales ante dixisset Olympiade LV. initium regni Persarum, Cyrus Rex Medorum destruxit imperium.

Cyrus

Cyrus regnavit Persis subverso Astyage rege Medorum, Persarum Cyrus regnavit annis xxx. Cyrus Hebræorum captiuitate laxata, quinquaginta ferme millia hominum regredi fecit in Iudæam. Qui constructo altari, templi fundamenta, iecerunt. Sed cum à vicinis gentibus fabricatio impediretur imperfectum opus vsq; ad Darium permansit. Cyrus Babyloniam capi-

Caput 22.
De Cyro Persarum Rege.

In Hebræis prophetabāt Aggæus & Zacharias, quo tempore Hiesus filius Iosedech, & Zorobabel, regio genere, principes fuerūt eorū, qui regressi sunt in Iudæam. Colliguntur, omne tempus captiuitatis Iudæorū an. lxx. secundū quosdā à tertio anno Ioachim vsq; xx. an. Cyri computantur. Romanorum Tarquinius tunc regnabat annis xxxv. excogitavit vincla, taurea, fustes, latomias, carceres, compedes, catenas, exilia, metalla.

Caput 23.
De Prophetis & Tarquinio.

Regnauerunt Medi super Assyrios annis CCCLIV. Croesus à Cyro captus est, & Lydorum regnum destructum est, quod stetit ann, CCXXX.

Cap. 24.
De Medis.

Ambyfes qui & Nabuchodonosor Rex vocatus est, sub quo historia Iudith, quæ Holofernem interfecit, scribitur. Apud Hebræos Aggæus & Zacharias prophetabat. Secundo anno Darij Regis templum in Hierosolymis construitur à Zorobabel, consummatur annis quatuor remissionis captiuitatis Iudæorum. Et ædificatio templi initium sub Cyro habuit, consummatur sub Dario. Regnavit Persis, Assyrijs & Ægypto.

Caput 25.
De Holoferne

Armodius & Cistogidus Inpargum regem interfecerunt. Et Lena meretrix amica eorū cum tormentis cogeretur, vt reos proderet, linguam

Caput 26.
Initium Coll. Rom.

H h h h ;

guam

guam suam morsibus amputauit. Pulsis vrbe regibus attenuatum est valde Romanorum imperium. Romanorum reges septem: à Romulo vsq; ad Tarquinium Superbum imperauerunt annis cclxlv. Romæ post exactos reges initio Consules à Bruto esse cœperunt. Deinde tribuniplex ac dictatores & rursus consules Remp. tenuerunt per annos ferme cccclxiv. Censu Romæ agitato inuenta sunt hominum centum viginti millia. Lapis tunc in Ænis fluuio de cœlo ruit. Persarum septimus Artabanus regnauit annis iix. Artaxerxes annis xl. Anno ab vrbe condita cccii. tribuniplex Romæ erecti consulibus eiectionis. Neemias tunc Hebræus minister vinarius consentiente domino suo, vigesimo eiusdem regni anno de Babylone venit, & muros Hierosolymis struxit. Romani denuo consules creati sunt. Si quæsieris de hebdomadis lxx. quæ in libro Danielis scriptæ sunt, reperies eas esse expletas in tempore Neronis Imperatoris, quæ faciunt annos * ccccl. Secundo postea à Vespasiano anno Hierosolyma capitur, vt Daniel prophetauit. Ex Ætna monte ignis erupit. Temporibus Consulium Galli Senonaci Romam incenderunt, excepto capitolio.

Euseb. 490.

Caput 27.
De Alexandro.

Alexander filius Philippi & Olympiadis nascitur. Romani Gallos superant. Nectenebon rege Ægyptiorum in Æthiopiam pulso, Ægyptiorum regnum destructum est, & in Romanam ditionem redigitur. Romani Samnitas duobus prælijs & reliquas vicinas gentes superant. Descriptione Romæ facta inuenta sunt ciuium centum quadraginta duo millia hominum. Alexander aduersus Illyrios & Thracas feliciter dimicâs vincit. Quibus subuersis in Persas arma corripuit & apud Grani-

Granicum fluium rege ducibusq; oppressis urbem Sardis capit. Romanorum Consul Torquatus filium suum, qui plures prælio hostes vicerat, virgis cæsum securi percussit. Alexander capta Tyro Iudæam inuadit. Post multas pugnas triumphans Alexandriam in Ægypto septimo regni sui anno ædificauit: & tenuit omnia quæ cæperat annis xii. Alexander Hyrcanos & Medos cepit. Alexander Ornem & Indum amnem transgreditur. Bellum egit Alexander aduersus Porum & Taxilononē dimicauit, & vicit Arpalus fugit in Asiā. Alexand. xxx. ætatis suæ anno moritur in Babylone; postquam translatum est in multos eius imperium. Macedonum regnum Philippus frater Alexandri possedit.

Romani Samnitas diutissime aduersus se pugnātes ad extremum in seruitutem subijciunt. Seleucus Caput 28.
De Romanis. Consul Babyloniam & plures vrbes ædificauit. Censu Romæ agitato inuenta sunt ciuium Romanorum ducenta septuaginta millia hominum. Legati Alexandriam Ptolomæi transmissi Romanorum amicitiam petierūt. Romani Gallos superāt, & Sabinorum terram sorte diuidunt. Seleucus in Sicilia capto Demetrio Syriæ & Asiæ pariter imperauit. Sostratus ingressus est Alexandriam, quam Romano subdidit imperio, & pharum magnam in Alexandria fecit. Tratus argenteos nummos primus in orbe figurari fecit. Romani Carthaginenses nauali prælio superant & centum ibi vrbes capiunt. Carthaginenses Romanorū naues in Sicilia capiunt Metello Consule in fugam verso. Censu Romæ tunc agitato inuenta sunt hominum ducenta sexaginta millia. Post an. quatuor Romæ tēplum Vestale incensum est. Post annos xiiii. quadraginta fere millia Gallorum fuerunt à Romanis cæsa.
Post

Post annum septimum Caria & Rhodos terræ motu cō-
 cussa est, ita vt colossus magnus rueret. Post annos item
 septem victi Iudæi & sexaginta millia armatorum à Ro-
 manis cæsi, Romanam redacti sunt in ditionem. Post
 annos tres Romani Marcello consule Syracusam capi-
 unt. Siciliam. Post annos septemdecim Romani Græ-
 cos liberos esse iusserūt, & vniuersis Hebræis ita fecerunt.
 Postea per Antiochum regem Iudæi contra Romanos
 cœperunt rebellare, & idololatriam cogente Antiocho
 sunt cōuersi. Tūc Sacerdotes & duces Machabæi propter
 regem custodiendum surrexerunt, sicut scriptum est in
 lib. Machabæorū. Romani interfecto Seleuco rege Ma-
 cedones tributarios faciunt. Descriptione Romæ facta
 inuenta sunt hominum trecenta viginti duo millia. Op-
 pius consul Gallos capit. Et Carthago in ditionem Ro-
 manam per Scipionem redigitur; habens, quod condita
 fuit annos sepringentos quadraginta nouem. Ptolomæus
 Demetrio filiam suam tradidit vxorem. Cum regnaret
 in Ægypto & in Ierosolymis super Iudæos, dedit Deme-
 trio genere suo regnum quod abstulerat patri suo Anti-
 ochus rex. Antiochus rex filio Alexandro fratre Deme-
 trij interfecto ad extremum se interfecit. Bellum ciuile
 ortum est in illo tempore in Sicilia. Primus liber Macha-
 bæorum temporibus Antiochi scriptus est in Iudæa. Ce-
 saces Parthus Antiochum interfecit. Serui qui in Sicilia
 rebellabant, obsidionis necessitate compulsi ad sua inui-
 cem cadauera deuoranda conuersi sunt. Aruernia tunc
 nobilis Galliarum vrbs capta. Et rex Vetus iuxta Tu-
 le insulam igni est conflatus. Samariam urbem Herodes
 restaurans, Sebasten in honorem Augusti appellare vo-
 luit. Græci victi à Romanis subijciuntur. In Sicilia bel-
 lum ciuile cōsurgit. Deprehenso Ptolomæo per matrem
 Cleopatram

Cleopatram in Sicilia bellum ciuile quieuit. Ptolomæus rex Cyrenæ moriens Romanos testamento reliquit hæredes. Seleucus ab Antiocho viuis exurit. Antiochus in Parthos fugatur; Pompeio consuli se deinceps tradidit. Pompeius Syriam in ditionem redegit. Antiochus reuersus de fuga regnum obtinuit. Plotius Gallus Latinorum. Rhetoricam docuit sicut Cicero refert: Pueris nobis primum latine dicere cœpisse Plotium quendam. Descriptione tunc Romæ facta, inuenta sunt hominum quadringenta quadraginta quatuor millia. Voltacilius Plautus Pompei Consulis libertus doctor scholam Romæ primum inuenit. Pompeius gloriosissime triumphauit.

LUCULLVS primus Imperator appellatus est, victa Armenia & Mesopotamia & Nisibi cū fratre accepta Pompeius vniuersum Hiberiã subiugauit. Lucullus de Bessis triumphauit. Virgilius Maro in pago qui * Ædis dicitur, non procul à Mantua nascitur. Antiochia ab Assyrijs capta. Aristobulus & Hyrcanus filij Alexandræ contra se de Imperio dimicantes, occasionem præbuerunt Romanis, vt Iudæam inuaderent. Pompeius Ierosolymam veniens, capta vrbe & templo obseruato ad Sancta sanctorum accedit. Aristobulū vinctum secum adducit. Hyrcanum deinde Antipatrum Herodis Ascalonitę filium procuratorem Palęstine fecit. Pompeius captis Ierosolymis, tributarios Iudæos facit. Pompeius secundus Imperator appellatur. Cæsar Lusitaniam & quasdam Insulas in Oceano capit. Cæsar Rhenum transiens Germanos & Gallos capit.

Caput 29.
De primo Imperatore.

Euseb. Andes'

Caput 30.
De Iulio Cæsare.

Postquam C. Iulius Cæsar primus Romanorum singulare obtinuit imperium, Romanorum princeps appellatus est. Pompeius prælio victus fugiens, à spadonibus Alexandri regis occiditur. Ptolomæi cadaver cum lorica aurea in Nilo inuenitur. Cæsar in Ægypto regnum Cleopatrz confirmat, ob stupri gratiam. Cleopatra regio comitatu ingressa urbem prohibet lecticis & margaritis yti. Antonius decernit. Quintilem mensem Iulium debere dici, quia in eo fuisset natus. C. Iulius Cæsar in curia occiditur, corpus in rostro rumore cōcrematur. Romæ tres exorti Cōsules in eadem vrbe fuerunt. Inter cætera portenta, quæ in toto orbe facta sunt, bos ad arantem in suburbano locutus est; frustra se urgeri: non enim frumenta, sed homines breui defuturos.

Caput 31.
De Octauiano Cæsare.

ROMANORVM secundus post Iulium singulare Octavianus assumpsit imperium, qui primum Augustus Cæsar appellatus est, regnavit annos LXI, menses sex. Post quem Augusti appellati sunt reges Romanorum. Antonius aduersus Cæsarem Augustum bellum mouit. Falcidius tribunus plebis legem tulit, ne quis plus testamento legaret, quàm vt quarta pars hæredibus superesset. Trans Tyberim fluuium oleum terra erupit, quod tota die sine intermissione fluxit, significans Christi gratiam ex gentibus. Antonium superat Augustus Octavianus & interueniente Senatu, eum in gratiam recepit. Antonius Patricius contra Iudæos dimicans tandem occiditur & regnum Iudæorum tunc fuit destructum. Herodes postea à Romanis constitutus princeps. Virgilius in Cappadocia moritur. Herodes à Romanis Iudæorum suscepit principatum. Cuius tempore Christi natiuitate vicina, regnum & sacerdotium Iudæi, quod prius per successionem Assamonæorum tenebatur, destructum est; completa prophetia, quæ ita per Moysen loquitur

Geni. 49.

quitur: Non deficiet princeps ex Iuda, neque dux de femoribus eius, donec veniat cui repositum est: & ipse erit expectatio gentium. In hoc loco etiam Christus, quem Danielis scriptura præfatut, accepit finem. Nam vsque ad Herodem, Christi, id est, Sacerdotes erant reges Iudæorum, qui imperare cœperunt * 165. Olympiadē; & ab instauratione templi sub Dario vsq; ad Hyrcanum & CLXXXV. Olympiadē an: CCCC LXXXVII. in medijs antefactis, quos Daniel significat, dicens: *Et sciēs & intelligens ab initio sermonē respondendi & ædificandi Hierusalem vsq; ad Christi principatum, hebdomades VII. & hebdomades sexaginta duæ: quæ sexaginta nouem hebdomadæ faciūt antefactis: quadraginta quatuor.* Herodes Antipatri filius nihil ad se pertinentem Iudæam ab Augusto & Senatu accepit: filijq; eius post eum regnauerunt vsque ad nouissimam Ierololymæ captiuitatem. Quæ omnia etiam Daniel propheta vaticinatur, ita dicens: *Et post hebdomadas septem & sexaginta duās, peribit chrisma, & iudicium nō erit in eo: & templum & sanctuarium corumpet populus cum duce veniente: & cædentur in cæclismo belli.* Et in consequentibus: *Et super templum, inquit, abominatio desolationū vsq; ad consummationē temporis: & consummationem dabit super dissolutionē.*

Herodes Ananæum quendam Pontificem Iudæorum instituit, & post exiguum temporis Aristobulum fratrem vxoris suæ, nepotem ----- successorem dedit, quo post annum vnum interfecto, Ananæo reddidit sacerdotium.

Lunæ cursus tunc à Romanis inuentus est.

Antonius Cleopatram Arabiam tradit. Augusti & Antonij tertix dissensionis exordium fuit, quod repudiata sorore Cæsaris, Cleopatram duxit vxorem, Cleopatra & Antonius semet interficiunt, & ob hoc Ægyptus fit Romana prouincia: quam primus tenuit cōsul Cornelius.

Caput. 32.
De Augusto &
Caio.

Tertiodecimo anno imperij Octauiani, monarchiam habere meruit Cæsar Augustus; & ita appellatus est: à quo Sextilis mensis Augusti nomen accepit. Cum ingenti triumphorum pompa Augustus Romam ingressus est. Cleopatraz liberi Sol & Luna ante curium eius ducti. Augustus Romanis plurimas leges statuit. Censu Romæ agitato inuenta sunt ciuium Romanorum XLII. millia, centena & LXIV. millia. Hæc descriptio XIII. anno imperij Octauiani facta est. Augustus Calabriam & Gallos vectigales fecit. Munatius Plancus Ciceronis discipulus, orator insignis habetur: qui cum Galliam Comaram regeret, Lugdunum condidit.

Anno XXII. imperij Octauiani Tiberius ab Augusto missus occupauit Armeniam. Herodes ab Hierosolyma multas & magnas ædes construit. Herodes Samariam olim, iam in cineribus sedentem, à fundamentis suscitans, in honorem Augusti Augustam, id est Sebasten appellauit. Augustus Samijs libertatem dedit. In Cypro plurimæ ciuitatum partes terræ motu corruerunt. Germanos in arma uersos Lollius superat. Augustus XXIX. anno imperij sui Caium adoptauit in filium. Tiberius a Vindelicos & eos qui Thraciarum confines erant, Romanas prouincias facit. Herodes Cæsaream in nomine Cæsaris condidit. Antidonam & Antipatridam condidit: innumerabilia quoque opera in singulis Syriarum urbibus, quas regnauit solertissimè ædificauit. Tiberius Cæsar de captiuis Pannonijs triumphauit. Herodes Hyrcanum, qui olim sacerdos Iudæorum fuerat, de captiuitate Parthica regressum, & filium eius, qui sacerdotio patris successerat, interfecit. Sororem quoque ei uxorem suam cum duobus proprijs filijs adolescentibus, & matrem uxoris occisæ socrum suam crudelissimè necauit. Augustus Iuliam filiam suam in adulterio deprehensam

a m l. Vindecos
lis. & vindic-
los, corrigo
Vindelicos
ex Euseb.

hensam damnat exilio. M. Tullius Tyro Ciceronis liber-
tus, ipse primus notas commentus est. Herodes ad ea
quæ supra crudeliter gesserat, etiam hoc addidit, virum
fororis suæ Salomæ interfecit; & cum eam alij tradidisset
vxorem, etiam ipsum necat. Interpretes diuinæ legis
occidit.

Colliguntur omnes anni ab Abraham vsq; ad Na-
tuitatē Christi, an. duo millia quindecim. Ter-
tullianus in eo libro quem contra Iudæos scripsit,
affirmat quadragesimo primo an. Augusti natū, & decimo
quinto Tiberij esse passum, Augustus Tiberium & Agrip-
pam in filios adoptauit. Iudas Galilæus ad rebellandum
Iudæos cohortatur. Herodes cū Christi Natiuitatem Ma-
gorum indicio cognouisset, vniuersos Bethleem paruulos
iussit interfici. Herodes morbo intercutis, & scatentibus
toto corpore vermibus, miserabiliter & digno moritur
eruciato. Augustus quinquagesimo quinto imperij sui an-
no, cum Tiberio filio suo censum Romæ agitans. Inuenta
sunt hominum ^b nonaginta centena millia. Archelaus
nono anno regni sui in Vienna vrbe Galliarum moritur.
Defectio solis facta. Augustus * septuagesimo sexto ætatis
suæ anno Atellæ in Campania moritur sepultusque est
Romæ in Campo Martio. Imperauit Tiberius annis
xxiii. Germanicus Cæsar de Parthis triumphauit. Ti-
berius multos reges ad se per blanditias euocauit, nec re-
misit quem attrahere potuit & Archelaum Cappadocem,
cuius regnum in prouinciam erat versum Agiacham
nouissimam ciuitatem Cæsaream appellare iussit. Tibe-
rius Drusum consortem imperij fecit. Drusus Cæsar ve-
neno periit anno XLVI. imperij Tiberij. Ioannes filius
Zachariæ in deserto iuxta Iordanem fluuium prædicans

Caput 33.
De Christo Sal-
uatore nostro.
Tertull. adu:
Iudæos cap 8.

b al. nonagin-
ta ter centena
millia.

Christum filium Dei in medio eorum adesse testatur. Ipse quoque Dominus IESVS Christus hic in principio salutarem iam adnunciat signis atque virtutibus viam: vera comprobans esse quæ dicerentur per Prophetas.

Capit. 3. 4.
Quâno passus
sit Christus.

Confer cum
Eusebio.

Computantur in præsentī an. id est Tiberij Cæsaris xxxiv. à secundo anno instaurationis templi, quæ facta est sub altero an. Darij regis Persarum, an. DCLVIII. à Salomone autem & prima ædificatione templi anni mille quadraginta. à Moysē & egressu Israel ex Ægypto anni mille octingenti nouem. ab Abraham & regno Nini & Semiramidis ann. duo millia quadraginta quatuor. à diluuiō vltiq; ad Abraham anni nongenti quadraginta duo. Ipse Christus filius Dei salutarem cunctis prædicans viam miracula quæ in Euangelio scripta sunt facit. Iesus Christus filius Dei discipulos suos diuino imbuens sacerdotio, vt vniuersis gentibus conuersionem ad Deum nuncient imperat. Ipse Christus filius Dei secundum Prophetas quæ de eo fuerant prælocuti, ad Passionem venit anno Tiberij decimo quinto. Quo tempore etiam in alijs Ethnicorum commentarijs hæc diuersa scripta comperimus. Solis facta defectio, ita vt in tenebrosam noctem dies media conuerteretur, & stellæ apparent, Bithynia terræ motu concussa est, quæ omnia his congruunt quæ in Passione Saluatoris acciderant. Argumentum autem huius diei, quod Saluator isto anno passus sit, Euangelium præbet Ioannis, in quo scribitur xv. anno Tiberij Cæsaris tribus annis dominum prædicasse. In templo Ierosolymis subito erupit vox dicentium, Transmigremus ex his sedibus, Eodem anno Pilatus præses, secreto noctis, imaginem Cæsaris in templo statuerat. Hæc prima seditio & turbarum Iudæis causa

causa. Ecclesie Ierosolymorum primus Episcopus ab Apostolis ordinatus est Iacobus frater Domini. Ex hoc considerandum quantæ deinceps calamitates Iudæorum gentem oppresserint. Pilatus post suprascriptam seditionem, quæ ob Cæsaris imaginem fuit concitata, sacrum thesaurum, quem in Corbonam Iudæi vocant, in aquæductum Ierosolymorum exposuit. Secunda seditio Iudæorum fuit anno xxii. imperij Tiberij. Agrippa filius Herodis regis accusator Herodis Tetrarchæ Romam profectus à Tiberio in vincula mittitur. Pilatus de Christianorum dogmate refert, Tiberius senatui dicens, ut inter cætera sacra reciperent præcepit. Tiberius per edictum accusatoribus Christianorum comminatus est mortem. Multi senatorum & equitum Romanorum interfecti. Tiberius in Campania moritur.

Romanorum iv. Caius imperavit annos iv. & menses x. Gaius Cæsar cognomento Caligula Agrippam vinculis liberatum, regem Iudæis fecit. Gaius semetipsum in Deos refert. Flaccus multos Iudæos calamitatibus premit, consentiente Alexandriae populo. Gaius Mammij reguli uxorem duxit, impellens eum, ut uxoris suæ patrem esse se scriberet. Pontius Pilatus in multas incidens calamitates, propria se manu interfecit. Gaius Ierosolymam statuari suam sub nomine Iouis Maximi ponere præcepit. Plurimi nobilium à Gaius sunt interfecti. Gaius sorores suas, quibus stuprum intulerat, exilio condemnauit. Gaius omnes exules iussit interfici. Gaius à protectoribus suis in palatio occiditur anno ætatis suæ xxix.

Romanorum v. CLAUDIUS imperavit annos xiv. menses ix. dies xxviii. Iste est Claudius patruus Drusi, qui

Caput 35.
de Caio Cæsare

Mammij reguli vel regentis exercitus. Ita enim Suetonius Calig. 25.

Loliam Patulinam C. Mammio cōsulari, exercitus regēti nuptā se cōiunxit sibi.

qui apud Moguntiam monumentum habet. Petrus Apostolorum auctor primus postquam Antiochenam Ecclesiam in Episcopatum fundasset, Romam mittitur. Vbi Euangelium prædicans XXV. annis eiusdem vrbis Episcopus perseuerat. Marcus Euangelista interpretæ Petri Ægypto & Alexandria Christum annunciat. Primus Antiochiæ Episcopus ordinatus Euodius. Agrippa rex Iudæorum regnavit an: XXVI. post quem filius suus Agrippa à Claudio substituitur in regno. Fames ingens quæ prædicta fuerat sub Claudio toto orbe fuit. Claudius de Britannis triumphavit, & Orcadas insulas Romanorum subiecit imperio. Descriptio Romæ V. anno Imperij Claudij facta. Inuenta sunt civium Romanorum LXX. centena & LXX. millia. Græciæ eiusque regna in provinciam rediguntur. Hierosolymis orta seditio, ut in portarum exitu corrueret: triginta millia Iudæorum perierunt. Claudius felicem Procuratorem in Iudæam mittit: apud quem Paulus Apostolus accusatur. Sub Felice Procuratore Paulo dicitur à tribuno, Nonne tu es Ægyptius, qui ante hos dies congregasti & eduxisti in desertum quatuor millia virorum sicariorum? Claudius XVI. anno imperij sui in palatio, ætatis suæ LXIV. moritur.

Caput 36.
De Nerone.

Romanorum VI. regnavit NERO annos XII. menses VII & dies XXVIII. Huius avunculus fuit CAIUS Caligula. Felice regnante in Iudæa seditio in Cæsarea Palæstinorum orta est. Magna Iudæorum perijt multitudo. Festus successit Felici, apud quem præsentem Agrippa rege Paulus Apostolus religionis suæ rationem exponens, victus Romam mittitur anno tertio Imperij Neronis. Terræ motus Romæ & solis facta est defectio.

atio. NERO Agrippinam matrem suam, & sororem matris suæ interfecit. Nero tantæ luxuriæ fuit, vt frigidis & calidis vnguentis lauaretur, retibusque aureis piscaretur, quæ purpureis funibus extrahebant. Iacobus frater Domini, quem omnes Iustum appellabant, à Iudæis lapidibus opprimitur. Cui Simeon secundus Episcopatum assumpsit. Ante mensam Neronis fulmen de cælo cecidit. Therme Neronianæ ædificatæ sunt. NERO vt similitudinē Troiæ ardentis inspiceret, plurimam partem Romanæ vrbs incendit. Duæ tantum provinciæ sub Nerone factæ, Pontus Ptolemaicus, & Alpes Coctiæ. Coctio rege defuncto multi nobilium à Nerone interfecti Neroni in expensas centies cætena millia decreto Senatus, annua subministrantur. Nero cum cæteris Octauiam vxorem suam interfecit, Cornutum philosophum Persij in exilium relegat. Primus Nero super omnia scelera sua etiam persecutionem in Christianos facit. Petrus & Paulus gloriose Romæ occubuerunt: Petrus crucifigitur; & Paulus gladio capite truncatur. Iudæos tunc contra Romanos rebellantes Vespasianus à Nerone transmissus, plurimas vrbes Iudæorum capit. Nero cum à Senatu queritur ad pœnam, à palatio fugiens ad V. vrbs miliarium in suburbano liberti sui inter Salariam & Numentanam viam semetipsū Sueton Ner. cap 48. interfecit anno ætatis suæ XXXII. atque in eo omnis Augusti familia consumpta est.

Post Neronem GALBA in Iberia, VITELLIVS in Germania, OTTO Romæ imperium administrauerunt. Magister militum Fabius Quintilianus Romam à Galba perducitur. Galba VII. mense imperij sui in medio Romanæ vrbs foro capite truncatur. Vespasianus duobus prælijs superat Iudæos. OTTO III. regni sui mense apud * Vetricum propria manu occubuit. Vitellius à Vespasiani leg. Bcbriacæ ducibus occisus in Tiberim proiecit.

Kkkk

Roma-

Romanorum VII: imperauit VESPASIANVS annos nouem, menses vndecim, dies 22. VESPASIANVS apud Iudæam Imperator appellatus, & bellum Tito filio suo commendans Romam per Alexandriam proficiscitur. Tunc Iudæorum regnum finitum est. Titus Iudæam captam & Ierosolymis subuersis sexcenta millia virorum interfecit; vndecies centena millia fame & gladio ex eis periére: & centum millia captiuorum publice sunt vedita: quia ex omni gente Iudæorum ad tempus Paschæ in vrbe quasi carcere sunt reclusi. Oportuit enim in ijs diebus Paschæ eos interfici, qui Saluatorem crucifixerunt. Colligitur omne tempus, in secundo anno Vespasiani & nouissima euerfione Hierosolymorum Ccxv. anni, Tiberij Cæsaris & ab exordio Euangelicæ prædicationis, an: XLII. à captiuitate autem quam ab Antiocho perpeffi sunt, anni, Ccxxxviii. Porro à Darij secundo anno, quo rursum templum ædificatū est, anno Dclxi. Aprima autē ædificatione templi sub Salomone vsq; ad nouissimam eius ruinam, quæ à Cæsare Vespasiano facta est, anno millesimo centesimo secundo. Vespasianus capitolium ædificauit. Germanos rebellantes superat, & Auenticum ciuitatem ædificari præcipit, à Tito filio suo postea expletur, & nobilissima in Gallia Cisalpina efficitur. In Alexandria facta est seditio. Colossus Romæ erectus habens in altitudine pedes Cxvii. quem in nomen & laudem victoriæ quæ in Germania fecerat erexit. Vespasianus mortuus est profluuio vëtris, in villa propria an: ætat: suæ Lxix.

Romanorum Ixx. Titus imperauit annos duos, menses duos. Titus filius Vespasiani in vtraq; lingua peritissimus fuit, & tantæ bonitatis, vt cum quadam die recordatus fuisset in cæna, nihil se cuiquam præstitisse, dixerit, Amici hodie perdididi diem. Mons * Bibius in Asia subtus in vertice tantum eiecit incëdium, vt regioncs vicinas cū homini-

Normen mon.
tis huius mire
variant. Ge-
org. Cedren-
Besbius. Silio

hominibus exureret. Titus amphitheatrum Romæ adificauit, & in dedicatione eius quinque millia ferarum occidit. Romanæ Ecclesiæ secundus Episcopus Cletus an: XII. Titus uniuersam Galliam circuiuit, & Auentico ciuitatem, quam pater inceperat, expleuit, gloriose, eò quod eam diligebat, ornauit, Titus Romam rediens morbo periit in ea villa qua pater suus.

REGnauit DOMITIANVS annos XV. & menses v. Titi frater iunior fuit. Domitiani vxor Augusta appellatur. Domitianus eunuchos fieri prohibuit. plurimos Senatorum Domitianus in exilium mittit. Domitianus templum sine lignorum administratione construxit. Primus Domitianus Dominum se & Deum appellari iussit. Duos menses aliter appellari fecit; Septembrem, Germanicum; Octobrem, Domitianum. Domitianus plurimos nobilium exilio damnauit atque occidit. Domitianus de Dacis & Germanis triumphauit. Domitianus tantæ superbie fuit, vt aureas & argenteas statuas sibi in capitolio poni iusserit. Domitianus multos nobilium perdidit, quosdam vero in exilium misit. Secundus post Neronem Domitianus Christianos persequitur: & sub eo Ioannes Apostolus in Pathmos insulam relegatus Apocalypsin scripsit. Domitianus rursus philosophos & mathematicos Romæ per edictum proscibit. Domitianus eos, qui de genere Dauid erant, interfici præcepit vt nullus Iudæorum regum reliquus esset. Domitianus in palatio occiditur, & per vespillones ignobiliter portatus sepelitur anno ætatis suæ * XXXVI.

Romanorum decimus regnauit Nerua an: I. menses IV. Senatus decreuit, vt omnia quæ Domitianus statuerat, irrita essent, & multi, quos iniuste eiecerat, de exilio sunt reuersi. Et Apost: Ioan: hoc tēpore exilio solus Ephe: fecerunt; in qua vrbe hospitio lū & amicos amantissimos habebat

Kkkk 2

Nerua

Italico Vesbius alius Vesuius, Vefenus, Vesuius. Vide Synonymiam Ortelii. De Vesuuii eruptione Sueton. Tit. cap. 8 Dio in Tito. Plin. Epist. ad Tacit. Caput 37. De Domitiano Cæsare.

al. 30.

Nerua morbo periit in hortis Salustianis anno ætatis suæ 72. cum iam Traianum adoptasset in filium. Traianus Agrippinæ in Gallijs Imperator factus, natus in Hispania.

Romanorum vndecimus regnavit **TRAIANVS** annos XIX. menses VI. Decreto Senatus Nerua in Deos relatus. Ioannes Apostolus vsque ad Traiani tempora permanfit. Traianus de Dacis & Scythijs triumphauit, Traianus victo rege Decibalo Daciam fecit prouinciam: Iberos, Sauro-matas, * Ruinus, Arabes, Bosphoranos, Colchos in fidem accepit. Seleuciam, Ctesiphontem, Babyloniamq; occupa- uit. Romæ aurea domus incendio conflagrauit. Terræ motu quatuor vrbes Asiæ sunt subuersæ. Traianus aduersus Christianos persecutionem mouens, multos Christianos interfecit. Traianus Armeniã, Assyriam, Mesopotami- am fecit prouincias. Traianus profluuio ventris extinctus est anno ætatis suæ * LXIV. mense IX. die IV.

al. Afrinas. quidam Cro- neos, quidam Hostroenos nominant hic sunt qui Aga- renos ex Dio- ne legant.

al. 67.

Romanorum duodecimus **ADRIANVS** in Hispania natus consobrinæ Traiani filius fuit. Adrianus Alexandriam subuersam à Romanis, publicis restaurauit expensis. Adrianus Traiani inuidens gloriæ, de Assyria, Mesopotamia, & Armenia, quas ille prouincias fecerat, reuocauit exercitus. Adrianus Iudæos rebellantes capit. Senatus Traianum in Deos refert. Adrianus in vtraq; lingua eruditus benigniter tributa urbium plurimarū relaxauit, * polepticis publicis incensis plurimos à tributis liberos fecit. Adrianus edictū dedit, sine obiectione criminum Christianos non condē- nandos. Imperator Adrianus pater patriæ appellatur, & vxor eius Augusta. Adrianus bibliothecam miri operis extruxit. Iudæis rebellantibus Adrianus mittit ad reprimendum exercitum eorum: quæ rebellio finem accepit; & ita oppressi sunt, vt ex eo tempore etiam eis introeundi

al. polepticis. Corrige tu has voces ex Dio- ne & Spartiano qui de Syngra- phis incensis multa.]

in

in Ierusalem sit licentia ablata. Primus ex gentibus Ierofolymis tunc constituitur Marcus Episcopus, cessantibus his qui fuerant ex Iudæis. Adrianus morbo moritur sexagenarius.

Romanorum xlii. regnavit Titus, cui nomen ANTONINVS PIVS, annos xxii. menses * iii. cum liberis suis Aurelio & Lucio. Antoninus pater patriæ appellatur. Antoninus Pius in villa propria xlii. ab vrbe milliario moritur, anno vitæ septuagesimo septimo.

Romanorum xlv. regnavit MARCVS ANTONINVS annis xix. mense vno. cum quo consortes fuerunt regni * al. Lucius & Aurelius Commodus. Hi primum æquo iure imperium administrauerunt; cum vsq; ad hoc tempus singuli Augusti fuerint. Lucio Cæsare Achenis sacrificante, ignis in cælo ab oriente in occidentem ferri visus. Lucius Cæsar de Parthis cum fratre triumphauit. Plurimi in Gallijs gloriose ob Christi nomen interfecti. Lucius Imperator anno regni sui nono in Concordia apoplexia extinctus est, sedens cum fratre in * cubiculo. Pseudoprophe-
tia quæ Cata-Phrygas nominatur, accepit exordium. Tanta vndiq; tunc fuit inundatio gētium, vt totus Romanorum exercitus ad internecionem delectus fuisset. Imperator Antonin^o multis aduersum se nascentibus bellis sepe ipse intererat; sæpe duces nobilissimos destinabat. Semel * pertinaciter exercitū conflegebat in Gothorum regione; & oppresso pluua diuinitus missa est; cum e contrario Germanos & Sarmatas persequeretur imber. Christianis militibus fortiter deprecantibus ad extinguendā sitim illorum hoc fuit præstitum. Antoninus Commodū filium suum consortem regni facit. Descriptiones iniquas in foro incendi iubet. Leges seueriores integra emendatione instituit. Antoninus post victoriā in editione munc-

Kkkk 3 rum

al menses 4.

al. Lucius & Aurelius Commodus. Hic sollicite m. f. var. lect. noto, propter ingen. resdissenfiones de nomenclatura horum Imp. de qua Baron. ann. 1633. † Capitolin. in Marco habet: in vehiculo.

al. pertinaci exercitu cum eo in Gothorū regione oppressus.

nerum mirificus fuit. Smyrna vrbs Asiæ terræ motu ruit. Antoninus in Pannonia morbo periit.

Commodus.

Romanorum xv. regnavit **COMMODOVS** annis xiii. Commodus de Germanis triumphavit. Commodus Imperator Colossi capite sublato suæ imagini caput iubet imponi. Commodus multos nobilium interfecit. Incendio Romæ facta, palatium, ædes Vestæ, plurimæq; vrbs pars solo æquantur. Commodus strangulatus in domo Vestali moritur.

Caput 38.

Romanorum xvi. **Ælius** regnavit menses vi. **PERTINAX** cognominatus: qui obsecrante vxore sua Augusta, vt filium suum Cæsarem appellaret, contulit: sufficere, dicens, quod ipse regnaret inuitus. Occiditur in palatio, **IULIANI** iurisperiti scelere, quem postea **Seuerus** apud **Miluium** pontem interfecit.

Romanorum xvii. regnavit **SEVERVS** annos xix. **Seuerus** Parthos & Auaros superavit. **Severo** imperante thermæ **seuerianæ** Romæ factæ. Persecutio in Christianos facta. * **Leonides** gloriose martyrium accepit. **CLAVDIO ALBINO**, qui se in Gallia Cæsarem fecerat, apud **Lugdunum** interfecto, **Seuerus** in Britannos bellum transfert, vbi recepta maxima eiusdem prouinciæ parte, murum per centum triginta quinq; millia à mari ad mare duxit. **Seuerus** moritur **Eboraci** in Britannia.

Caput 39.

Romanorum xix. regnavit **ANTONINVS** cui nomē **CARACALLA**, **Severi** filius an. vii. **Antonin⁹** Romæ thermas sui nominis **antoninianas** edificavit. Tam impatiens fuit suæ libidinis, vt **nouercam** suā **Iuliam** vxorē duceret. **Antoninus** interficit an. ætatis suæ xliv.

Romanorum xix. **MACRINVS** regnavit anno vno. Interficatur in **Archelaide**.

Roma.

Romanorum xx. regnavit AVRELIVS annis iv. impudicè. Romæ occiditur tumultu militari.

Romanorum xxi. regnavit Alexander Mammeæ filius annis xiv. Alexander *Xerxem regem Persarum gloriosissime vicit. Thermæ Alexandrinæ Romæ ædificatæ. Alexander occiditur, Moguncix super Renum fluvium, tumultu militari.

+ Herodian.
lib. 6. & Lam-
pridius Arta-
xerxem vocat.

Romanorum xxii. MAXIMINVS an. quatuor. Maximinus primus ex corpore militari ab exercitu electus est Imperator. A Popione occiditur.

Romanorum xxiii. regnavit GORDIANVS. In palatio occiditur Gordianus, cum de Parthis triumphavit, fraude Philippi Præfeti Prætorii. Philippus filium suum consortem regni fecit, primusq; omnium ex Romanis Imperatoribus Christianus fuit.

Regnante PHILIPPO millesimus an. Rom. urbis expletus est, Philippus nominis sui in Thracia urbem construit. Philippus senior Veronæ occiditur.

Romanorum xxiv. regnavit DECIVS anno vno mensibus tribus: qui in Pannonia inferiori natus fuit. Cum duos Philippos patrem & filium interfecisset, ob odium eorum, in Christianos persecutionem movet. Antonius monachus in Ægypto nascitur, Decius cum filio in Africa occiditur.

Romanorum xxv. regnavit GALEVS & VOLVSIANVS Galli filius an. i. mens. xii. Gallus & Volusianus ab Æmiliano interfecti sunt.

Romanorum xxvi. regnavit VALERIANVS & GAL- LIENVS an. xv. Valerianus in Retia ab exercitu Cæsar appellatus est. Valerianus in Christianos persecutione commota statim à Sapore rege Persarum capitur, ibique seruitute miserabili cōsenescit. Sapor rex Persarum Syriã, Cili-

Ciliciam depopulatur Valeriano in Persas ducto, Sapor Rex de dorso Valeriani semper equum ascendebat.

Caput 40.

GALLIENVS firmatur in imperio. Germani Raucenam venerunt. Alamanni vastatum Auenticum perueniunt, inestimabili nocumento & plurimam partem Galliarum vastauerunt, indeq; in Italiam transferunt. Græci Pannoniam occupauerunt. Germani Hispanias obtinuerunt, etiam & Syriam incurfauerunt, Franco in eorum habentes auxilio, Gallienus Mediolani occiditur.

al. 8.
1. frater ex Vo-
piso.

Romanorum **XXVII.** regnauit **CLAUDIUS** annos **XL.** & menses * nouem. Claudius Gothos, Illyricum, & Macedoniam vastantes superat. Claudius Syrmij ciuitate Pannoniæ moritur.

QVINTILIUS Claudij * pater à Senatu Augustus appellatur. **XVII.** die Imperij sui occiditur.

Romanorum **XXVIII.** regnauit **AVRELIANVS** annos **V.** & menses **II.** Aurelianus, Tetrico apud Cataulanesem exercitum gubernante, Gallias recepit. Cenobia apud Emmaus non longe ab Antiochia vincitur, quæ, occiso marito suo, Orientis tenebat imperium: in qua pugna strenuissime apud eadem pugnavit Pompeianus dux genere Francus, cuius familia vsque hodie apud Antiochiam perseuerat. Cuius Pompeiani instantia maxima pars Asiæ ditioni Romanæ subiecitur: ex cuius stirpe **EVAGRIVS** charissimus nobis presbyter descendit. Tetricus Aurelianum Romæ triumphantem & Cenobia præcesserunt. Aurelianus templum Solis ædificat, Romam firmioribus muris vallat, Aurelianus cum aduersus Christianos persecutionem mouisset, à fulmine occiditur.

Romanorum **XXIX.** regnauit **TACITVS** menses **VII.**
Quo

Quo apud Pontum occiso, obtinuit FLORIANVS imperium dies 89 qui apud Tharsum interficitur.

Romanorum XXX. regnavit PROBUS annos VI. menses IV. Probus Gallias à barbaris occupatas, ingentivirtute restituit Probus Gallijs & Pannonijs vineas habere permisit. Probus tumultu militari apud Syrmium in turri, quæ vocatur Ferrata, occiditur.

Romanorum XXXI. regnavit CARUS cum filio *Caput 41.*
CARINO & NUMERIANO. Carus fulmine est mortuus. Numerianus ob oculorum dolorem cum lectica veheretur, insidijs Apri soceri sui occisus est, vix foetore cadaveris post aliquot dies comperto scelere. Carinus in prælio victus apud Murgum occiditur.

Romanorum XXXII. regnavit DIOCLETIANVS an: XX. qui primo pro scelere generum suum interfecit. DIOCLETIANVS in consortio regni sui Herculium Maximianum adsumit: qui rusticorum multitudine oppressa, qui factioni suæ Baccharidarum nomen indiderunt, pacem Gallijs reddidit. Carausius sumpta purpura Britannias occupavit. Narseus in Oriente bellum intulit. Achilidis Ægyptum obtinuit. ob quæ Valerius Maximianus Cæsares assumuntur in regno. DIOCLETIANVS etiam affinitate coniungitur: & Constantius priuignam Herculei Theodoram accepit, ex qua postea sex liberos Constantini fratres habuit; Gallerius filiam Diocletiani Valeriam; ambo vxores, quas habuerunt, repudiate compulsi. Carporum & Basternorum gentes in Romanum solum trās-lati. Primus Diocletianus adorari se vt Deum iussit: vestibus, calceamentisque gemmas inseruit; cum ante eum omnes Imperatores in modum iudicum salutarentur, & chlamydem tantum purpuream à priuato habitu plus

haberent. Post decem annos Britannia rebellantes, ab Asclepiodoro recepta. Iuxta Lingonas à Constantio Cæsare sexaginta millia Alamannorum caesa. Paulatim decimam illo tempore persecutionem aduersus Christianos incipiens prælio Galerius superior, Narseo, vxoribus, ac liberis, sororibusq; eius captis à Diocletiano ingenti honore suscipitur. Thermæ Romæ à Diocletiano facta. Diocletianus & Maximianus Augusti insigni pompa Romæ triumphauerunt. Nouendecim annis Diocletiano regnante quatuor * Sedum cum populo, eodem iubente subuersi sunt. Secundo anno persecutionis Diocletianus & Maximianus Mediolani purpuram deposuerunt. Maximianus & Seuerus à Galerio Maximiano Cæsares facti. Constantius XV I. imperij sui anno diem obiit in Britannia.

b. Maximinus

Caput 42.

Romanorum XXXIII regnauit CONSTANTINVS XXX. annos, menses decem. Constantinus Bizantium ciuitatem miræ magnitudinis amplauit, & gloriose construxit: quam sui nominis Constantinopolim appellari iussit. Constantinus cum matre Helena Crucem Domini nostri Iesu Christi Hierosolymis inuenit, effectusq; est Christianus ab Helena. Crux Domini Hierosolymis fabricatur & stabilitur. Constantinus per signum crucis omnes gentes superat. Seuerus Cæsar à Galerio Carnoti cum Galliam regeret, imperator factus. Galerius Maximianus moritur. Constantinus filius Constantini Cæsar factus. Herculus Maximianus à filia Fausta detectus, quod dolum Constantino viro suo pararet, Massiliam fugiens occiditur. Galerius Maximianus moritur. Crispus & Constantinus, filius Constantini & Licinius adolefcens Licinij Augusti filius, Constan-

Constantini ex sorore nepos e quem cum Crispus & Lactantius Latinis literis erudit. Constantinus filius Constantini Caesaris & Liciniae filius crudelissime interficitur. Edicto Constantini gentilium templa subuersa sunt. Romani Gothos in Sarmatarum regione vicerunt. Constans filius Constantini prouectus ad regnum. Constantinus cum liberis suis honorificas ad Antonium literas mittit. Constantinus extremo vitae suae tempore ab Eusebio Nicodemensi Episcopo baptizatus, in Arianum dogma declinat. Constantinus bellum parans in Persas in Aquiloni villa publica moritur, anno aetatis suae Lxi. post quem tres liberi eius Consules à Senatu appellantur & Imperatores.

c. al. quem Crispus & Lactantius in erudit. Corrigere hunc mendosum locum ex Eusebio Chron.

d. Ieronimus in Chron. Ancyron. Vide Euseb. in vita Constant. 4. capi. 61.

Romanorum XXXIV. regnauerunt CONSTANTINVS CONSTANTIVS & CONSTANS annos XXIV. menses V. dies XII. à quo multi nobilium sunt occisi. Sapor rex Persarum Mesopotamiam vastat, Nisibin obsidet. Dalmatius Caesar quem patruus Constantinus consortem regni filijs dereliquerat, factione Constantij patruelis & tumultu militari interimitur. Ex hoc loco impietas Ariana Constantij regis fulta est. Carceribus & varijs afflictionum modis primum Chanasium Episcopum persecutus est. iuxta Aquileam à se occiditur. Vario euentu aduersus Francos à Constante pugnatur. Multae orientis vrbes terrae motu horribili confederunt, Franci à Constante perdomiti, pax cum eis facta. Solis defectio. Bellum Persicum nocturnum apud Signera, victoriam militum stabilitate perdiderunt. Neque vero vllus Constantium ex nouem grauissimis praelijs contra Persas bellasse actius conspexit. Nam vt alia omittam, Nisibis obsessa, Nicea & Amida captae sunt. A quatuordecim millibus militum, sexaginta millia victa & capta.

leg. Constantinus iuxta Aquileam Alam.

b. Ieronimus in Chron. Singarum in quo victoriam militum stabilitate perdidimus.

Caput 43.

MAGNENTIO apud Augustodunū arripiente imperium, constans haud longe ab Hispania in castro cui Helenæ nomē est, interficitur an. ætatis suæ xxx. Quamobrem turbata rep. VETRANIO Mursæ, NEPOTIANVS Romæ Imperatores facti. Romæ populus aduersus Nepotianum confurgit. Caput eius ablatum, multorūq; nobilium cædes interea fiunt. Magnentius Lugduni in palatio propria se manu interfecit. DECENTIUS frater eius quem ad tuendas Gallias Cæsar miserat, apud Senonas se laqueo suspendit.

Caput 44.

GALLVS Cæsar sollicitatus à Constantio patrueli à quo in suspitione ob egregia facta habitus occidit. Siluanus in Gallia res nouas molitur: XXIIX. die extinctus est. Eusebius Vercellensis Episcopus, & Lucifer ac Dionysius Caraltanæ & Mediolanensis Ecclesiæ Episcopi, Pangratus Romanus presbyter à Constantio damnantur exilijs. Antonius monachus cv. ætatis suæ anno moritur, solitus multis ad se venientibus de Paulo quodam Thebæo miræ beatitudinis viro referre. cuius exitū breui libello explicuimus. Sarraceni in monasterium Beati Antonij irruerunt, Sarmatam interficiunt. Constantio Romam ingresso, ossa Andreæ Apostoli & Lucæ Euāgelistæ à Constantinopolitanis miro fauore suscepta. Paulinus Treuerorum Episcopus in Phrygia exulans moritur. Gratianus qui post Imperator fuit, nascitur. Hilarius cum apud Constantinopolim librum pro se Constantio porrexisset, ad Gallias redit. Omnes pæne totius orbis Ecclesiæ sub nomine pacis & regis Arianorum consortio polluntur. Gallia per Hilarium perfidiæ dolos damnat. Constantius Mopsocrenis inter Ciliciam Cappadociamq; moritur. anno XLV. ætatis suæ.

e sunt verba S.
Hieronymi in
chron.

Ro

Romanorum xxxv. regnavit IULIANVS anno vno, mē-
sibus octo. Iuliano ad idolorum cultum conuerso, blanda
persecutio fuit, illiciens magis quàm impellens. Multi
ex Christianis voluntate propria corruerunt. Iulianus in
Persas profectus post victoriam à contrarijs hostibus su-
peratur; à suis conto ilia percussus interijt anno ætatis suæ
4 xxvii.

a al. 22 quod
Corrigunt alii
in. 23.

Post quē Iouianus arripuit imperium, Romanorū
xxxvi. Regnavit, IOVIANVS mensibus 8. Iouianus
necessitate compulsus Nisibeum & magnam par-
tem Mesopotamiæ Saxoni regi Persarum tradidit. Iouia-
nus in castris moritur anno ætatis suæ xxxiii. Post quem
Valentinianus tribunus scutariorum apud Niceam Au-
gustus appellatus est; fratrem Valentem apud Constan-
tinopolim in commune assumit regni consortium.

Caput 45.

XXXVI. Romanorum regnavit VALENTINIANVS.
VALENS ab Eudoxio Arianorum Episcopo baptizatus
Christianos persequitur. Gratianus Valentiniani filius
Ambianis Imperator factus. Apud Atrebates lana è cælo
pluuiam mixta defluxit. Hilarius Episcopus Pictaviensis Pi-
ctavis moritur. Athanaricus Rex Gothorum in Christia-
nos persecutione commota plurimos interfecit. Euse-
bius Vercellensis Episcopus moritur. Valentinianus in
Britannia antequam tyrannidem inuaderet oppressus est.
Saxones cæsi Diouione in regione Francorum conse-
derunt qui superfuerunt.

Nillo tempore Burgundionum lxxx. ferè millia, Caput 46.
quot nunquam antea nec nominabantur, ad Re-
num descenderunt, & ibi castra posuerunt, quasi
burgo vocitauerunt, & ob hoc nomen acceperunt

LIII 3

Bur-

viciosus locus
in vtraq; m. l.

Burgundiones: ibiq; nihil aliud præsumebant, nisi quantum pretio ementes à Germanis eorum stipendia accipiebant. Et cum ibidem duobus annis resedissent, per legatos inuitati à Romanis vel Gallis qui Lugdunensium prouinciæ & Galliæ domita cisalpina vt tributarij, publice potuissent renuere. ibiq; cum vxoribus & liberis visi sunt confedisse. Valentinianus subita sanguinis eruptione, quod Græci apoplexiam vocant, Briuione percussus moritur.

Caput 47.

Post quem GRATIANVS assumpto in imperium Valentiniano fratre cum patruo Valente regnat. Valens legem dat vt monachi militarent: nolentes iuste interfici. Alamnorum xxx. circiter millia apud Argætarum oppidū Galliarum ab exercitu Gratiani prostrata.

Caput 48.

Gens Hunorū Gothos vastat, qui à Romanis, sine armorū congressione suscepti, per auaritiā Maximiducis, fame ad rebellandū coacti sunt. Superatis in cōgressione Rom. Gothi fundunt in Thracia. Valens de Antiochia exire compulsus Christianos de exilio reuocat. Lachrymabile bellū in Thracia, in quo deserētē equitum præsidio, Romanæ legiones à Gothis vsq; ad internecionem cæsa sunt. Ipse Imperator Valens cum sagitta facius fugeret, & dolore nimio sæpe ab equo laberetur, ad cuiusdā villulæ casam deportatus est, quo persequentibus barbaris, & incensa domo, sepultura quoq; caruit.

Caput 49.
Recapitulatio.
a al. mille
CXXXI.
bal. 427.

Avrbe condita vsq; ad extremum huius operis an. fiunt *m* mille xxxi. hoc modo sub regibus an. ccx l. sub consulibus anni cccclxiiii. Sub Augustis & Cæsaribus an. *b* ccccxvii. à xv. Tiberij anno & prædicatione Domini nostri Iesu Christi. *A* secundo anno
Da-

Darij Regis Persarum, quo tempore templum Hierosolymis restauratum est, anni nongenti sexaginta nouem. Ab Olympiade prima, qua ætate apud Hebræos Isaias prophetabat, anni 655. A Salomone & prima ædificatione templi anni 1311. A Moysæ & Cecrope primo rege Atticæ anni 1890. ab Abraham & regno Nini & Semiramidis anni 2314. à diluuiio autem vsq; ad Abraham supputantur anni 62212. & fiunt ab Adam vsq; ad xiv. Valentis & Valentiniani iterum omnes anni 5588. Et quia deinceps varietatibus temporum & incursionibus barbarorum ita cuncta mixta sunt vt gestorum veritas, quæ historiæ inserere possit, ad plenum reperire non potest.

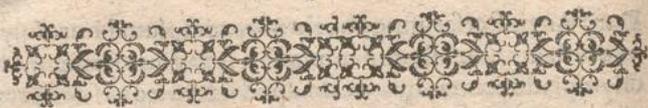
IDACIVS seruus Domini nostri Iesu Christi, vniuersis fide libus, in Domino nostro Iesu Christo, & seruientibus sibi in veritate Salutem.

Caput 50.
Conclusio libri.

Probatissimorum in omnibus virorum studio, quos præcipue in fide catholica & conuersatione perfecta, testes veritatis diuini cultus docet assertio, hucusq; à sancto Hieronymo, & ipso (sicuti in capite istius voluminis præfatio prima declarat) cognomine Eusebio historia in aliquantis Hispaniarum prouinciis descripta retinetur. Cui si quid postea subdidi in locis, quibus decuit, certo stili studio declaratur. Verum ad hæc ignarus indignissimus omnium seruorum

Dei IDACIVS seruus Iesu Christi Domini nostri, que sequuntur ab anno primo Theodosii Augusti, vt comparet, descripsi, breui ante factæ præfationis indicio.

COLLECTIO
HISTORICA CHRO-
NOGRAPHICA

ex

IDAPIO.
COLLECTORE

Quodam Gallo Carolo, Magno compar.

* Hic titulus
est in vno
manuscri-
pto: in alte-
ro m. f. non
est distin-
ctio, sed ca-
pita conti-
nuantur.

a. al. prouincia
Gallia ciuita-
tis. corrigo ex
Zosimo lib. 4.
natus Caucæ
Galleciæ ciui-
tate.

Scio ab Mar-
cellino in Chr.
patriam eius
vocari Itali-
am.

* INCIPIT LIBER CHRONICÆ
TERTIVS.

CAPVT I.

ROMANORVM XXXVII. THEODOSIVS
post Gratianum regnat annis XV II. Theodo-
sius natione Hispanus a prouinciæ Galileæ ci-
uitatis. A Gratiano Augustus appellatur. Inter Roma-
nos & Gothos multa certamina conferuntur. --- Theo-
dosius II. anno regni sui Augustus appellatur. III. regni
Theodosij anno Achanarius rex Gothorum Constanti-
nopoli XV. die à quo à Theodosio fuerat receptus inte-
rijt. I v. regni Theodosij anno in fœda Romanis pace se-
tradunt. Martinus in Gallijs Turonicæ Episcopus, &
vitæ meritis & patris virtutum miraculis virtutum in-
signis

in signis habetur. Theodosius quinto regni sui anno AR-
CADIVM filium suum Augustum appellans, conforrem
regni sui fecit esse. In VI. regni Theodosij anno HONO-
RIVS filius nascitur. VII. an: regni Theodosij *b* Graotin-
gorum gens à Theodosio superatur. XI. anno Theodo-
sius regni sui Romam cum filio Honorio ingressus est, le-
gesq; Romanorum integra emendatione edidit. XIV. re-
gni sui anno Valētinianus iunior, apud Viennam *c* scelere
Comitis Arbogastis occiditur. XV. II. anno Theodosius
Metropoli Mediolano defunctus est anno regni sui XVII.
à Romanis in Ecclesia sancti Laurentij sepultus est.

b. al. Grantin-
gorum.

c. al. sterc for-
austeritate vt
aliqui legunt.

ROMANORVM XXXIIX. Arcadius & Hono-
rius filij Theodosij defuncto patre regnauerunt
annis XXX. Anno octauo regni eorum Theodo-
sius Arcadij filius nascitur. Anno vndecimo regni Ar-
cadij Martinus Episcopus Spiritu sancto plenus & vir A-
postolicus transit ad Dominum carne deposita. Cuius vi-
tam & mirabilia quæ fecit, Seuerus, vir summus, discipu-
lus ipsius, qui & Chronica, alia quàm hæc sunt, ab initio
Generis aperitissime scripsit.

Caput 2.

a. al. pernicio-
sissime.

Anno XV. regni Arcadij & Honorij Alani, V Vandali &
Sveui Hispanias ingressi sunt tertio Idus Octobris Ho-
norio & Theodosio Arcadij filijs consulibus Alaricus rex
Gothorum Romam ingressus. Cum intra extraq; urbem
cædes agerentur, omnibus indultum est, qui ad Sancto-
rum limina confugerant. Placidia Theodosij filia, Ho-
norij Imp: soror à Gothis in vrbe capta est. Alaricus mor-
itur; cui *b* Aetulfus succedit in regno.

b al. Aistulfus.

Anno XVI. imperij Honorij de bacchantibus per Hispa-
nias barbaris, pestilentia malo in vrbe; opes conditas &
Mmm, substan-

substantiam tyrannicus exactor diripit, & fames dira grafsatur, vt humanæ carnes ab humano genere præ fame fuerint deuorata; matres quoq; necatis, vel coctis natu-
rum suorum sint pasta corporibus peste occisorum. Gladio, fame, pestilentia bestiarum infestatione interimuntur homines. His quatuor plagis ferri, famis pestilentia, & infestationis bestiarum vbiq; in toto orbe sauentibus, prædictio à Domino per Prophetas suos annunciante implentur. e Anno XVI. Honorij regni Galliciam VVandali occupant, & Sveui in extremitate succedunt. Alani Lusitaniam & Carthaginensem prouincias, VVandali cognomento Silingi Boeticas sortiuntur. Constantinus post triennium inuasit tyrannidem & ab Honorij duce Constantio Narbonæ occiditur. e Iouianus & Sebastianus tyranni ab Honorij duce Narbonæ interfecti.

Anno XX. imperij Honorij Aistulfus apud f Narbonam Placidiam duxit vxorem: in quo prophetiæ Danielis putatur impleta, vt ait, filiam regis Austri sociandam regi Aquilonis, nullo tamen ex ea semine subsistente.

Anno XXI. imperij Honorij Acaulfus à Patricio Constantio compellitur, vt relicta Narbona, Hispanias peteret. A quodam Gotho b Barcinola iugulatur: cui successit VVallia in regno. Cum Patricio Constantio pax mox facta, Alanis & VVandalis cognomento Silingis, in Lusitania & Boetica sedentibus aduersatur. Constantius Placidiam duxit vxorem. Fredibaldum, regem gentis VVandalorum, sine vilo certamine ingeniose captum, ad Imperatorem Honorium destinat.

Anno XXVII. Honorij regni VVandali per Boeticam à VVallia plurimi sunt extincti. Alani ad eò caesi à Gothis, fortiter i vallato Addachet rege ipsorum, pauci qui superfu-
erunt, oblito regni nomine Gunderico regi VVandalorum, qui in Gallijs residebat, se patrocinio subiugauerunt.

c. al. anno 15.

d. al. Constantio in Gallicia occiditur. Vide Sozom. 9. cap. 17.

e. Ortelii. Siononymiam geograph in Narbona.

f. Oros & alii Iouianum vocant.

g. Paul. Diac. lib. 13. ponit Forum Corneli.

h. Dan. 11. h. Barcinone ait Oros. 7. c. 43. cum cuius chronologia noster conuenit.

i. Vide Baron. tom 5. an 414. l.

j. al. vallati ad Dacher regem

l.

runt. Gothi sedentes in Aquitania Tolosam sibi sedem eligunt. à mari inter Rhenum & fluium Rodanum per Ligerim fluium vsq; Oceanum possident. Vallia regiorum defuncto Theudericus succedit in regnum.

iporum pante
qui superfuc
runt venerunt
oblito regni
nomine Gunde
rico &c.

Anno XXV imperij Honorij inter Gundericum Vandalorum & Hermenicum Sveuorum regem bellum ortum est. Sveui in Neruosis montibus à Vandalis obsessi. Valentinianus Costantij & Placidie filius nascitur. Vandalis Sveuorum obsidione dimissa, relicta Gallicia ad Boeticam transierunt. Honorius apud Rauennam Constantium consortem regni facit. Constantius Imperator Rauennæ moritur in suo tertio consulatus anno.

k An. xxviii. imperij Honorij Castinus magister militum magna manu in auxilijs Gothorum bellum Bœticæ Vandalis infert: quos cum ad inopiã obsidionis arctaret & tradere se pararent, inconsulto, publico certamine confligens, auxiliatorum fraude deceptus, Terragonas victus fugit.

k al. anno 29.

Trigesimo Honorius imperij an: / Rauennæ moritur.

i Paul. Diacon
ait Romæ
mortuum.

Romanorum XXXIX. THEODOSIUS Arcadij filius post obitum Honorij patruclis monarchiam tenens imperat annis tribus & decem annis. Theodosius Valentinianum amitam suam Placidiam filium Constantinopoli Cæsarem facit; quem contra Ioannem Tyrannum mittit: à ducibus suis in Rauennæ occiditur. Felix Patricius coronatur.

VALENTINIANVS Cæsar Romæ Augustus appellatur anno XLVIII. Theodosij. Gundericus rex Vandalorum capta Hispali cum insidias Ecclesiarum intenderet, mox Dei iudicio correptus interijt.

m. de Ioanne
Rauennæ oc
ciso Soerat. 7.
cap. 23.

VI Gaisericus frater succedit in regno: An. vno regnauit. Gaisericus rex Vandalorum cunctaque eorum familia Mauritania in Affricam transijt, interfecto Ermengario rege Sveuorum, iniuriam sancte Eulalie in eodem ac si nolens vlciscitur. Confederunt Vandalis in Boetica an: LIV.

Caput 3.

Mmm 2 # Se.

NB.

n numerife-
quentes sunt
corrupti. ego
ex fide m. f. do.
tu corrigi.

Septimo 7 ann. imperij Theodosij Aëtius, Dux vtriusq;
militiæ. Sueui in itam cum Gallis pacem libera sibi occa-
sione conturbant.

Anno 11x. regni Theodosij Aëtius, Dux vtriusq; mili-
tiæ, Patricius appellatur.

Anno x. regni Theodosij Burgundiones qui rebellabant
Romanis, à Duce Aëtio sunt perdomiti.

Anno xii. regni Theodosij ab Aëtio Duce & magistro
militum, Burgundionum cæsa sunt viginti millia, Gotho-
rum qui eis auxiliauerunt octo millia.

o al. Richildā.

Anno xiv. regni Theodosij Svveui cum parte plebis cui
aduersabantur, paci iura confirmant. Emericus Rex
Svveuorum morbo oppressus o Richilā filium suum substi-
tuit in regno, Boetiæ fluuio Gothi prostrauerunt, auri
argentiq; opibus occupatis. Carthago magna fraude de-
cepta. Bellum Gothicum sub Theodorico rege apud
Tolosam Littorius Dux Romanus p cum auxilijs Huno-
rum manū magna irruens, cæsis parte plurima suis, ipse
vulneratus, à Gothis post dies paucos capitur & occidi-
tur. Geisericus Rex Svveuorum multas in sacerdotibus
fecit strages. Richila Rex Svveuorum qui Geiserico suc-
cesserat, Emeritam ingreditur.

p Vide Baron.
tom. 5. an. 439.
16.

q al. vitiose:
in inpletum Ce-
saris iussu,

Anno xxiv. regni Theodosij Solis facta defectio. Richi-
la Rex Svveuorum Emeritæ gentilis moritur: cui mox fili-
us suus Richarius succedit in regno. Agilulphum Gothum
nobilem q Hispali Cæsarius Comes iugulat. Richarius
rex accepta in coniugium Theodora Gothorum regis filia
Gvvasconias deprædatur.

Anno xxvii. regni Theodosius moritur Constantino-
poli anno ætatis suæ xlix.

Post

Dost quem XL. MARTIANVS à militibus & ab exercitu, instante etiam Pulcheria sorore Theodosij, regina, efficitur & ipse sublimatur in regno, eaque Valentinianus in r conjugium assumpsit. Valentinianus & mater Placidia moriuntur Romæ. In Gallia terræ motu factò, tertia feria post Solis occalum ab Aquilone plaga è cælo ruens quasi ignis & sanguis efficitur.

Caput 4.

r corrig. confortium, imperii scilicet.

Gens Hunorum n pace rupta in Gallias irruit, quos cum Aëtius Patricius venientes comperisset, sanctum Anianum Aurelianensem Episcopum ad Theodorum regem Gothorum in legationem dirigit, petens auxiliare contra Hunos subsidium: & si superaret, mediam partem Galliæ Gothis daret. Cùm à Theodoro rege huius petitioni annuente auxilium fuisset promissum, Aëtius legatos mittens ad Attilā regem Hunorum, obuiā petens auxilium contra Gothos, qui Gallias putabantur inuadere: si prævalerent Huni contra Gothos, medietatem Galliæ ab Aëtio perciperent. Attila Rex cum Hunis festinans & parcens ciuitatibus Germaniæ & Galliæ, contra Gothos super Ligerim fluuium, non procul ab Aurelianis configit certamine. Cæsa sunt Gothorum ducenta millia. Theodorus rex hoc occubuit prælio. Cæsa sunt Hunorum centum quinquaginta millia. Ciuitas Aurelianis orationibus Beatissimi Aniani liberata est. Huni repedantes Trecaßis in Mauriacensi confederunt Campania. Thorisimodus filius Theodori, qui ei successit in regnum, collecto Gothorum exercitu, patrem vlcisci desiderans, cum Attila & Hunis Mauriaco configit certamine, ibiq; tres dies vtræq; phalanges inuicem præliantes: & innumerable multitudo gentis occubuit. Aëtius cum esset strenuissimis consilijs, per noctem ad Attilam veniens, dixit ad

Caput 5.

Mmm 3 cum,

cum, optabilem duxeram, vt tua virtute regionem hanc
 à perfidis Gothis potuiffem eripere; sed nullatenus fieri
 potest: cum vsque nunc cum minimis pugnatori-
 bus praelias, hac nocte Theodericus germanus Thorfi-
 modi cum nimia multitudine & fortissimis Gothoru
 pugnatoribus aduenit: hæc non sustines. atq; vtinam eua-
 dere possis. Tunc Attila dedit Aëtio decem milia soldo-
 rum, vt per suum ingenium Pannoniam repedaret. Ipsaq;
 nocte Aëtius ad Thorfimodum pertexit, dicenq; ei cau-
 sam consimilem: quod apud viles Hunorum pugnatores
 vsq; nunc pugnaerit; nam maxima multitudo & fortissimi
 pugnatores à Pannonijs ipsa nocte ad Attilam venerat, &
 audissent fratrem suum Theodericum maures, Gothorum
 occupasse, regnumq; velle arripere: nisi festinus ad resi-
 dendum pergeret, periculum adeo grande haberet. Acce-
 ptis idemq; Aëtius à Thorfimodo x. milibus, vt suo inge-
 nio à persecutione Hunorum liberati Gothi ad sedes pro-
 prias remearent. Protinus abierunt. Aëtius vero cum suis
 etiam Francos secum habens, post tergum duxerat Huno-
 rum quousq; Toringia à longe profectus est; præcepitq;
 suis, vt vnusquisq; nocte vbi manebat, decem spatium focos
 facerent, vt immensam multitudinem simularët. Quie-
 uit hoc praelium Aëtij consilio Gallia ab aduersarijs libe-
 ratur. Postea cum à Thorfimodo regi & Gothis hæc fa-
 ctio perlata fuisset, requirente promissionem Aëtij implē-
 dam; & ille renueret, per pacis iura orbiculam auream gē-
 mis ornatam, pensans libras quingentas, ab Aëtio com-
 positionis causa transmittitur Thorfimodo: & hæc iurgia
 quieuerunt: quæ species deuotissimè vsq; in hodiernum
 diem Gothorum thesaurus pro ornatu veneratur & re-
 netur.

f. a. Toringia.

r. a. Gothis.

Anno

Anno tertio Principis Martiani Huni in Icaliam ir- ual. secundo.
ruunt, eamque deprædantur aliquantis ciuitatibus direp-
tis, diuinitus partim fame, partim morbo, partim plagis
cœlestibus finiuntur, iussu Martiani ab Aëtio duce cæ-
duntur, in sedes suas coacti reuertuntur: & mox Atila mo-
ritur. Thorisimodus Rex Gothorum à Theudorico & Fri-
derico fratribus interficitur. Cui Theudoricus succes-
sit in regno.

Tertio regni anno Principis Martiani regina moritur
Pulcheria. Aëtius Dux & patritius fraudulenter Valen-
tiniani Imperatoris manu propria occiditur.

Septimo regni anno Princeps Martianus per duos bar-
baros familiares Valentiniani occiditur. Post quem mox
Maximianus ex consulibus, xli. Romæ Augustus ap-
pellatur. Qui cum Imperator factus relictam Valentinia-
ni sibi duxit uxorem. Maximianus quarto regni sui y mē-
se vrbe Romæ tumultu militari occiditur.

In ipso anno Auitus Gallus ab exercitu Gallicano, pri-
mo Tolosæ, dehinc apud Arelatum Augustus appellatus
Romam pergit.

xlij Maioria-
num vocant.
y corrige: an-
si de Maioria-
no intelligas.
scio à quibusdā
hic ponit
Maximum ty-
rannum qui
post duos mē-
ses peremptus
de quo forte
noster.

Romanorum xli. Marcianus quarto iam regni
sui ann. obtenta monarchia per Auitum Gallum,
qui à Romanis euocatus & susceptus fuerat im-
perator. Legati à Marciano pro unanimitate mittuntur
imperij Gaisericus sollicitatus relictam Valentiniani & ma-
lam famam dispergit, priusquam Auitus Augustus fieret
Romā ingreditur, ditatusq; opibus Romanorū Carthagi-
nem redit, relictam Valentiniani & filias duas & Aëtij fi-
lium Gaudentium secum ducens. Syveui Carthaginens.
regio.

Caput 6.

zm. s. animic-
tate.
aal. malum sag-
me.

regiones quas Romanis reddiderant, deprædantur. Martianus & Auitus concordēs principatu Romano vtuntur imperio. Svveui Targonensem prouinciam vastât. Theudoricus rex post irritam fidem imperij in Svveuos legatos mittit vt se à prouincijs, quas inuaserant, remouerent. Consilio & consensu Auiti Imperatoris Theudoricus rex contra Svveuos mouit exercitum & in Targonensem Campaniam super *b* Vrbeam fluuium cum Richario rege Svveuorum confliigit certamine, plurimisq; Svveuis extinctis, ipso rege *c* placito in Gallicias fugaciter fecit adgredi; ipsoq; in itinere Theudoricus cum Gothis qui in Hispania considebant captiuitate vastauit, & multas diripit ciuitates; sanctasq; basilicas effringunt; Richarius ad locū vbi *d* Portegale appellatur profugus redit, à Theudorico captus ducitur & in custodiam redigitur. Svveui obliuio regno se tradunt Theudorico, ibique regnum eorum destructum est. Auitus Imperator legatū ad Theudoricum cū sacris muneribus mittit, nunciāns in Corsica cæsa multitudinē VVandalorum, Auitū de Italia ad Gallias *e* relatem secessisse. Orientalium naues Hispalenses veniētes per Martianū exercitum cæsum nunciāt. Occiso Richario rex Theudoricus de Gallicia ad Lusitaniam venit. Svveui denuò regem Maldra sibi consecrant. Theudoricus Emeritam deprædari molitur. Auitus III. anno quā à Gothis & Gallis factus fuerat Imperator, caret imperio, Gothorum promissis destitutus & auxilio, caret & vita. VII. anno imperij sui moritur.

b. al. Vrbeam.

c. al. rege placatu, locus corruptus est.

d. al. Portugale.

Caput 7.

ROMANORVM XLII. MAIORIANVS in Italia, & Constātinopoli Leo Augusti appellantur. Theudoricus aduersis sibi nuncijs territus mox post dies Paschæ de Emerita egreditur Gallias repetens, partem

tem ex ea quam habebat multitudinem variaz nationis, cum ducibus suis ad campos Galliciaz dirigit: qui dolis & periurijs instructi. ad Svveuos, qui remanserant, iussam sibi expeditionem ingrediuntur pace fucata solita arte perfidiaz. Nec mora: illis cedit multitudo Romanorum: sanctae effringuntur Ecclesiaz, omnis ornatus & vsus auferitur, Episcopi, Clerici captiuntur, domus dantur incendijs. Agilulfus dum regnum Svveuorum sperat, Portugali moritur. Svveui in solitam perfidiam versi, regionem e Galliaz adhaerentem fluuio Durio circa littora remanentes depradantur. Gothicus exercitus duce suo Cyrola a Theudorico rege in Hispanias missus succedit ad Boetica. Theudoricus duce suo Semnerico exercitus sui aliquantam partem ad Boeticam dirigit. Cyrola reuocatur ad Gallias. Svveui Lusitaniam cum Maldare rege & alij cum Richmundo g Gallias depradantur. b Alxeroli ad Boeticam pertendentes. Maldras germanum suum nomine fratris interfecit, & Portugali castrum inuadit. Legati a Maioriano Augusto & Theudorico, pace inter se inita, ad Svveuos & Vandalos diriguntur.

Anno Iv. regni Maioriani Maldras rex iugulatur mense Maio. Maiorianus imperator Hispanias ingreditur, ad Carthaginensem prouinciam pertendens: naues ad traeseundum aduersus Vandalos praeprare iuber, quas Vandalis subripiunt. Maiorianus Imperator sua ordinatione frustrata ad Italiam repedauit. Gothicus exercitus a Sunnarico & Nepotiano Comitibus vertitur. Svveuos depradantur. A Theudorico legati ad Svveuos veniunt & recurrunt, a Theudorico legati ad gentes, pace postulata & obtenta reuertuntur.

Anno V. Maioriani regnum Gaisericus rex a Maioriano Imperat: per legatos postulans. Maioriano de Gallijs ad Romam redeunte Romano imperio vel res necessari-

Nnn

as or-

e. al. Galliciaz.

f. al. Sumerico

g. al. Gallicias
h. al. A Erol.
v. al. in Verulos.

i forte Seueri fraude Vide Marcellin & Casiodor. cap. 8.

k. alii vocant Attrabenum.

l. al. Maroniana.

m. al. Renufundum.

n. al. supradicta expeditione Romanorum.

Locus corruptus. o conuenti

as ordinante, Richimeris Syveuorum consilio, i Sultus fraude interficitur.

Romanorum XLIII. SEVERVS à Senatu Romæ Augustus appellatur anno imperio Leonis quinto k Attrabennus Galliarum Comes & ciuis inuidus Ægidio insignis inimicus ---- Gothorum fœderatur. Narbona traditur Theodorico. Mense Iulio in Gallicia coruscatione villæ exusta, & greges ouium concremati, carnes concisæ, pluuia de cælo mixta cadunt: duo adolescentes carne inuicem solidati adherentes sunt mortui. In Armenia prouincia Fridericus frater Theodorici regis insurgens cum his, cum quibus fuerat, superatus tunc occiditur. Luna XV. tunc conuersa est in sanguineam speciem. Luna V. Sol ab hora tertia vsq; ad horam nonam obscuratus est. Vandalis per Marcellinum in Sicilia cæsi effugantur. Ægidius Comes veneno perijt.

Romanorum XLIV. regnat ANTHEMIVS. Romæ Augustus appellatur. Anno octauo Leonis imperij expeditione ab Africa aduersus Vandalos ordinatur. Per Theodoricum Salla legatus mittitur (ad) m Remundum Regem Syveuorum; qui reuersus eum à fratre suo Theodorico nunciat esse interfectum. Gothi qui ad Vandalos missi fuerant n supradictæ expeditionis rumore perterriti reuertuntur. Conembra ciuitas in pace decepta domibus destructis cum aliqua parte murorum, habitatores capti atq; dispersi, & regio desolatur & ciuitas.

Anno 11. Anthemij in medio Tolosæ ciuitatis sanguis erupit de terra & tota die fluxit, significans Gothorum dominationem sublatam, Francorum adueniente regno. Exercitus Leonis aduersus Vandalos cum tribus ducibus descendit. Richimeris gener Anthemij Imperatoris & patricius factus adfatim degradatum ad priuatam vitam filio eius occiso, Aduersus Romanorum imperium o conuentiq;

uentiq; sunt Vvandaliconsolentis Gothi eodem tempore legati defæuiunt, partem etiam Lusitaniæ deprædantibus Richimundo cum Syueis ad Imperatorem transeunte. Durissimus extra solitum hoc eodem anno imber hyemæ & æstatis, autûniq; fructuū mutatione diffūdatur.

quæritur
Wandali con-
solentes Go-
thos eodem
tempore ho-
stes liq; que
defæuiunt.

Temporibus Imperatoris Honorij regnum Gothorū post captam Romam bifaria diuisione partitur; & qui in Italia cōsederunt, ditioni imperij se tradūt: reliqui Aquitania prouincia, ciuitate Tolosa eligentes sedem, Regem eligunt Araulsum; postea, vt supra gesta cōfirmant, à Gothis regnatum est; in his vero qui in Italia cōsidentes, Romano pertinebāt imperio, Theodoricus natione Macedo permissu Leonis Imp. principatum assumpsit, sicut huius lib. gesta testātur. Nā ille alius Theudoricus Theodori regis filius natione Gothus fuit. Natiuitas Theodoricus regis ex genere Macedonū ita fuit, qui in Italia Gothis & Roman. regnauit. Idacius patritius & vxor eius Eugenia cum sine liberis essent, & habuerunt in ministerio creditorium sibi puerum nomine Theodorum & puellam nomine Liliam: quos cum comperissent diligentes se, coniugium pmiserunt copulare; erantq; ambo natione Macedones, vnde parui captiui erant adducti, Eugenia iussit puellę cū ad viri coitū accesseris, quodcūq; eadem nocte sopore somnij visaueris, mihi in craftino narrare nō sileas; quia creditur veritate subsistere, q; nubentes prima nocte visauerint, Qui cū coniugati eadē nocte fuissent, vidit puella somnium, q; natus illi fuisset arbor exiliēs de vmbilico ventris tam excelsa, q; nubes penetraret. Narrauitq; viro somnium, iussionem domine sue & visionem quā viderat: dixitq; ad eā vir suus, cūm steteris in cōspectu domine tue eo q; sine liberis est, sic dices ad eā, Visauit hac nocte equū & equā, ambos pulcherrimos cunctorū & comam nimia pulchritudine habētes: sequebatur eos tertio equo paruulo corū cōsimilis & ambulabāt in domo dominorum meorū

Capit. 9.

Eadem Aime-
in lib. 1. de
gest. Franc.
Capit. 10.

Nana 2

Quod

Quod cum dixeris, inuenies gratiam in conspectu eius. Surgensq; Lilia, omnia sicut vir præceperat, protinus nūciavit dominæ suæ. Eugenia cum audisset viro narrat: putauerunt liberum esse futurum repleti gaudio Theodorū & Liliam liberos esse iusserunt, & per tabularum scripturam firmantes etiam rebus plurimis ditauerunt. Conceptum Lilia peperit filium nomine Theodericum; qui diligenter nutritus est: Idacio & Eugeniæ presentatur cum puero quem secum esse iusserunt, tanto eum amplectētes amore, vt ipsum sibi adoptarent in filium. Crescensq; puer decorus valde cubitū super aliorum staturā effectus est, prudēs & fortis valde. Defuncto Idacio & Eugenia præcepto Imperatoris Leonis Theodericus iussus est militare, duodecimq; an. militiā agens tantę fortitudinis & ingenij prælia gessit, primum vt ab omnibus senatoribus pallatij vehementer diligeretur. ^p Post triennium sagaci inuidiæ morbo aduersus eum dolore fremebant, inuestigantes, quali iussu Imperatoris interiret. Ptolomæus quidam ex senatoribus huius consilij tacitus contrarius vehementer, cum Theoderico amicitias iniens, vsq; diem obitus custodiuit. Gothi postquam Romam vastauerunt, & terram Italiæ possederunt, seditioni Imperatoris Leonis spontanei tradiderunt. . . . ab Odoagro rege & Erolis & reliquis vicinis gentibus assidue vastarentur, per legatos Leonem Imperatorem postulauerunt, vt Theodericum eis institueret patricium, vt per ipsum aduersariis resisterēt. Quod Leo Imperator clementer annuens, cum consensu senatus Theodericum Romam direxit: qui à Romanis seu Gothis patriciatus honore gloriose susceptus est, & cum Herolis plurima prælia gessit. Nam quadam die cum apud Odoacrum regem & Herolos Theodericus cum Gothis prælium concitasset, Theodericus fugiens cum suis Rauennam ingressus est: ibiq; mater sua Lilia obuiam veniēs incre-

p al. postremū,

increpans eum dixit, Non est vbi fugias, fili, nisi vt leuem vestimenta mea, vt ingrediaris vterum de quo natus es. Quod ille audiens nimium confusus, cum suis quos poterat reperire, plus mori volens quam viuere, obuiam Odoacro & Herolis exiuit. Qui cū eis imparatis & dispersis obuiasset, tandem cum paucis eos superat: resumptis viribus Gothi se colligentes persequuntur Odoacrum: quem cum vxore & liberis vinctum interfecit; gētemq; & regnū Herolorum deleuit. Quod cum perlatum Leoni Imperatori fuisset, & senatus sapius suaderet, vt Theudericum deleret, precepit eum ad se venire: Theudericus collectis secum vtilissimis pugnatoribus Gothorum, armatusq; vt quingentis erat vtrinque duodecim millibus tantum euectu nauali quasi obediens in occursum Leonis Imperatoris Constantinopolim venit. Amicus eius Ptolomæus nullo ingenio scire poterat, qualiter eidem res, quæ agebantur, narraret, nisi tantum in consilia prudentissime & subtili ordine, qui Theoderico erant contrarij destruebat. Decretum Imperatoris Leonis & senatus erat, vt cum in palatium ingrederetur, à cunctis membratim & separatus à suis interficeretur. Consilio Ptolomæi amici sui de hoc periculo liberatur, dicentis ad Imperatorem, Non est vtile gloriæ tuæ, vt homo ille sic fraudulenter interficiatur, ne dictum sit à suis qui cum eodem venerunt, quod non publice eum potuisset interficere, nisi ingeniose separatim à suis, Sediube eum vinctum tenere, & mittantur seniores senatores ad castra Gothorum foris ciuitatē, narrantes eis, qui cū Theoderico venerunt, offensionē Theoderici & iram gloriæ tuæ, eo q; dignus est morte; ipsi decernant, vtrum capite truncatur, an bestijs deuorandus tradatur. Cumq; placuisset consiliū Ptolomæi, transmissis quinque senatoribus, qui præerant cæteris, & Ptolomæus cum ipsis hæc verba Gothis nuncianda. Ibiq; Ptolomæus secretissi-

me mittens puerum, nuncios Gothis, vt cum ipse & reliqui senatores eis verba hæc narranda accederent, eos Gothi cingerent & ligarent, imperatori mandantes, nisi dominum nostrum Theodoricum viuum & saluum nobis redderet & sacramentis firmaret incolumes nos cum ipso remeare permittat, senatores hos interficimus, & aduersus ciuitatem hanc qua virtute possumus præliabimus. Quod cum cōsilio Ptolomæi fuisset impletū, Theodoricus vincus in palatio tenetur, & Ptolomæus cum socijs itemq; vincus sub eiusmodi ordine tenetur à Gothis. Vellet nollet Imperator Theodericum sanum Gothis reddidit. Insuper promittens eum cum suis incolumem patriæ remeare. Saluatus Theodericus consilio Ptolomæi, regressus Romam Auaris bellum intulit; plurimæ strages vtrinq; factæ: Huni Italiã inundantes Theodericū & Gothos superant, plurimas ciuitates Italiæ vastant. Tandem Theodericus resumptis viribus irruit super Auaros, quos victos Pannoniã in fugam dirigit: quos cum sequeretur finibus in Pannonië nõ est ausus ingredi; ibiq; tū castra locauit, cū quatuor pueris in equis sedentibus extra castra sibi quintus egressus est, vt præiuderet, ne forte Auari denuo aduersus ipsum insurgerent. Cū iã procul à castris esset, Auar, nomine Xerxes vtilissimus cunctorū singulis ad præuidendum Theodericū, cum casu ei obuissset & à Theoderico conspectus fuisset, missi à Theoderico tres viri bellatores, vt eum aut viuum caperent, aut interficeret. Quos Auar fugam fingens, singillatim interfecit. Denuo Theodericus alios tres viros ad ipsum capiendum direxit, qui iterum ab ipso interfecti sunt. Postea Theodericus singulare certamen cum Auare inuit; quẽ conto in brachium percussit: diutissime inuicem cum equis girantes, à Theoderico Auar superatus est. Quem vincitū Theodericus secum ducit ad castra: quem cū cognouisset fortissimum esse

esse in bello, verbis & blanditijs ei suadebat, vt suo sacramento fidem Theoderico promitteret, & eū postea multis muneribus Theodericus ditaret. Quod Auar Xerxes nomine vehementer renuens, fidem promittere noluit, nisi ad terram suam cupiens remeare. postea minis & diuersis afflictionibus à Theoderico coactus est: sed tamen eius imperiū denegans, fidem penitus promittere noluit. Cumq; vehemēter renueret, permisit eum Theodericus ad patriam remeare. Natans cum equo p̄ fluuium Istrum, ait, Liberatus sum ab dominatione tua: libero me arbitrio esse cognosco: nihil super me est tua potestas: reuertar ad te, erōq; tibi fidelissimus ceteris. Quem Theodericus multis opibus ditans, cunctis dilectissimū habuit: & cū plura praelia cum Vandalis & Syueis ceterisq; gentib⁹ habebat, eū semper proximū & fortissimum praeliantē suæ custodiē in agminibus cognoscebat, ideoq; à Theoderico vehementer dilectus est. Cūq; utilitas Theoderici & praelia quæ gesserat, perlata ad aulā Imperatoris fuissent, Leo Imp. iussit eum denuo venire, consilio senatus, vt tractatū perficerent, que n̄ de ipso inierāt. Iuramento senatores constringit, vt huius consilij nullus proditor esset: & si quis agnitus esset capite puniendus esset. Tunc Theodericus dirigens secreta puerū ad Ptolomæum, inquirens quæ suæ utilitati proficerent; aut veniret, aut forsitan oporteret renuere. Ptolomæus his verbis secretissime dixit ad puerū, Nihil penitus Theoderico remando, hodie dies festus est, iussione Augusti omnes senatores in aula imperij discumbent ad prandium, tu vero ad instar pueri mei mihi ad dorsum obediens, diligenter attende, quod ad senatū loquar fabulis, protinus reuertens nuncios ad eum qui te misit. Quod cum puer ille huius eadem die obediret, discumbentibus senatoribus ad prandium, dixit Ptolomæus, Letus dies huius prandij sit, iocundemus in fabulis.

Cum leffet eo fortissimus bestiarum, fuit electus à cunctis bestijs rex, venientesq; cuncti in eius occursum, cum esset iam hora prandij, venit ceruus. Cum adorasset leonem, apprehendit cornu eius, vt ei ceruus esset ad prandium: ille vehementer retrahens cornu amisit, cursuq; veloci fugit in eremum. Iussu Leonis inter has bestias missa est vulpes, vt eum veniendum subuerteret. Illa cū sit ingeniosa, artis suæ iuramentis non pauida sacramentis præuentum ceruum in conspectu Leonis adducit. Qui cum adorasset Leonem ab ipso Leone capitur, & membratim disrumpitur. Vulpes illa furtim ablatum cor eius comedit. Cor cerui ad manducandum inquirens leo & fremens vehementer: omnes bestię pauefactę tremebant, eo quod cerui cor inuenire non potuissent, dixerunt, Vulpes quæ eum adduxit, ipsa proximior cūctis fuit, quando disructus fuit, illa furata est cor eius. Apprehensa cū esset in pœna & quæreretur ab ea, vt redderet quod furauerat, dixit, Sine culpa pœnas patior. Ceruus ille non habuit cor: nam si cor habuisset, ego ei præulere non potuissẽ, nec hic vnquam venisset, primum amisso cornu vix tandem euasit; quo pacto cor habens hic reuerti potuerat. Puer ille diligenter audiens memoria retinens, Theodorico velociter narrauit consilium Ptolemæi: iterum Theodericus de periculis liberatur. Post hæc remanēs ditioni Inderij cum summa felicitate Xxv. annis cum Gothis regnauit. Fiunt omnes anni quibus Theodericus regnum tenuit in Italia, triginta duo. A finibus Pannoniæ vsque ad Rhodanum fluuium: à Tyrreno mari vsque alpes, Penninas & Isera fluuium. Vnum tantum modium plenum terræ annis singulis ærarijs publicis soluebat, vt diceretur, Theodericus rex modium plenum ærarijs per singulos annos reddet publicis, decretum

Aimoin. modium numerū explicat lib. 1. cap. 10.

tum imperij, vt amplius ei nullo tempore quæreretur. Ciuitates vniuersas quas regebat, miri operis restaurari & muniri solertissime fecit. Palatia quoque splendidissima Rauennæ vrbs, Veronæ & Papiæ cui Ticinum cognomen est fabricari iussit. Tantæ prosperitatis post regnum tenuit, pacem cum gentibus habens, vt mirum fuisset. Cuius filiam SIGISMYNDVS rex Burgundiorum habuit vxorem.

Quadã vice Clodoueus rex Francorũ & Alaricus rex Gothorum, qui sedẽ Tolosæ habebat, post multa prælia quæ inuicẽ gesserunt, intercedentibus legatis cum pacem inire cepissent huius conuenientiæ, vt Alaricus barbam tangeret Clodouei effectus patrinus, perpetuam adinuicem pacem seruarent & ad huius placida conuentionis nec Francus nec Gothus armatus penitus accederet. Stauentes diem ad locum designatum adinuicem; ibiq; legatus Clodouei Paternus nomine ad Alaricum accessit, inquitens vtrum eo habitu Gothi sine armis quo spoponderant, placitum custodirent; aut forte more solito, vt post probatum est, mendaces apparerent. Cum loqueretur Paternus cum Alarico rege, nuncios salutem Clodouei; & diligenter inquirens, quo ordine deberent coniungere, Gothi fraudulenter q; buxos pro baculis in manu ferentes. Apprehensum vnum ex his Paternus extrahit dicens, Mendacia tua placita sunt, rex, vt fraude coneris cum tuis Gothis dominum meum & Francos decipere. Accepto placito cum Alarico spondens Paternus pro Frãcis ad iudicium Theoderici regis Italicæ, huius rei terminus fieret. Ibi legatus Alarici regis & Paternus directus à Clodoueo ad conspectum properant

Cap. 10.

q. al. vxor,
Almoïn. vocat
ferreum ostii
obicem lib. 1.
cap. 10.

Oooo

Theo-

Theoderici. Exponens per ordinem Paternus causam Clodouei & Francis quod legatus Alarici denegare non potuit, nisi tantum petens, vt iudicium Theoderici finiretur. Cogitās in semetipso Theodericus hui⁹ causę euentum & futuris temporibus quę oportebat obliuioni non tradens, Zelum aduersus hos duos reges retinens, dicens, His legatis in crastinum, quod attentius huius rei pro pacis concordia vt iustitię ordo poposcerit, cum senioribus palatij pertractare potuero, fratribus meis cum integra dilectione & amore profuso mandare non sileo tractansque in arcano cordis quod iam olim celauerat, cupiens hos duos reges ab inuicem semper esse discordes, tale inter eos demum iudiciū terminauit, vt difficile Gothicis, quos Alaricus regebat huius culpa completetur; vt veniret legatarius Francorum sedēs super equum, contum erectum tenens manu ad aulam palatij Alarici, & tandiū Alaricus & Gothi super eos solidos iactarent, quousq; legatum & equum & acumen conticum solidis cooperirent, Renūciantes legati Alarico protinus, quod Theodericus huius rei terminasset iudicium. Et cū esset difficile hęc Alarico & Gothicis supplere, volentes fraude Paternum legatum Francorum decipere, qui in solario, misso per noctem quod suppositum erat, ruens fracto brachio vix tandem euasit. Ducensq; eum Alaricus in castrum, suos ostendens thesauros, cum sacramento dicens; amplius solidos non habere, quā ad præsens arcis plenīs ostenderit. Vbi Paternus vnum solidum de pugno extrahens suo proiecit dicens, His solidis sit arrabo ad partem domini mei Clodouei regis & Francis. Reuertens ad Clodouicum narrans per singula. Clodoueus aduersus Alaricum arma commouet, quem in Campania Nodauenfi X. ab vrbe Pictaua milliario interfecit, &

maxi-

maximam partem exercitus Gothorū ibi gladio trucidauit, regnumq; eius à Ligeri flutuo & Rhodano per mare Tyrrhenum & montes Pirenæos vsq; Oceanum mare abstulit, quod hodieq; ditione condigna permanet ad regnum Francorum.

THEODORICVS cum Papam Romæ Apostolicum *Caput 11.*
virum IOANNEM sine culpa morte damnasset, & Symmachum Patritium nullis causis existentibus itemque trucidari fecisset, ira percussus diuina, à germano suo Gaiferico interficitur. Fertur in dialogorum -----sancti *Greg. dial.*
Gregorij à quodam sacerdote visibiliter ab ipso Pontifice *lib. 4. cap. 30.*
& Patricio Theodoricus vincetus trahitur Siciliam in olam ignis.

ROCVS rex Vyandalorum cum Syveuis & Alanis *Caput. 12.*
egressus de sedibus Gallias appetens, consilio matris nequissimo vtens, dum ei dixisset, Si nouam rem volueris facere & nomen acquirere; quæ alij ædificauerunt, cuncta destrue, & populum quem superas, totum interfice: nam nec ædificium melius à prædecessoribus facere potes neq; plus magnam rem per quam nomen tuum eleues. Qui Renum Moguncix ponte ingeniose transiens, primum ipsamq; ciuitatem & populum vastauit: deinde cunctas ciuitates Germanix vallans, Mettis peruenit, ybi muro ciuitatis diuino nutu per noctem ruente, capta est ciuitas à VVandalis. Treuirici vero in harenam huius ciuitatis quam munierant, liberati sunt. Post hæc cunctas Gallias Crocus cum VVandalis, Syveuis, & Alanis peruagatus, alias obsidione deleuit, aliasq; ingeniose itrum pès vastauit. Nec ylla ciuitas, nec castellū ab eis in
Oooo z Galljs

Gallijs liberatum. Cumq; Arelatem obsiderent Chro-
 cus à Mario quodam milite captus & vinculis constrictus
 est. Qui ductus ad pœnam per vniuersas ciuitates, quas
 vastauerat, impiam vitam digna morte finiuit. Cui Tra-
 semundus successit in regno. Alamanni aduersus VVan-
 dalos arma commouent. Vterq; consentientes ad sin-
 gulare certamen præliandum duos miserunt. Sed ille qui
 à VVandalis missus est, ab eo qui ab Alamannis, superatus.
 Victusq; est Trasemundus & VVandali. Et secundum
 placitum Trasemundus cum VVandalis, Syueis, & Ala-
 nis, Gallijs, prætermisiss, Hispanias adpetiuit, ibiq; multos
 Christianorum pro fide Catholica interfecit. Post pau-
 cum temporis mare traducto in Mauritaniam, credo di-
 uino nutu fera ducente cum VVandalis transuadendo
 transiuit, vt fertur, mare, vbi septem millia passuum lati-
 tudinem esse scimus. Mortuo in Mauritania Trasemun-
 do r Hynericus mente crudelior VVandalis successit in
 regnum terram totâ occupans, nimias strages in Christi-
 anos exercuit, conciliante Cyrola Hæreticorum Episco-
 po, cuius persecutione plurimi de numero Christianorû
 martyrij palma sunt coronati. His dieb⁹ Eugenius & Vin-
 demialis Episcopi miras virtutes in Christi nomine ostē-
 debant, etiã mortuos suscitabant. Cyrola quendam
 hominem præuentum datis quinquaginta aureis, suasit
 vt se cæcum fingeret & clamaret coram Honorico rege,
 Cyrolæ virtutibus lumen se accipere, quo factò Cyrola
 cæcus efficitur. Postea oratione Eugenij lumen recepit.
 Instigante Cyrola ab inuidiæ morbo, Honorico iubente
 Eugenius capite truncatur. Longinus & Vindemialis di-
 ueris pœnis afflictî pro Christi nomine ad æternam mi-
 grabant beatitudinem. Honoricus merito exigente pro-
 prijs se morsibus laniauit, indignam vitam iusta morte
 finiuit.

Cui

r Isid. ait Tra-
 semundo suc-
 cessisse Hilderi-
 cum filium Hu-
 nerici ex filia
 Valentiniani
 Imp.

CVI Childericus successit in regno. Ipso defuncto *Caput 13.*
 Childemerus regnum suscepit, apud quem Be- *1 Gilimerem*
 lisarius fortissime dimicauit, In quo regnum VVā- *vocant alij.*
 dalorum finiuit.

Iustinianus prius quam temporibus Iustini Impe- *Caput 14.*
 ratoris regnum assumeret, cum esset Comes ca-
 strorum, & Belisarius Comes Stabularius, erant
 inuicem nimia dilectione complexi, iurantes sibi, quantū
 cuiusquā ex his causa proficeret, parem sibi semper fidem
 seruarent. Cum quadam die inter duas germanas de
 lupanari electas ex genere Amazonas sibi cōcubitū me-
 ridie sub quadam arbore in pomerio senior Antonia cum
 Iustiniano distribuisset, Iustiniano sopore depresso sol de-
 clinans caput eius incaluit. Veniens aquila diuino nutu
 eodem dormiente, calorem solis extensis alis obumbra-
 bat. Quod cum Antonia vigilanti fuisset repertum, spe-
 rans hoc signo Iustinianum imperium assumere, exper-
 gē factō à somno dixit ei, Si Imperator effectus fueris, erit
 digna ancilla tua tibi concubitu. Et ille subridens, repu-
 tans se difficile hoc esse honore dignum, dixit ad eam, Si
 Imperator effectus fuero, tu mihi eris Augusta. Commu-
 tatisq; ad inuicem annulis ait Iustinianus ad Belisarium,
 Scias inter me & Antoniam placuisse, Si ego efficior Im-
 perator, ipsa sit mihi Augusta. Annulis enim commuta-
 tis hoc foedus iniuimus. Dixitq; Antonina, Si soror mea
 tibi Augusta, ego Belisario matrona efficiar. Dixitque
 Belisarius diuino nutu, Si Antonia Augusta efficitur, tu
 stratus mei matrimonio sociaberis: itemque annulis
 commutatis abierunt. Nec multo post tempore Iusti-
 nus Imperator bellum in Persas mouit; qui cum Chalce-
 donem transisset, morbo periit. Consensu itaque sena-
 tus

tus & militum eleuatus est Iustinianus in regnum, oppres-
so rege *Perfarum*, cum victū cum Iustinianus teneret in
cathedra quasi honorifice sedere iussit, perquirens ab eo
ciuitates & prouincias reip. restituendas, quo facto pa-
ctiois vinculum firmaret. Et ille respondebat, Non da-
bo, Iustinianus dicebat, Da eas. Ab hoc loco illo vbi hæc
acta sunt, ciuitas nomine *Darea* fundata est Iustiniani ius-
su & vsque in hodiernum diem hoc nomine nūcupatur.
Post receptas prouincias & ciuitates plurimas quæ à rege
Perfarum huiusmodi ordine Iustinianus suæ ditioni as-
sumperat, omnibusque firmatis, permisit eum in *Perfia*
regnum recipere. Reuertens Iustinianus cum magno
triumpho *Constantinopoli* sedem tenuit imperij *Antonia*
sumptis secum quinque aureis duos dedit ostiarijs,
à quibus permilla est introire palatium, tres vero dedit
tenentibus velum, vt suam causam permitteretur sugge-
rere Imperatori, dicens ad Iustinianum, Clementis-
sime Imperator, iuuenis aliquis in hac ciuitate dedit
mihi annulum in sponsalem arram, & meum sibi acce-
pit, promittens & sacramento firmans, aliam se non
accepturum, sed me habiturum vxorem. Dilatat hæc
causa. Et illa, Iube, inquit, pijsime Imperator,
vt fiat. Dixitque Iustinianus, Non licet hanc promis-
sionem, si facta est, mutare. Tunc porrigens annulum,
Dominus, inquit, cognoscat, cuius fuerit annulus
iste: & quis eum mihi dederit te latere non potuit.
Cumque cognoscens Iustinianus annulum quem dede-
rat, recordatus fuisset suæ promissionis, iuber eam in
cubiculo intromitti, vestibisque indui splendidissi-
mis, suoque stratu in nomine *Augustæ* lociauit. Quod
cum perlatum fuisset in populo factione senatus, vul-
gus

gus clamitat, Domine Imperator redde mulierem nostram. Quod Iustinianus audiens, diligenter inquires initium factionis huius, duos ob hoc verbum senatores interfecit. Omnes quicuerunt in posterum, nec ququam audebat exinde verbum proferre. Accepit & Belisarius Antoninam vxorem. Cum vnico amore Iustinianus diligeret Belisarium, & eum Patricium partibus Africae, quae à VVandalis fuerat occupata, instituisset, eumque multis opibus assidue ditaret, quærebant Senatores ob inuidiam, quo pacto eum perdere potuissent, dicentes Iustiniano, vnanimiter ingredienti, singularim ad eum, Si Belisarij consilij voluissimus succubere, iam olim ab Imperio fuisses degradatus. Ipse disponit vt tibi succedat in regno. Quod ille audiens, tacite aduersus Belisarium Zelum ducens, cū consilio senatus iubet eum ab Africa VVandalos expugnare. Ibi fortissimi viri & multæ legiones militum à VVandalis sæpe fuerunt trucidati. Belisarius habuit pueros proprios XII. milia quos proprijs stipendijs alebat, & viros fortes ad prælium & de patriciatu XIX. millia præliatores viros qui procedebant ad bellum. His auditis Belisarius cum arbitraretur impossibile, VVandalos superare se posse, graui mœre perterritus ad propria remeauit. Cumq; eū Antonina afflictum & mœrentem vidisset, & non posset cognoscere quæ hæc esset afflictio, sollicitè à pueris requisit, nec quisquam ei hanc rem indicare poterat, dum omnibus illis esset incognitum. Reuertens ad ipsum, dixit, Domine mi quare mœre deprimeris, & more solito veniens de imperio non lætaris? ne forte aliquid sit offendiculi. Indica mihi huius causæ euentum, forsitan ancilla tua dabit tibi consilium oportunum, vt reuertatur mœror

Belisarij vxorē
Antoninam
vocatam testis
Procopius.

1, Col. 7.

mæror in læticiam. Dixitq; Belisarius ad eam, Hæc causa consilia mulierum non poscit, nec quicquam est tecum in hanc rem utile. Illa vero cum esset Christiana narrat viro suo dicens, scriptum est: Saluabitur vir infidelis per mulierem fidelem. Indica mihi, quæ sit ista conditio. Credo de omnipotentis Dei virtute vt detur tibi consilium diuina inspiratione, vt possis dies malos euadere. Belisarius hæc audiens narrat vxori decretum Imperatoris esse, vt contra Vandalos iret ad bellum. Dixitq; Antonina ad eum, Voue te deinceps baptizandum, & Christum Dominum & Trinitatem inseparabilem crediturum fideliter: atque illius virtute & solatio Vandalos superabis, & eris ob hoc gloriosior quàm fuisses. Quod Belisario deuotissime se impleturum promittente, dixit ad eum Antonina, Duodecim millia puerorum quos proprios habemus, de illis adhibe tecum quatuor millia & XIX. patriciatu tui pugnatores; adhibe tecum XII. millia. ibis cum eis terreno exercitu, & ego de pueris octo millia & ex militibus sex millia: vado euectu nauali, & statuta die pariter vndiq; circundemus castra Vandalorum. Diuino protekti auxilio superabimus eos. Domine mi si visus fueris consilio ancillæ tuæ, prouidentia Dei optata perficies, qui nobiscum in domo sunt vt nō te cognoscant mærentem, quid corde retineas hilari vultu significā. Cum vero tu terrenum, & ego maris iter arripimus, signū daturi inuicem, noctis tempore focos tui in littore faciāt, & nos lucernas in nauibus erigemus causa significandi aduentus nostri. Nec oportet quenquam vrgere, sed pariter phalanges vtrinq; circundemus inimicorum. Cum fuisset consilium huius rei Antoninæ utile vterq; sic properant. Vvandali & Gildimer eorum princeps comperto exercitu terreno, nauale prælium post tergum peditus igno-

ignorantes, castra metantur super litore maris, liberis & mulieribus dimissis contra Belisarium procedunt ad bellum. Cum iam prope conflictum adessent certaminis, Antonina cum suis exiit in litora, omnesq; lieros & mulieres Vvandalorum deleuit, nec animal aliquod ex illis viuere permisit. Nuncius velocissime ad Gildimerem peruenit, vxores & liberos Vvandalorum fuisse deletos. Gildimer & Vvandalis destructa phalange prælij retrorsum cursu veloci pergunt ad castra. Tunc Belisarius & Antonina vndique circumdatos Vvandalos trucidant, & vsq; ad internecionem deleti sunt. Gildimer rex cum paucis duodecim tantum Vvandalis in quoddam castrum tutissimum fugit, nec tamen liberatus est, coarctatus angustijs Childimer petebat Belisarium tantummodo nõ ligatum Imperatori se præsentari. Belisarius promittens nec ferro, nec ligno, neq; corrigia, nec æris ligamine eum constringendum. Childimer credens à Belisario captus est, regali tamen ligamine, hoc est cathena argentea eum constringit, sociosq; suos interfecit: Illum tantum singulum Iustiniano præsentauit, quem Iustinianus in palatio habitare iussit suo. Sed à suis exputus aduersis opprobrijs opprimebatur grauitè, petensq; Imperatorem, Non possum, inquit, tanta opprobria sustinere: expuunt enim me & premunt habitatores palatij tui: melius est mihi mori quàm viuere. Si iubeas, qui me expuunt & opprimunt, duodecim ex his, & ego solus cum equo quem habui ante conspectum gloriæ tuæ armati accedemus ad prælium; & cognosces cuius ex nobis sit utilitas an ignauia. Quod Iustinianus annuit & pro spectaculo contra duodecim iuuenes huius prælij Gildimer cum equite iussit configere. Gildimer vero cum contra eos aggreditur, fugam fingens, hos duodecim singulatim

Pppp

solus

solus interfecit. Post hæc IUSTINIANI iussu Gildimer cunuchus fit, & in prouincias contra Persas vicinas Patricius ordinatur & multa prælia & victorias contra Persas egit. Senatus aduersus Belisarium denuò inuidiavrente, IUSTINIANO eum faciunt odiosum, quod ille victoria super VVANDALOS elatus imperium vellet arripere. De Patriciatus honore degradatur, cum non potuissent perficere, vt interficeretur, IUSTINIANVM ab honore imperijq; dignitate conâtes eiocere factione quadam die IUSTINIANVM hortantes, vt circum expectaret & consulatum populo daret; electum quandam nomine FLORIANVM volentes imperio sublimare. IUSTINIANVM itaque custodia singulum retinentes; eiusque corona ablata. IUSTINIANVS misit puerum ad Belisarium, vt eum adiuuaret. Et ille dicens, Sublimatus honoribus, quod habui & fueram, poteram adiuuare; modo nihil ei possum adiutorij præstare. Ordinans suis pueris circum apprehendere, vbi cathedra imperij FLORIANI parabatur. Ipse illis partibus adoraturum se FLORIANVM fingens; procedit, dicens pueris suis, Omnes inimicos meos per circuitum cathedræ Imperatoris video: quodcumq; me facientem videritis, & vos sitis facturi. Ille fingens se FLORIANVM adorare, gladio eum percussit, omnesque inimicos suos circumdantes pueri interfecerunt. Corona Imperij capta, ad IUSTINIANVM veniens dixit, Adulatores tui te ab honore imperij degradari sunt: ipsorum consilio vsus consecutus es humilitatem meam.

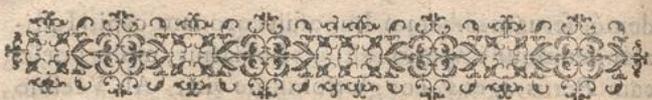
Ego vero reddam tibi bona pro malis, & non fidem tuam retractans, sed meam meminens promissionem, fidem.

demq; seruans illibatam Imposuit coronam capiti Iustiani eumque imperio restituit Belisarius, multa praelia cum Persis agens, eos gloriosissime vicit. Ab Veelino quodam FRANCO in Italia superatus est tantæ victoriæ nominis gloriosus; ab Veelino vi-

aus nomen vtrumq;
amisit.

Pppp 2 COL.

COLLECTIO
HISTORICA CHRO-
NOGRAPHICA

ex

THOROMACHO

& aliis

*Collectore Gallo quodam, qui Carolo Magno
compar.*

INCIPIT PRÆFATIO LIBRI
QUARTI.

Excerptum de Chronica Græca Thoromachi
Episcopi.

RECEDENTE atq; immo potius pereunte ab
urbibus Gallicanis liberalium cultura literarum,
cum nonnulla res geruntur vel recte vel improbe
ac feritas gentium desuaret, regum furor acuere-
tur, Ecclesia impugnarentur ab hæreticis, à Catholicis te-
gerentur, ferueret Christi fides in plurimis, tepesceret in nonnullis, ipse quoq;
Ecclesia vel ditarentur à deuotis vel nudarentur à perfidis; nec
reperiri possit quisquam peritus in Dialectica in arte Grammatica,
qui hac aut stilo prosaico, aut metrico depingeret versu. Ingemi-
scebant

seebant sapius clerici dicentes, *V*a diebus nostris, quia perit studium
 literarum à nobis, nec reperitur in populis qui gesta presentia pro-
 mulgare possit in paginis. *I*sta etenim atq; his similia iugiter inueni-
 a dici pro commemoratione meritorum, vt notitiam attingerent
 superuentium, etsi inculta assatu: neq; tamen obrigere, vel
 certamine flagitiosorum, seu recte viuentium & presidentium his
 illicitis stimulis, quod à nostris fari plerumq; miratus sum; quia
 philosophantem b Rhetorem intelligunt pauciloquentem rusticum.
*M*ulcum libuit animo, vt pro supputatione annorum ab ipso mun-
 di principio inciperem.

a al didici
 b al. recto rem
 i. p. r. Multis
 libuit etiam
 animi vt p. s. a.
 ab i. m. princi-
 pio libri pone-
 retur initium
 primi.

INCIPIT LIBER

CAPVT I.

Umq; Vandali præterissent à Gallijs, nec
 multo post tempore Huni Gallias ingredi di-
 sponabant. Quod cum Beatus Seruatius *E*pi-
 scopus Tungrorum ciuitatis audisset, e *R*o-
 mã pergit ad limina Sancti Petri Apostoli, ibiq; quododia-
 num ieiunium & vigilias assidue faciens, in visione somni
 ab Apostolo responsum accipiens, Decretum ab altissi-
 mo Hunos ingredi Gallias; protinus ad ciuitatem suam
 rediret. prædicens eius obitum, vt hoc malum non vide-
 ret. Aëtium Patricium huius Chronicæ gesta laudant.
 Virilis habitu formatus, animo alacer, membris vegetus,
 equis promptissimus, sagittarius peritus, conti impiger,
 bellis aptissimus, pacis captator celebris, nullius auaritiæ
 sectator, bonis animæ præditus, iniuriarū patientissimus,
 laboris appetens, impavidus periculorum; famis, sitis,

c Quam discre-
 pent de S. Ser-
 uatii peregrina-
 tione, & ad
 quæ tempora
 sit referenda,
 omnino vide
 Baron. tom. 6.
 an. 451. 38.

et Toromachum intelligit.

IDACIVS.

Lege Greg. Turon. de gest. Franc. lib. 2. cap. 7.

vigiliarum tolerantissimus, cui ineunte ætate prædictū liquet, quantę potentię factis destinaretur temporibus suis futuriq; celebrāndus. Hęc supradictus & historiographus de Aëtio narrat. Cum inisset certamen cum Hunis, quę gessit, IDACIVS suę historię huius volumine narrat. Nam his diebus oratione vxoris suę ad limina Beatissimorum Apostolorum Petri & Pauli, ieiunijs & vigilijs discurrente, intercedentibus Apostolis Aëtius à periculis liberatur. Reuelatum est cuidam pauperi, nuncianti vxori Aëtij, orationibus fuisse saluatum: quod cum à paupere proditum fuisset, pauper cæcitate percutitur.

Caput 2.
et Ieron. in vita
Hilarionis
Francorum
meminit quę
locum etiam
citatur Anno in
lib. 2. de gest.
Franc. c. 10.

Vide Aimoin,
lib. 1. cap. 2.

DE Francorum vero regibus Beatus et Hieronymus, qui iam olim fuerant, scripsit. quod prius Virgilij Poëtę narrat historia, Priamum primū habuisse regem, cum Troia fraudulenter caperetur; exindeq; fuisse egressos: postea Frigam habuisse: bifaria diuisione partem eorum Macedoniam fuisse aggressam. Alij cum Friga vocati Frigij Asiam peruagantes, ad littora Danubij fluminis & mare Oceanum confedisse. De nouo bifaria diuisione, Europam media ex ipsis pars cum Francione eorum rege ingressam fuisse. Europam peruagantes, cum vxoribus & liberis Renti ripam occupant, nec procul à Reno ciuitatem ad instar Trojæ nomine ædificare conati sunt: cœptum quidem, sed imperfectum opus remansit. Residua eorum pars, quę super littore Danubij remanserat, electo à se Torchet nomine rege, per quem vocati sunt Torchi; & per Francionem alij vocati sunt Franci; multis post temporibus cum duobus externas dominationes semper negantes.

Fran-

FRancos transegisse comperimus vsq; ad Marco-
 mitum Sonnonem & Genebaldum duces: cum
 quibus, temporibus Imp. Theodosij in Germa-
 niam prorumpentes, pagos depopulantes, etiam Colo-
 niam metum incusserunt. Quod cum Treueros perlatum
 fuisset, f. Nanninus & Quintinus magistri militum, col-
 lecto exercitu, Francos de Germania eiecerunt: apud
 Carbonariam de Francis strages fit. Post Heraclio & Io-
 uiniano cū exercitu vltra Renum transeunte, disponen-
 te Francos ad interencionem perducere, tantæ strages ex
 militibus à Francis factæ sunt, vt Heraclius & Iouinianus
 cum paucis de eodem prælio potuissent euadere. Nec yl-
 terius aduersus Francos præsumperunt arma arripere.
 Post paucum temporis Arbogastus superbia elatus ad-
 uersus Francos arma mouit: cum iisdem dimicans victus
 effugit.

Cap. 3.

f. Greg. Tur. 2.
 c. 9. & Aimoin.
 1. c. 7. Nanni-
 um vocat.
 g. ibid. c. 9. me-
 minit carbo-
 nariæ siluæ.

Ranci Treueris hiemando residere præsumpse-
 runt. Valentiniano Imperatore infra priuati mo-
 dum redacto, militaris rei cura Francis satelliti-
 bus tradita. Ciuilia quoq; officia transgressi in coniura-
 tionem Arbogastis sacramentis obstricti sunt. Arbo-
 gastes Marcomerem & Sonnonem duces odijs insectans
 exercitus fraude deceptos vrendosq; cum decussis folijs
 nudatæq; arentes siluæ insidiantes agredire. . . . trans-
 gresso Reno pagum quem Chamani incolunt depo-
 pulatus est. Dehinc extinctis ducibus in Francis
 denuo Reges creantur ex eadem stirpe
 qua prius fuerant.

Cap. 4.

Hæc pæne ad
 verbum ex lib.
 4. Sulpitij A-
 lexandri apud
 Greg. Tur. 2.
 c. 9. ex quo
 hunc locum
 intellige & re-
 stitue.

Eo.

Caput 5.

h. Iouinum
lege ex Rena-
to Profuturo
Frigerido ap.
Greg. ibid.
illius enim
hæc verba
sunt.

EODEM tempore *HOVINIANVS* ornatus regio-
assumpfit. Constantinus fugam vertens Italiam
dirigit missis à Iouino principe obuiam præcursoribus su-
per Mintio flumine capite trücatur. Multi nobilium iussu
Iouiniani apud Aruernas capti & à ducibus Honorij cru-
deliter perempti sunt.

Caput 6.

Vide Aimoin.
1. cap. 3.

REUERORUM ciuitas factione vnus ex senatori-
bus, cui nomen Lucius, à Francis capta & incensa
est. Cum *Auitus* Imperator esset luxuriæ deditus, & iste
Lucius habens mulierem pulcherrimam cunctarum, fin-
git se *Auitus* ob infirmitatem corporis lectum deprime-
re, iussa ad omnes senatrices vt eum visitarent misit.
Cumq; vxor venisset Lucij, viq; ab *Auito* oppressa fuisset,
in crastino surgens de strato *Auitus* dixit ad Lucium, Pul-
chras thermas habes & frigida lauas. Hæc indignante
Lucio, sua factione direpta est ciuitas & incensa à Francis.

Caput 7.

+ Pæne ead-
dem verba O-
rosius ap.
Greg. ib. sed
de Stilicone.

ASTINVS domesticorum Comes expeditionem
accepit contra Francos, eosque proterit, Rehum
transit, Gallias peruagatur, vsque ad Pirenæos montes
peruenit.

Caput 8.

† ap. Greg.
Theodome-
neni.

FRANCI electum à se regem, sicut prius fuerat cri-
nitum inquirentes diligenter ex genere *Priami*,
Frigæ & *Francionis*, super se creant nomine * *Theude-*
merum filium *Richimeris* qui in hoc prælio, quod supra
memini, à Romanis interfectus est. Substituitur filius eius
Chlodoueus in regno, vtillissimus vir in gente sua qui apud
Hespurgem castrum residebat, quod est in termino
Thoringorum. *Burgundiones* quoq; *Arianorum* secta
vteban-

i. al. *Afobam-*
gim. Greg.
Dispargum.

vtabantur sedentes in cisalpinis. * Chlodoueus missis exploratoribus ad urbem Camaracum, perlustras omnia ipse sequitur, Romanos proterit, ciuitatem capit; vsq; Suminam fluuium omnia occupauit. Hæc generatio fanaticis vsibus culta fertur. Super littore maris ætatis tempore Chlodoueo cum vxore residente, meridie vxor eius ad mare lauatum vadens terretur bestia Neptuni, qui Minotauro similis eam adpetisset. Cumq; continuo aut bestia aut à viro fuisset concepta, peperit filium nomine Merouicum: propter quod reges Francorum post vocantur k Merolingi.

al Clodco.
ap. Greg.
Tur. Chlogie.

Vitus Imperator luxuriosus: Apud Placentiam urbem Episcopus ordinatur, & postea ad Basilicam sancti Iuliani fugiens vitam amisit.

k. al. Meroni.
gi.
Caput. 9

CHILDERICUS vero filius Merouei cum successisset patri in regno, nimia luxuria dissolutus, filias Francorum stupro tradidit. Illi vero, ob hoc indignantes eum de regno eiciunt. V Vinomadus Francus fidelissimus cæteris Childerico, qui eum cum à Hunis cum matre captiuus duceretur, fugaciter liberauerat. Hoc euentu aureum cum Childerico diuidens, dum cerneret, quod Franci interficere eum conarentur, dixit ei, Fuge in Thoringiam latita aliquantum ibi: si potuero, tibi Francos placare, istum aureum medium tibi ad signum dirigo: & si non potuero, vbicumq; aggressus fueris, mihi notam facias viam tuam. Quando quidem potuero, & istam partem tibi direxero, partesq; coniuncte vnum effecerint solidum, tunc securus patriam repedabis. Childericus habitans in Thoringia apud regem Bylinum vxoremq; eius nomine Basinam latuit. Franci tum Ægidium vnanimiter regem adsciscunt; V Vinomadum amicum Childerici subregulum ab Ægydio Franci instituerunt:

l. Vide Baron.
tom. 6 an 436
& Greg.
Tur. 2 cap. 11.
Caput 10.
Eadem Aim.
in lib. 1. cap. 7.
Greg. 2 cap. 12

Qqqq

cusq;

eiusq; cōsilio omnes Frācos singulis aureis tributauit, ac-
 quiescentes impleuerūt. Dicens iterū, ad Ægidium Vvino-
 madus, gēs hęc durissima: quæ mihi ad agendum iussisti,
 parū attributati sunt: superbia sæuiūt. Iube vt ternos soli-
 dos tributentur. Quod cum factum fuisset, acquiescentes
 Franci dixerunt, Melius nobis est ternos solidos tributa
 soluere, quàm cum Childerico grauissimam vitam duce-
 re. Vvinomadus iterum ad Ægidium dicens, Rebelles
 existunt tibi Franci: nisi præceperis ex eis plurimos iugu-
 lari: eorum superbiam non mitigas. Electos à Vvino-
 mado centum vtiles & in necessitatibus congruos ad Æ-
 gidium direxit; quos Ægidius consilio Vvinomada vsus
 interficere iussit. Vvinomadus secretius ad Francos
 dixit, Non sufficiunt tributa quæ soluitis? quamdiu hoc
 malum sustinere vultis, vt parentes vestri sicut peco-
 ra iugulentur? Tunc Franci vnanimiter dicebant, Si
 Childericum vbiq; possemus comperire libenter eum
 super nos reciperemus ad regem; forsitan per ipsum de
 his afflictionibus eriperemur. Tunc Vvinomadus protin-
 us ad Ægidium vadens dixit, modo est gens Francorum
 tua disciplina perdomita: dans eidem consilium legatos
 ad Mauritium imperatorem dirigere, gentesq; vicinas si
 posset attrahere, vt vel quinquaginta millia solidorum ab
 imperatore dirigerentur, quo potius gentes accepto mu-
 nere se imperio subijcerent: Addensq; dixit ad eum, Ali-
 quantulos solidos tuæ instantiæ locum accipiens militau-
 parum seruus tuus argentum habeo: volebam cum tuis
 legatis puerum dirigere, vt melius Constantinopoli mihi
 argentum mercaret. Tunc acceptis ab Ægidio quingen-
 tis in munere aureis, quos ad hoc opus emendum trans-
 mitteret, misit puerum creditarium sibi cum media parte
 aurei quem cum Childerico diuiserat, saccellum plenum
 plum-

plumbeis, quod puer pro solidis secum portaret comperto iam Childericum CONSTANTINOPOLI esse cum legatis Egidij puer aggreditur his verbis instructus, vt legatos præcederet, & Childerico protinus nunciaret, priusquam legati in conspectum Imperatoris venirent, quod Egidius qui tributa publicis ærarijs soluere debebat tributa Imperatoris soluenda quæreret. Quod cū Childericus Mauritio imperatori annuñciasset; repletus & indignatione; cum legatis Egidij ei præsentati fuissent, his verbis suggerentes; iubet eos recludi in carcerem. Dixitq; Childericus ad Mauritium imperat. Iube me seruum tuum ire in Gallias: ego furorem indignationis tuæ super Egidio vlciscor. Multis muneribus à Mauritio Childericus ditatus, euectu nauali reuertitur in Gallias. Quem cum V Vinomadus nunciante puero comperisset, castro Barro ad ipsum venit, & à Barrésibus receptus est. Eorum omnes redditus publicos pro initio receptionis consilio V Vinomadi benigne cōcessit. Deinde ab omnibus Francis resublimatur in regno: multaq; prælia cum Egidio egit, plures strages ab ipso factæ sunt in Romanis.

BASINA, quæ Bisinum regem in Thoringia conjugem habebat cum audisset Childericum à Francis in regno sublimatum, cursu veloci relinquens Bisinum ad Childericum transijt, qui cū eam solerter interrogaret, qua de causa ad eum de tam longinqua regione venisset, respondisse fertur, noui, inquit vilitatem tuam, quod sis valde strenuus, ideòq; veni vt habitem tecū. Si vtiliorem sub cælo sciuissem, eum expetissem. Quæ Childericus gaudēs & diligens eiusdem pulchritudinem in coniugio copulauit. Cum prima nocte iugiter stratum

Qqqq. 2

iunxissent

Caput II.

iunxissent, dicit ad eum mulier, Hac nocte à coitu virili abstinemus. Surge secretius, & quod videris ante aulas palatij, dices ancillæ tuæ. Cumq; surrexisset, vidit similitudinem bestiarum, leonis, vnicornis, & leopardi ambulantium, reuersusq; dixit mulieri quæ viderat. Dixit ad eum mulier, Domine mi vade deuo; & quod videris, narra ancillæ tuæ. Ille vero cum foris exisset, vidit bestias ad similitudinem vrsi & lupi deambulantes. Narrans & hæc mulieri. Compellit eum tertio vt iret, & quod videret nunciaret. Cumq; tertio exisset, vidit bestias minores, similitudine canis; & minores bestias ad inuicem detrahentes & volutantes. Cumq; Basina hæc vniuersa narrasset, abstinens se castè vsq; in crastinum, surgentes de stratu, Dixit Basina ad Childericum, quæ visibilibus interpretationem habent, Nascetur nobis fili⁹ fortitudine leonis signum ad instar tenens: filij eius leopardus & vnicornis fortitudine signum tenent. Deinde generatur ex illis qui vrsis & lupis fortitudine & voracitate eorū simulabant. Tertio quæ vidisti ad discessum columnæ regni huius erunt: qui regnabunt ad instar canibus & minoribus bestijs eorum consimiliserit fortitudo. pluralitas autem minorum bestiarum, quæ ad inuicem detrahentes volutabant, populus sine timore principum ab inuicem vastantur. Conceptit Basina & peperit filium nomine Chlodouicum. Hic fuit magnus & pugnator egregius ad instar leonis fortissimus cæteris regibus. Childericus cum * Odoacro Rege Saxonum Aurelianis pugnans Andegauum victor perrexit. Mortuo Ægidio reliquit filium nomine Siagrium. Eodem tempore Brittones de Beterica à Gothis expulsi. Multi apud * Dolensem perempti sunt. Paulus Comes cum Romanis & Francis bellum Gothis intulit, & prædas egit. Childericus Odoacro superato Pau-

† al. Odoacro.

† al. Tolosam
Greg. 2. cap. 19

to Paulū comitem interfecit, Andagauum obtinuit. His actis inter Saxones & Romanos bellū gestum est. Saxones terga vertentes multis ex eis extinctis, insulā eorum cum multo populo interempto à Francis captā atque subuersę sunt.

I pso anno terrę motus fuit. Eoricus Gothorum rex xiv. regni sui anno basilicam sancti Iuliani * Briuatis, columnis ornatam mirifice construxit. Caput 14.
aliter Greg.
cap. 20.

Regnans Eoricus annis xx.

In Burgundia nimia famis oppressio aduenit. Cumque populus à fame in diuersas regiones dispergeretur, nec esset qui alimoniam præberet, Æditius quidam ex senatoribus magnam tunc rem in Deo fecisse perhibetur. Misit pueros suos cū equitib⁹ & plaustris p̄ vicinas sibi ciuitates vt eos qui inopia vexabantur, sibi adducerent cunctos pauperes, quos inuenire potuerunt, adduxerunt ad domum eius: ibiq; eos tempore sterilitatis pascens à fame liberauit. Fuerunt plusquam quatuor millia, quos aluit vsque tempore vbertatis. Post quorum discessum vox è cælis lapsa peruenit, dicens, Æditi, quia fecisti rem hanc, semen tuum pane non indigebit in æternum. Æditius mirę felicitatis fuit: pluribus vicibus multitudinem Gothorum cum paucis in fugam conuertit. Euarix rex Gothorum, excedens Hispanum limitem, grauem in Galliis intulit persecutionem. Aimois, lib. 1.
c. 13. & Greg.
li. 2. cap. 24.

Defuncto Childerico Chlodoueus eiusdem filius regnauit pro eo. Anno autem quinto regni sui, Siagrius Romanorum Patricius apud ciuitatem Sanctonas, quam quondam pater suus tenuerat, sedem habebat. Quem Chlodoueus cum Regnachario irruens Caput 15.

Q999 3

irruens

irruens oppugnauerat. Siagrius elisum cernens exercitū, terga vertit, ad Alaricum regem Tolosam cursu veloci perrexit. Chlodoueus legatos ad Alaricum mittēs, vt eum redderet; alioquin nouerit sibi bellum inferri. At ille metuens, vt Gothorum pauere mos est, Siagrium vincum legatis tradidit: quem Chlodoueus custodiae mancipauit, regnoq; eius accepto, gladio truncari praecepit. Chlodoueus eo quod esset fanaticus, Ecclesias deprædari permisit.

Caput 16.
Eadem Greg.
2. c. 27 & Al.
MOH. I. C. 12.

Regitur de Ecclesia Remensis vrbs vrceum magnū hostis abstulerat cum reliquis ministerialibus. Sanctus atq; Apostolicus Remigius Pontifex eiusdem vrbs ad Chlodoueum veniens postulat; si aliud de sacris vasis recipere non mereretur, saltem vel vrceum illum reciperet. Audiens rex dixit, Mitte nuncios vsq; Sueffionas; sibi quæ acquisita sunt, diuidenda erunt: si mihi sors illud dederit, petitionem tuam implebo. Cum præda in medio diuidenda poneretur, ait rex, Rogo vt saltem mihi vas istud extra partem concedatis. Hæc rege dicente, respondent Franci, Glorioso rex, quæ cernimus tua sunt, sed & nos tui sumus: domine quod tibi placet fac. Tunc vnus leuis, inuidus, & facilis, voce magna vrceum impulit, dicens, Nihil hinc accipies, nisi quod tibi sors vera largitur. Rex iniuriam hanc patientia leniuit, forte posita acceptum vrceum Beato Remigio transmisit; seruens abditum sub pectore vulnus. Kal. Martij iussit omnes armatorum phalangas, ostensuros, venire. vbi cunctos circuibat, venit ad vrcei percussorem, dicens ad eum, Incubata est armatura tua; neq; securis est utilis: apprehensa securis eius, terræ deiecit. Et ille cum paululū inchnatus fuisset, rex eleuatis manib⁹ securim in caput eius defixit, Sic inquit, & tu Sueffionis vrceo fecisti. Magnum sibi per hæc causam Franci timorem statuerunt. Fuit

Vitigitur Gundiochus rex Burgundionum ex genere Athanarici regis persecutoris. Huic fuerunt quatuor filij, Gundobad^o, Godeghyselus, Chilpericus, & Godemarus. Gundobadus Chilpericum fratrem suum interfecit gladio; Vxorem eius ligato ad collū lapide aquis immerfit: Duos filios eorum gladio trucidavit; duas filias exilio condemnauit; quarum senior nomine *o* Sedeleuba, mutata veste se Deo deuouit, iunior *p* Chrotildis uocabatur.

Caput 17.

n. al. Gothichifus. Greg. 2. c. 28. Godegifus.

o. ap. Greg. Mucuruna. p. al. Crothchildis.

Orro Chlodoue^o legationem in Burgundiā sepius mittens, conquirentes Chrotildem. Et cum nō esset licitū eam videre, Chlodoueus Aurelianum quendam ex Romanis, ingenio quo posset ad Chrotildem uidentem direxit. At ille in singulis ad instar medici peram ad dorsum ferens, veste deformi ad illas perrexit partes, anulum Chlodouei, quo potius crederetur, secum portans. Cūq; ad *q* ianuam ciuitatis, ubi Chrotildis cum Germana Sedeleuba sedebat, uenisset, & illas hospitalitatem peregrinis exhibere audisset, eum cum causa mercedis suscepisset, & pedes eius Chrotildis lauaret, Aurelianus uerbo secreto inclinans ad eam dixit, Domina mi, grande uerbum tibi nunciaturus sum, si locum dare dignaris, ubi secretius suggeram. Illa annuens uerbo secreto audiens. Dixitque Aurelianus, Chlodoueus Rex Francorum me direxit. Si uoluntas Dei fuerit, te uult culminis tui sociare coniugio. Ut certa fias, hoc anulum tibi direxit. Quem illa accipiens gauisa est gaudio magno. Dixitq; ad eum, Accipe centum solidos pro laboris tui munere & anulum hoc meum; festinans reuertere ad Dominum tuum & dices, Si me uult in matrimonio sociare, protinus

Caput 18.

q. al. adiret ne uam ciuitatē.

per

r al. Aredicii.

per legatum à patruo meo Gundobado postuletur, legatque veniant, obtenta ad præsens firment, placitum sub celeritate instituunt: nisi ad perficiendum festinent r Aredij cuiusdam sapientis de Constantinopoli aduentum vereor, cuius consilio, si prius venerit, hæc omnia dissipabuntur. Aurelianus eodem habitu, quo venerat, redit ad propria. Cum iam prope Aurelianense territorium nec procul à domo prope accesserat, quendam pauperem mendicum secum itineris socium habuit. Iam securus Aurelianus sopore depressus. Collega suus peram eius cū solidis furatus est. Cumq; à somno experfactus, expertus fuisset dolum, mærore plenus cursu veloci perrexit ad propria. Dirigēsq; pueros ad inquirendum mēdicum, qui perā eius portabat. Quem apprehensum Aureliano præsentant, eumq; fortiter triduo cæsum permisit ire mendicam. Protinus Aurelianus Chlodoueo regi per singula narrās successionem suggestiones nūciat. Quod cum Clodoueo petitio & consilium Crotehildis placuisset, legatos ad Gundobadum dirigit, petens, vt Chrodehildem neptem suam ei in coniugium sociādam traderet. Quod ille denegare metuens, & sperans amicitiam cum Chlodoueo inire, eam se daturum spondet, legato offerens solidum & denarium, vt mos erat Francorum, eam partibus Chlodouei desponsant; placitum ad præsens petentes, vt ipsam ad coniugium tradat Chlodoueo, Nulla stante mora initum phacitum. Caualonno nuptijs præparantur. Venientes cum celeritate Franci Chrotohilden à Gundobado acceptum leuantes in Basternam cum multis thesauris ad Chlodoueam dirigunt. Chrotehildis eum iam comperisset aduentum Aredij reuertentis ab Imperatore, dixit ad seniores Francos, Si vultis me domino vestro præsentare, remouete me de Baster-

Aureliani Patricii meminit Greg. Tur. mirac. lib. 1. cap. 77. Vide Greg. 2. cap. 28. Almo in 1. cap. 13. 14. 15. Hin c mar. Baron. tom. 6. an. 494. 28.

Basterna, & super equum leuate, & quantum protinus poteritis, illis partibus accelerate; in hac basterna ad suam non possum venire præsentiam. Franci leuantes Chrothildem super equum festini ad Chlodoueuum pergunt.

GVMQ; Aredius à Massilia velocissimo cursu hæc *Caput 19.*
 audiens ad Gundobadum venisset, dixit ei Gundobadus, Audisti quòd amicitiam cum Francis iniuimus, neptemq; meam Chlodoueo tradidi vxorem? Respondes Aredius dixit, Nō est hoc amicitia cultus, sed initium discordia perpetua. Reminiscere debueras domine quòd genitorem Chrothildis germanum tuum Chilpericum gladio trucidasti, matrem eius lapide ad collum ligata necari iussisti, duos eiusdem germanos capite truncatos in puteum fecisti projicere: si præualuerit, iniuriam parentum vindicabit. Dirige protinus exercitum post eam, & reuertatur; facilius vnus feres iurgium, quam omnitempore tu & tui vexentur à Francis. Hæc audiens Gundobadus exercitum post tergum Chrothildem præsentandam dirigit, qui consequentes thesauros à Basterna cuncta retinent. Chrothildis vero cum appropinquasset Viliariaco in qua Chlodoueus residebat in territorio Trecassinno, adhuc antequam terminos Burgundia Chrothildis præteriret, rogans eos à quibus ducebatur, vt XII. leucas in vtrasque partes de Burgundia protererent & incenderent: quod cum permittente Chlodoueo fuisset impletum, dixit Chrothildis, Gratias tibi ago Deus omnipotens, quòd initium vindicta de genitoribus & fratribus meis video.

Tunc ad præsentiam Chlodouei perducitur, ipsamq; *Caput 20.*
 in matrimonium Chlodoueus accepit, quam cultu regali perfecto dilexit amore. Habebat iam tunc Chlodoueus filium de concubina nomine Theodoricum

Rrrr

doricum. Chrotechildis cum primogenitum filium habuisset, quem Baptismo consecrare vellet; viro assidue suadens ut Christianus efficeretur, nullatenus ad consiliandum regis animus mouebatur: dicens, Deorum nostrorum iussione cuncta credantur: Deus vester nihil posse manifestatur. Regina filium ad Baptismum exhibet. Baptizatus autem puer, quem * Inghomerem vocabant, in albis obiit. Qua de causa permotus felle rex, increpabat reginam dicens, Si in nomine Deorum meorum puer fuisset baptizatus, vixisset. Regina vero Deo omnipotenti gratias agens, ut de utero primogenitum in regno suo acceperit. Post hunc genuit filium, quem Chlodomerem vocauit. Cum baptizatus aegrotare cepisset, dixit rex, Et iste sicut frater moritur. Orate autem matre Dominum, ipso adiuuante conualuit. Regina tamen assidue verbis blandis ad Christi cultum suadebat.

Greg. 2. c. 29.
Inghomerum.
Aimoin. 1. c. 15.
Inghomirum
vocat.

Capit. 21.

VMQ; bellum contra Alamannos Chlodoueus rex moueret, suadente regina, vouit, si victoriam obtineret, efficeretur Christianus. Cumq; utraq; phalanges certamine iungerentur, & strages ingentes essent, dixit Chlodoueus, Deum inuoco quem Chrotechildis colit; si me iuuerit in hoc praelio, ut vincam hos aduersarios meos, ero illi fidelis. Alamanni terga vertentes in fugam lapsi sunt. Cumq; regem suum cernerent interemptum * IX. annis exules a sedibus eorum nec ullam potuerunt gentem comperire, quae eis contra Francos auxiliaret. Tandem se in ditionem Chlodoueo tradunt. Postea cum de praelio memorato superius Chlodoueus Remis fuisset reuersus, clam a sancto Remigio Remensi Episcopo, adtrahente etiam Chrotechilde regina, Baptismi gratiam cum sex millibus Francis in Pascha Domini consecratus est. Cum a S. Remigio in Albis Euangelij lectio Chlodoueo annunciaretur, qualiter Dominus noster Iesus Chri-

al. 10. 4. annis

sus Christus ad passionē venerat, dixit Chlodoueus, Siego ibidem cū Francis meis fuisse, eius iniuriā vindicasse. Iam fidem his verbis ostendens, Christianū se virum affirmat.

Hudegisilus * frater Gundobadi solatium per legatos Chlodoueuū postulans. Cum eū comperisset fortissimū in praelijs; promittens, si eijceret Gundobadū cum suo subsidio, à regno tributū Chlodoueo solueret Gundobadus ignorans dolum fratris Godegisili, ad eum misit, dicens, veni ut resistamus Francis vnanimiter; vt q̄ aliegentes passā sunt, non perferamus nos. At ille, Vadam, inquit, & prebeam tibi auxilium. Chlodoueus cū Francis aduersus hos duos reges castro Diuionensi Campaniam direxit ad praelium. Godegisilus Chlodoueo coniungitur, ac vterq; exercitus Gundobadi populum atterit. At ille dolum fratris cognoscens terga vertit, & Rodani ripam percurrens, Auenionem urbem ingreditur. Godegisilus obtēta victoria, promissa Clodoueo ex parte implens, * Auenionemq; triumphans Chlodoueus rex post Gundobadū dirigit, q̄ eū de ciuitate extrahere possēt.

Caput 22.
al. à Gundobado f. p. l. contra Chlodoueuū postulans Vide Greg. lih. 7. de gest. Franc. cap. 23. Aimo. in lib. 7. cap. 19

al. Vicinamque

A Redius prudentissimus vir cum Gundobado intra castra sedens, ad Gundobadum ait, Oportet te lenire huius hominis feritatem. Ego me simulabo à te fugere; ad eum transibo, vt faciam quod neque tibi neque huic noceat regioni. Quodcunq; tibi meum iniunxerit consilium faciendum promitte, donec causam tuam Dominus prosperet. Aredius valedicens ad Clodoueuū perrexit dicens, Illum perfidum Gundobadū relinquens, tuę glorię me offero. Benigniter à Clodoueo recipitur. Eratq; iocundus in fabulis, strenuus in cōsilijs, iustus in iudicio, & in commissionib⁹ fidelis. Dixit ad Clodou. Tua est hęc regio; quare eā vastare permittis? Iube Gundobadū tibi tributa soluere, & ipsi & regioni dominaberis. Quod si noluerit, perfice q̄ cepisti. Hęc iniūcta Gund; à Clod: Gūdobad⁹ implere p̄misit. Clod: redijt in

Caput 23.

Rrrr 2 • Fran-

Franciam, relictis cum Godegifilo quinq; millibus Francorum. Exiens Gundobadus de Auione resumtis viribus Godegifilum Viennæ circundat, per aquæ ductum in ciuitatem ingrediens, Godegifilum interfecit, Francos aggregatos in vnam turrem ferro trucidauit, nihilq; postea Clodoueo reddere disposuit.

Cap. 24.

+ al. XCC.

Greg. 2. de gest.
Franc. c. 37. Ai.
moin. 1. c. 21.
Baron. tom. 6.
an 507.

f al Clodoucus

Bigitur Alaricus rex Gothorum cū amicitias fraudulenter cum Clodoueo inisset. Quod Clodoueus discurrente Paterno legato suo cernens, aduersus Alaricum arma commouet, & in Campania Voglauenfi * x. ab vrbe Pictaua miliario Alaricum interfecit, & plurima manu Gothorum trucidata, regnum eius à mari Tyrreno, Ligeri fluuio & montibus Pireneis vsq; Oceanum mare à Clodoueo occupatum est. Et thesauros Alarici à Tolosa auferens secum Parisius duxit, & multis muneribus Ecclesiam sancti Martini & sancti Hilarij ditauit: quorum fultus auxilio hæc celeriter impleuit. Cumq; Parisius perrexisset, ibi cathedram regni constituit. Theodoricus eiusdem filius, ciuitatibus captis circa maritima iussu patris filius ad eum reuertitur. Filius Sigiberti regis nomine Theodoricus, quem cum exercitu eius in subsidium contra Gothos Clodoueus habuerat, leuis verbis, dum per Scalde fluuium nauigaret, attractus. Ipse vero patrem suum Sigibertum in Burgundia interfecit dolose: & ipse à percussoribus Clodouei interfectus est. Regnum Sigiberti absq; yllo prælio cum thesauris Clodouei assumpsit.

Carti-

Charicarium regem suum parentem Clodouei dolis interfecit manu propria, & fratrem suum Richariū similiter manu propria iugulauit. Regnum Ragnacharij, qui apud Camaracum sedem habebat, suæ dirioni subiecit. Regnum Clodouei maxime per totas Gallias dilatatur. Studiose tractauit, vt nullus de suis parentibus superesset, nisi de suo semine qui regnaret.

& fratrem suum Richarium manu propria similiter iugulauit. Vide Greg. ib. c.

Caput 25.
Charicū
& parentē suū
C interfecit
& regnum su-
um sibi subdi-
dit. Ragnacha-
riū regem at-
que suū paren-
tem Clodoue-
us interfecit
manu propria,
41. Aim. c. 23.

Mortuus Clodoueus sepultus est in Ecclesia Sancti Petri Apostoli, quam suo opere construxerat. Obiit post a Voglense bellum anno quinto. Regnum tenuit annis triginta. A transitu sancti Martini vsque ad transitum Clodouei fiunt anni centum duodecim. Chrothildis Regina ad limina sancti Martini Turonis orationibus & vigilijs peruacabat.

Caput 26.
a Greg. 2. gesti
Franc. c. 43.
Vocladense
bellum vocat.
vide Aimoin.
1. c. 2. Paul. E-
mil. li. 1. Baro-
n. an. 514.

Vatuor filij Clodouei, id est, Theodericus, Chlodomerus, Childebertus, & Chlotarius regnum eius æquo ordine inter se diuiserunt. Sortitus est sedē Theodericus Mettis, Clodomerus Aurelianis, Childebertus Parisijs, & Chlotarius Sueffionis. Theodericus habebat iam filium nomine Theodebertum vitem & strenuum.

Caput 27.
Greg. 3. cap. 1.
Aim. 2. c. 1. & 2.

Malricus, filius Alarici, sororem eorum in matrimonium accepit, per quam Barcinonæ à Childe-rico & Francis occisus est. Dani euectu nauali Gallias appetunt, in regnum Theodorici irruunt, & à Theodeberto filio Theodorici superantur, omnemque prædam & vitam amiserunt.

Caput 28.

Caput 29.
Greg. 3. gest.
Franc. 6. 4.

Huringiorum tres fratres regnabant, Badericus, Ermenfredus, & Bertharius. Ermenfredus Bertharium interfecit, instigante vxore Ermenfredi nequissima, cui nomen Amalberga; & Badericum germanum suum consilio Theodorici interfecit. Ipse vero à Theodeberto filio Theodorici interfectus est. Regnum Thoringorum Francorum ditioni subditum est.

b. Gothorum
F. d. subactum

Caput 30.

e. al. Sichismū-
dus apud Ge-
nauensē.
fort. Agaunen-
sem. Vide Greg.
3. c. 5. Aimon.
3. c. 4.

Vndebadi filius Syghismundus apud Ardega- uensem urbem villa Quadruuio, iussu patris, sub- limatur in regno, habens vxorem filiam Theo- dorici Regis Italiae, vnde habebat filium nomine Sighi- ricum. Ea mortua aliam duxit vxorem. Filium suum Sighiricum nouercae insidijs iussit interfici. Vnde postea fortem pœnitentiam agens, monasterium Sanctorum Agaunensium miri operis construxit, & alia plura mona- steria ædificauit. Chrothechildis assidue filios admone- bat in hostem patris, matrisq; ac germanorum suorum. Quam ob causam illi Burgundias appetūt, Sigismundum & Godemarum in prælio vincunt.

Caput 31.

Lodomerus Sigismundum, dum ad monasteri- um Sanctorum Agaunensium fugeret, captum, cum vxore & liberis Aurelianos adducit. Gode- maris terga vertens latuit. Godemaris resumptis viribus regnum Burgundiæ tener. Chlodomeris iterum aduersus Godemarem exercitum mouit, interfecto Sigismundo & vxore cum liberis, vt prædictum est.

Caput 32.

Chlodomerem, ab Auito Abbate, quod fecerat Sigismundo, prædictum est ipso itinere passurū. Cumq; Veforontia Franci cum Burgundionib⁹ bellum inissent, Chlodomerus capite truncat, deceptus ab auxilijs Theodorici, qui filiā Sigismūdi habebat vxorē.

Fran-

TRanci vero in ipso pralio resumptis viribus Burgū-
 dionibus Veforontia superatis, & ad internecionē
 perductis patriam eorū ditioni subiiciūt. Chlotari⁹
 vxorē Clodomeris nomine Gunthiuchā vxorē duxit, fi-
 liosq; ei⁹ tres his nominibus, Theodobaldū d Gūtachariū
 & Clodoaldum Crotechildis alebat, Childeburtus doloſe
 Aruernos cōtra Theodericū inuaſit. Chlotarius & Chil-
 debertus Burgundias appetūt. Sed Theodericus cum eis
 adgredi noluit, Childericus & Chlotari⁹ fugato Clodome-
 re Burgūdias occupant. Theodericus cū exercitu Aruct-
 nos vaſtat, Mundericus qui ſe parentem Regis aſſeruerat,
 regnumq; ei deberi dixerat, à ſatellitibus Theoderici oc-
 ciditur, fraude deceptus. Res eius ſiſco ſubiiciuntur.

d Gunthariū.

Greg. 2. c. 11. 14
15. 18. 22.

Nita pax inter Childeburtum & Theodericū cum
 ſacramento datis obſidibus. Sed celerius rūpitur.
 Multi filij ſenatorū ob hoc ſeruitio ſubiiciuntur.
 Nepos beati Gregorij Lingonaci vr̄bis Ep̄ſcopi Treueris
 cuidam barbaro ſeruiēs, ingenio Leonis cuiuſdam ex
 cois ipſius Ep̄ſcopi liberatur & reducitur.

Caput 34.

Crotechildis regina cū filios Chlodomeris, quos
 alebat Pariſis reſidēs, vnico amore diligeret, Chil-
 debertus inuidia in eos duct⁹, Chlotario ſuadet vt
 interficerent: ex quibus duos Theodobald⁹ & Guntha-
 rius Chlotarij manu propria interficiuntur; Chlodoaldus
 ad clericatū tondetur, dignamq; vitam gerens: ad cuius ſe-
 pulchrū dominus virtutes dignatur oſtendere. Theode-
 ricus filiū ſuum Theodebertū vbi VViſigardim cuiuſdā
 regis filia deſpōſauit, Theodebertus relinquēs VViſigar-
 dem, Theotheriam genere Romanam duxit vxorem.

Caput 35.

e Aim. 2. c. 11.
VVoconis.

Caput 36.

Theodericus XXIII. regni ſui anno moritur, re-
 gnumq; eius Theodebert⁹ aſſumpſit, magnūq; ſe
 atq; in omni bonitate præcipuū ſe oſtendit. Deo-
 heria Zelans à Theodebertō, filiā ſuā dolo interfecit. Theo-
 debert⁹ relicta Theotheria VViſigardem duxit vxorem.

Chil.

Caput 37.

CHILdebertus & Theodebertus foedus ineunt inter se: cōtra Chlotarium mouent exercitum: sed orationibus Crotehildis ad limina sancti Martini & diuino nutu grandine & infestatione tonitruui & fulguris veniente, separati sunt; pacem ineuntes ad proprias sedes sunt reuersi.

Caput 38.

POST hæc Childebertus & Chlotarius Hispanias appetunt, easq; parte maxima depopulati sunt. Amalricum regem Barcinonæ interficiunt, Cæsaraugusta ciuitas orationibus & ieiunijs liberatur.

Caput 39.

Aimoin. 2. c.
19. & 20.
Greg. 5. c. 30.

POST Amalricum Theoda regnat in Hispanijs: quo interfecto Theodegisilus regnum assumit: qui dum ad cœnam lætus sederet, extinctis cereis à suis occiditur. Cui Agila succedit in regnum. Gothi vero iam olim habuerunt vitium; cum rex eis non placet, ab ipsis interficitur.

Caput 40.

Sal. Patifio.

ET quia Theodoricus rex Italiæ sororem Clodoueii in matrimonium habuit, ex qua paruulam filiam cum vxore reliquit. Et cum mater ei regis filium sociandum prouideret, à seruo nomine Traquilane accipitur. Traquila cum exercitu à matre puellæ capitur, & capite truncatur. Acceptam filiam mater, disciplinam ingerens, secum duxit: & filia matrem veneno interfecit. Theodadus regnum Theoderici ambiuit, & filiam, quæ matri extiterat, parricida vehemèter succenso iussit includi, ibi vt combureretur. Vnde causa compositionis quinquaginta millia solidorum Childeberto, Chlotario, Theudeberto transmissa sunt. Quod Childebertus & Theudebertus inter se diuidentes nihil exinde

Chlo-

Chlotario dederunt. Theodato defuncto Totila successit in regno, quem Narses Patricius interfecit; regnumq; Gothorum in Italia destructum est.

POST Theudebertus cum exercitu Italiam ingreditur, eamque maritimis terminis depopulatur. Narses patricius in fugam versus. Postea Buccellinus dux iussu Theodoberti Siciliam occupat, totaq; Italia dominans, magna ei felicitas in his conditionibus fuit. *Caput 41.*

PETITIONE Desiderati Verdunensis vrbis Episcopi Theodobertus clementer octo millia solidos civibus Verdonensibus ad recuperandum dedit. Theudebertus vexatus à febre moritur decimo quarto regni sui anno. *Caput 42.*

GROTECHILDIS regina plena dierum & bonis operibus moritur: in sacratio Basilicę sancti Petri sepelitur. Chlotarius iubet ad omnes Ecclesias tertiam partem fructuum fisco dissolvere. Sed resistente Injurioso Pontifice hoc malum destruitur. Chlotarius de Ingunde Guntharium, Chiltericum, Aribertum, Guntramnum, Sigibertum, & Chlodesindam filiam habuit. De g. Aregunde, sorore Ingundis Chilpericum. Et de Vn. gal. Redegūde sine habuit Chramnum. *Caput 43.*
Greg. 4. gest.
Franc. c. 1. 2. 3.
& c.
Aim. 2. c. 16.

AGLANE in Hispania regnante cum esset iniquus suis, exercitus imperij Hispanias ingreditur, & ibi Agila interficitur. *Caput 44.*

THANAGILDUS succedit in regno, qui ab Hispania exercitum imperij expulit. *Caput 45.*

THEUDEBALDUS filius Theodeberti h. Valderadam duxit uxorem. Erat valde iniquus suis; cuius tempore vuæ in sambuco natę sunt. Stella ex aduere. *Caput 46.*
h. Vuldodradam Greg. 3.
10 ve. cap 9.

fo veniens Lunam ingressa est. Bucelinus in Italia apud Belisarium & Narsetem patricios sapius fortiter dimicās, eos in fugam vertit, eorumq; exercitum proterit. Tandem infirmatus profluuiō ventris, & exercitus suus eadem infirmitate adtritū, Belisario iam interfecto, à Narsete superatur & interficitur, ipsoq; anno Theodebaldus obiit, regnumq; eius Chlotarius accepit, copulans Valderadam sibi vxorem.

Caput 47.

EO anno rebellātibus Saxonibus Chlotarius commoto exercitu maximam eorum partem deleuit; Thoringiam vastās, quia eis auxiliari præsumerant. Nec multo post tempore denuo Saxones rebellantes; Chlotarius mouet aduersus eos exercitum. Saxones penitentes, offerentes se cuncta emendare quæ male gesserunt, medium partem in omnibus rebus eorum exceptis vxoribus & liberis in compositione offerunt.

Greg. lib. c. 14.

Quod Franci accipere despicientes, eos interficere conantur, Chlotario dicentes, Non pacificabis cum eis, sed surge præliemus & vlciscamur in illis. Cum ille noluerat, Franci Chlotarium volebāt occidere. Vnde inuitus petrexit ad prælium, ibiq; tanta strages à Saxonibus de Francis facta est, vt mirum fuisset.

Caput 48.

CHILdebertus cum Chramno insidias Chlotario parat. Aribertus & Gunthramnus iussu patris cū exercitu contra Chramnum dirigūt: Sed diuino nutu temperante, graui coruscatione exorta, à prælio separantur. Chramnus cum Childeberto pertendit. Saxones factione Childeberti in Franciam veniētes, vsq; Duuciam ciuitatem prædam egerunt. Chramnus cum Childeberto se fortiter constringit. Childebertus Remensem Campaniam depopulatus est. Austrapius dux in Basilicam sancti Martini Chramnum metuens fugit. Chil-

i al. Diuiciam
Greg. c. 16. Nu-
ciam.

Childebertus rex apud Parisios obiit, & in Basilica sancti Vincentij, quam ipse cōstruxerat, sepultus est. Cuius thesauros & regnum Chlotarius assumpsit. Vvalderadam & filias eius duas in exilium misit.

Caput 49.

Chramnus in Britanniam fugit ad k ad Conobrem Comitem Britannorum. Quia l Lacharius focer eius ad Ecclesiam S. Martini confugit, per ipsum hæc Basilica incendio concremata: postea à Chlotario condigne recuperatur, & stanno cooperitur, Chramnus à Chlotario patre suo captus cū vxore & liberis in Britannia igne cōcrematur. Conober Comes Britānorū interfectus.

Caput 50.

k al. Conobru.
Aim 2. cap. 30.
l. Greg. lib 4.
cap. 17. & Aim.
cap. 31. Willa.
charium vo-
cant.

Chlotarius pro suis peccatis quæ gesserat aut negligenter egerat, exorandum ad limina Beati Martini Confessoris properat. Exinde compendio villa veniens Li. anno regni sui vexatus à febre obiit. Chilpericus occupatis thesauris Chlotarij in villa Brinnaco sedem Childeberty Parisijs occupat, sed mox exinde repellitur. l Charipertus, Guntramnus, Chilpericus, & Sigibertus regnum patris diuidunt. Dedit fors Chariberto regnum Childeberty; Parisijs sedem habens: Guntramno vero regnum Chlodomeris; sedem habens Aurelianis: Chilperico regnum Chlotarij patris eius; cathedram habens Sueffionis: Sigiberto quoq; regnum Theodorici; sedem habens Mettis. Eodem tempore Huni Gallias appeterunt, contra quos Sigibertus mouit exercitum, eosque vicit atque fugauit. Postea cum eis pacem iniuit. CHILPERICVS Remos inuadit, & alias ciuitates quæ ad SIGIBERTVM pertinebant abstulit. Vnde inter ipsos bellum ciuile surrexit. SIGIBERTVS Sueffionas occupat. THEODEBERTVM filium Chilperici apprehensum in exilium trāsmittit. Chilperico victo atq; fugato ciuitates in suam dominationem reuocat. Post annos Theodebertum filium Chilperici reddidit, datis inuicem

Caput 51.
Aimoin. lib. 2.
cap. 37. Greg.
lib. 4. c. 12.

l al. Gauri-
pertus.

pace & obsidibus cum sacramentis, Guntramnus in Burgundia regnans in locum *m* Agricolanis Patricij Cellum instituit, virum in verbis paratum & in ciuitate prudentissimum.

Capus 52.

n al. Erandam.

o Greg. 4. c. 25.
Magnarii.

p al. Conuentione.

q Greg. 4. c. 26.
Merofidem.

Capus 53.

Guntramnus fuit rex bonus, timens Deum. Accepit primum concubinam nomine *n* Venerandam, quæ habuit filium nomine Gundebadum. Postea accepit Marchitrudem, filiam *o* Magnacharij. Postquam de Guntramno habuisset filium, veneno Gundebadum dolose interfecit. Ipsa iudicio Dei, filium quæ habebat perdidit, & odium regis per saginam incurrit. Eadem dimissa Austrichildem eiusdem ancillam cognomento Bobilanem Guntramnus accepit vxorem; de qua duos filios habuit, his nominibus, Chlotarium & Chlodomerem. Vt Marchitrudis dimitteretur, hæc fuit occasio. Mater eius post mortem Magnacharij de vilibus hominibus vnum ex nutritis Magnacharij acceperat maritum, qui instigantibus *p* Cumtione & Viulico filijs, ab eadem matre iussu Guntramni separatur, & ipse puer occiditur. Clamantes filij negligenter matrem herbariam & meretricem, Hæc occasio filiam eiecit de regno. Charibertus rex Ingobergam accepit vxorem. Qua relicta *q* Merofidem Ianarij filiam accepit, & aliam pastoris ouium filiam, nomine Theudechildem duxit vxorem, ex qua habuit filium: sed protinus moritur.

Otro Sigibertus cum videret fratres suos vxores viles accipere, Gogonem causa legationis ad Anaghildum regem direxit, petens, vt ei filiam suam Brunam nomine coniugio traderet; quam Anaghildus cum multis thesauris Sigiberto ad matrimonium trans-

transmisit. Ad nomen eius ornandum & augendum est determinatum, ut vocaretur Brunehildis. quam cum multa lætitia atq; iocunditate Sigibertus accepit uxorem.

ANte hæc in infantia Sigiberti omnes Austrasij *Caput 54.*
cum eligerent Chrodinum Maiorem domus, eo quod esset in cunctis strenuus & timens Deum, patientia imbutus; nec quisquã aliud nisi quæ Deo & hominibus placerent, in eo inueniret. Ille hunc honorem respuens dicebat, Pacem ego in Austrasia facere non valeo; maxime quod omnes primates cum liberis in tota Austrasia mihi consanguinei sunt, non possum ex eis facere disciplinam, nec quenquam interficere. Ipsi vero per me insurgunt, ut agant superstitiose. Eorum acta non permittat Deus, ut me in inferni claustra tradant. Eligite alium quem vultis ex vobis.

Tilli cum non inuenirent, tunc Chrodini con- *Caput 55.*
silio nutritum suum, memoratum superius, Gogonem, Maiorem Domus eligunt. In crastino primus ad eius mansionem perrexit Chrodinus ad ministerium & bracele Gogoni in collo tenens. Quod reliqui *r. al. bracele.
Aimon. lib. 7.
c. 4. brachium*
cernentes, eiusdem sequuntur exemplum. Prosperum hoc Gogoni ad gubernandum fuit, quoadusq; Brunichildem de Hispania adduxit: quem Brunichildis continuo apud Sigibertum fecit odiosum: ipsumq; suo instigante consilio Sigibertus interfecit. Tanta mala & effusiones sanguinis Brunichildis consilio in Francia factæ sunt, ut prophetia Sibyllæ impleretur dicens: Veniens Bruna de partibus Hispaniæ, ante cuius conspectum multæ gentes peribunt. Hæc verò equitum calcibus dirumpitur.

Ssss 3 Chilpe-

Caput 56.
 1 Aim. ib. c. 5.
 Gallontam &
 VVallontam

sal Childoucu

Chilpericus / Gachilifindam sororem Brunichildis habuit vxorem; relinquens Fredegundem, & alias quas habebat vxores. Postea transcendens sacramentum quod Gothorum legatis dederat, quod nunquam Gachilifindam de culmine regni degradaret, ipsamq; suggillare fecit. Post cuius transitum Fredegundem denuo accepit vxorem, reputantes vero eius fratres quod suo ingenio Gachilifinda fuerat interepta, eum de regno eiiciunt. Habebat Chilpericus de prioris regina Audouera tres filios Theodebertum, Merouicum & Clodouicum.

Caput 57.
 Aim 3. ca. 11.

Huni in Gallias venire conantur, aduersus quos Sigibertus cum magno aggreditur exercitu. Huni magicis artibus instructi, multis fantasiis ostentis, exercitum Sigiberti metu concutiunt; terga vertunt. Sigibertus à Hunis circumdatur, sed suæ prudentiæ dona offerens liberatur. Nec ei quicquam hæc conditio fecit opprobrij. Pacem sempiternam cum Hunis firmavit & à rege Hunorum condignis muneribus honoratur.

Caput 58.

Sigibertus præcepit Aruenis ciuibus Arelatem occupare. Iubente Gunthramno à Celso Patrio Aruerni Arelato trucidati sunt.

Caput 59.

val. Gadsundam. Aim. 3. c. 27.

Athanagildo rege Hispaniæ defuncto, Levva cū Levvildo fratre regnum assumit. Moritur Levva. Levvildus integrum Hispaniæ regnum tenet; habens v Gaisuindam vxorem matrem Brunichildis.

Caput 60.

Eodem tempore defuncto Constantinopoli Iustiano Imperatore, Iustinus ambiuit imperium, vir iniquus & cupidus. Ad quem Sigibertus legatos

tos & Varmacharium, & Francum & Firminum Comitē direxit, qui pacem cum Imperatore firmarent, qua facta secundo anno sunt reuersi.

z al VVarma-
rium.

Ongobardorum gens priusquam hoc nomen as-
sumeret, exeuntes de Schandauia, quæ est inter
Danubium & mare Oceanum, cum vxoribus &
liberis transmeant. Cum à Hunis Danubium transeun-
tes fuissent comperti, eis bellum conantur inferre. Inter-
rogati à Hunis, quare gens eorum terminos introire præ-
sumeret. At illi mulieribus suis præcipiunt, comam ca-
pitis ad maxillas & mentum ligare, quo potius virorum
habitum simulantes plurimam multitudinem hostium
ostenderent, eo quod erant mulierum comæ circa maxil-
las & mentum ad instar barbæ valde longæ. Fertur de su-
per vox utraq; phalange dixisse, Hæc sunt langobardi.
Quod ab his gentibus fertur eorum deum fuisse locutum
quem fanatici nominant VVodanum. Tunc Lāgobardi
clamasse, Qui instituerat ijs nomen, concederet victo-
riam. Hoc prælio Hunos superant, partem Pannoniæ in-
uadunt. Nec multo post tempore Narses Patricius, mi-
nis Iustini Imperatoris eiusq; Augustæ Sophiæ perterritus,
eo quod Augusta ei apparatus ex auro factum muliebri,
eo quod eunuchus erat, cum quo filaret, direxit, & pin-
filarios regeret, non populos. At ille respondens, Filium
filabo, de quo Iustinus Imperator, nec Augusta ad caput
venire non possunt. Tunc Langobardos à Pannonijs in-
uitatos cum Alboëno rege in Italiam introduxit. Albo-
ënus. Clodofindam Chlotarij regis filiam habuit
vxorem: qua defuncta aliam duxit con-
iugem, cuius patrem inter-
fecerat,

Caput 61.

a al. Schata-
nagia. Aim. lib
2. c. 13. Scandi-
nauia

b al. Visodano.

c al. pēfilatio.

Ipsō

Cap. 62.

Pse vero eiusdem mulieris fraude veneno periit. Ipsaque postea cum aliquo Langobardo apud Rauennam fugaciter de ciuitate Verona, vbi virum occiderat, egrediebatur: pariter in itinere apprehensi interfecti sunt.

Cap. 63.
d al. Calip.

Ongobardi regem nomine *d* Clip super se eligunt. Prorumpentibus Langobardis in Gallias Amatus Patricius ab ipsis interficitur. Et à Burgundionibus multæ ibidem strages factæ sunt. Post Amatium Mummolus Patriciatum assumpsit.

Cap. 64.

e al. Stuplo-
nem.

sal. à Sigiberto.

Rruentibus iterum Langobardis in Gallias: cum quib^o Mummolus fortiter dimicauit, & vsq; ad internecionem oppressit. Pauci ex eis dea Italiam repedant. Saxones quos Theodebertus in Italiam miserat, in Gallias prorumpunt, apud *e* Stipholonem castra ponentes multæ strages per vicina loca ab ipsis perpetratur: qui à Mummulo superantur, & in Italiam fugaciter reuertuntur. Amisissis omnibus quæ prædauerant Saxones, vxores & liberos in Gallias destinant, vt à Sigiberto rege recepti, in loco vnde exierunt, redirent. Venientes in territorium Auennico Mummulus protinus obuiam veniens Rodanum transire non permittebat: postea acceptis muneribus transire eos permisit. *f* Ad Sigibertum pergentes in loco, vnde prius regressi fuerant, sunt stabiliti. Postea defuncto Clip, Langobardorum duces Chamozeban & Rodanus Gallias irruerunt. Quibus obuiam Mummolus cum exercitu venit, & hos tres duces cum eorum exercitu vsque ad internecionem deleuit. In alio anno Mummolus cum exercitu Turonis ac Pistauis, iubente Gunthramno, de potestate Chilperici abstulit, & ad

ad partem Sigiberti restituit. Multi ibidem de exercitu Chilperici & ipsis Pictaueusibus sunt gladio trucidati: Thaloardus & Nuncio duces. Langobardorum per ostiola in Sidonense territorium cum exercitu sunt ingressi, ad Monasterium Sanctorum Agaunensium nimiam facientes stragem Baccis villa, nec procul ab ipso monasterio, & duces eorū exercitus à Violico & Theudofredo ducibus Gunthramni sunt interfecti. ^{g al. quadraginta millia tantum.} g quadraginta tantum ex illis fugaciter Italiam remeant.

Hlodoueus filius Chilperici Burdegalem peruadit; à Sigulfo duce superatus, fugaciter ad patriam redit. *Caput 65.*

Chilpericus Pictauos & Thuronos de regno Sigiberti peruadit, & Sigulfum ducem in fugam vertit, suumq; exercitum prostrauit. Chilpericus ciuitates quas peruaserat, eas Sigiberto reddidit. Post annum Chilpericus cum exercitu multo regnum Sigiberti ingreditur: sed intercurrentes legati pacificati sunt. *Caput 66.*

Postea inientes consilium, amboq; mouentes exercitum volentes Gunthramnum interficere, regnumq; eius assumere, Sigibertus cum exercitu Arciaca residens, Chilpericus duodecim pontes. Audiens hæc Gunthramnus exercitum velociter mouit, veniensq; villam Veriaco, intercurrentibus legatis, hi tres germani, Sigibertus, & Gunthramnus, & Chilpericus Treas vixerunt. Et in Ecclesia sancti Lupi sacramenta cōtra Gunthramnum, vt pacem seruaret, dederunt. Gunthramnus idemq; cum eis pacem sacramētis firmavit. Reuertentes ad castra Australij aduersus Sigebertum rumorem *Caput 67.*

T t t rem

tem leuant, dicentes, Sicut promissisti, da nobis, vbi rebus ditemur, aut præliemur; alioquin ad patriam non reuertimur. Ille volens compulsus à suis super Guntramnum ire; Austrasij valde insidiose dicunt ad eum, Sacramentis pacem cū Gūtramno firmasti: quopacto possumus super eum irruere? Vnanimiter exclamantes, se super Chilpericum velle ire, protinus mouentes super Chilpericum: iam eius exercitus ad propria festinans longe abierat.

Caput 68.

h. al. Thorua

VM hæc cognouisset Chilpericus, terga vertens Turonos peruenit. Sigibertus post tergum eius Parisios venit, ibiq; sanctum ac beatissimum Parisiorum vrbis Episcopum cum Sigibertus vidisset, hæc ab eodem verba prophetiæ audiuit, Si germanum tuū ita persequere, cogitas, vt eum interficere disponas & regnū suū auferre Scriptum est; Foueam quam fratri tuo parabis, in eam cadebis. Cuius castigationi nolens annuere, cogitabat optata perficere. Cumq; Victoriaco accessisset, omnes Neostriasæ actu venientes se suæ ditioni subiecerunt, Ansoaldus tantum cum Chilperico remansit. Fredegundis duobus pueris dolo transmissis. Sigibertum interficiunt, & ipsi interfecti sunt. Resumptis viribus Chilpericus suum regnum recepit.

Caput 69.

i al. sports
Aimoia. j. c. 14

RVnechildis cum filio suo Childeberto Parisijs sub custodia tenebatur; Sed factione Gundoaldi Ducis Childebertus in i pera positus per fenestram à puero acceptus est. Et ipse puer * singulos eum Metris exhibuit. Ibique à Gundoaldo vel Austrasij in regno patris sublimatur. Brunichildis iussu Chilperici exilio Rothomagi retruditur. In eo anno fulgor decurrisset

Ani sole vo-
catur mona-
steriū in quod
detrusus.

Caput 72.
Greg. 5. c. 8. 13.
Aimoin. 3. c. 16

Eo tempore Sanctus Germanus Parisiorum Epi-
scopus transijt. Chilpericus filium suum Chlodo-
ueum Turonos transmisit, qui & ultra Ligèrem
ciuitates Childeberti inuaderet. Mummolus Patricius
Guntramni contra Chlodoueam & Desiderium ducem
Chilperici bellum gessit, eosq; superauit. Cæsa Mummo-
li exercitu quinq; millia, à Desiderio vero xx. millia.

Cap. 73.
o al tantum ex
e. r. S. quoque
quinq; millia.
Longe aliter
Greg. 5. c. 15.

Inter Syueuos & Saxones bellum surrexit. Cæsi
sunt à Saxonibus XX. millia: & sex millia ota-
men ex eis remanserunt. Syueuorum quoq; sex
millia C c c l x x x v i i i. prostrati sunt. reliqui verò vi-
ctoriam obtinuerunt. Saxones deuouerunt, vt nec pilum
nec barbam incidere, priusquam hanc iniuriam vici-
ferentur. sed mentita est eorum iracundia.

Cap 74.
Greg. 5. c. 16.
18. Aim. 3. c. 20
24. 26.

Britannus Magliuus & Bodecus illo tempore Co-
mites erant, amicitiam cum sacramentis inuicem
ineuntes. Mortuo Bodico Magliuus filium eius
nomine Theudericum de regno expulit. Sed tandem re-
sumptis viribus Theudericus Magliuum cum filio Iacob
interfecit, regnumq; patris recepit. VVarochus Maglia-
ui filius in patris locum rex efficitur. Guntramnus rex du-
os Magnacharij filios gladio interemit, instigante Aultri-
childe regina, facultates eorum silco redegit. Filij
Guntramni duo continuo mortui
sunt.

96

Gun

Guntramnus Chilbertum adoptauit in filium. *Caput 75.*
 Chilpericus Prætextatum Rothomagensis Episcopi in exilium trudit: imputans ei quod consilio Brunichildis usus contra Chilpericum fuisset: quod veritate subsistebat. Meroueus iterum laicus efficitur de Turonis fugiens per Antiodorum Diuione venit in Remensem per Campaniam accessit & à Tharauanensibus circumuentus est, & in quadam villa concluditur à Gauleno familiari suo, ipsoq; rogante Meroueus cultro interfectus est; & post Gauleus manibus & pedibus, nares & aures truncatus turpiter vitam finiuit.

p. al. de Auinione venit in Remensem Campaniam peraccessit. q. al. Gauleus

Eodem tempore Iustinus Imperator amens effectus est. Sophia eius Augusta cum Tiberio Cæsare regebat imperium. Tiberius largissimus in eleemosynis fuit. Sed cum à Sophia argueretur, vt thesaurum non vastaret, in medio palatij CRUCE in lapide reperta, iubet Tiberius ipsum lapidem leuari. Desuper in alio lapide duæ cruces repertæ sunt: leuatumq; & ipsum. inuenta sunt sub ipso mille centenarij auri. quod largiter diuino amore pauperibus erogauit. *Cap. 76. Aimon. 3. c. 19.*

Defuncto Marside prudenti alloquio Senecæ, cui *Caput 77.*
 Narsis crediderat thesaurum eius, Tiberius absconditum sub terra inuenit, nimia multitudine ponderum auri & argenti & lapides preciosos. Quod deum largiter Tiberius in eleemosynas distribuit pauperum. Samson filius Chilperici moritur, quem Chilpericus nimium luxit. Eo anno stella in medio Lunæ fulgens visa est. Guntramnus Boso relictis filiabus suis in Ecclesia sancti Hilarij, ad Chilbertum transijt. Anno quoq; tertio Chilberti Regis, qui erat Chilperici & Guntramni *Greg. 5. c. 15.*

sal. 16.

XVII. Guntramnus Boso filias suas à Pictauro auferre volens. Dracolenus super eum irruit. multa munera à Guntramno Dracolenus offeruntur sed Dracolenus, vt erat elatus, dixit, Funiculum vnde alios ligare soleo, paratum habeo; vbi Guntramnus hodie ligatur. Cumq; fuisset prælium cœptum, Guntramnus inuocato nomine Domini & sancti Martini, leuato f. conto Dracolenum mastrat in faucibus suspensum, de equo mortuum in terra proiecit. feliciter postea quod cœpit expleuit. Post hæc Pictaui, Bagassinitæ, Romani, & Andegau cum alijs multis,

sal. contra Dracolenus iactat f. in faucibus suspensumq;

sal. VVaracum

in Britannia contra VVaroco exercitum mouent. Super quos VVarocus per noctem ruens, nimiam stragem de Saxonibus Baigassinus fecit. Anno quarto Childeberti, qui fuit xviii, Guntramni & Chilperici, Saxonius & Sagittarius Episcopi & Cabilonio in synodo ab Episcopatu degradantur. Chilpericus descriptiones grauissimas in omni populo regni sui fieri iussit. Marcus referendarius, qui hæc destructionem faciebat, secum omnes polepticos ferens Kalend. Martij à Salemodicinis interfectus est & omnes poleptici incendio sunt concremati. Dum hæc agerentur, Iustinus Imperator xviii, anno regni sui, cum amentia quam incurrerat, vitam finiuit.

sal. Cabilono

sal. Limodicanis fort. Lemoicinis. Greg. 3. cap. 18.

Caput 78.

Iberius artipuit imperium. Sophia Augusta immemor promissionis suæ aduersus Tiberium infidias mouebat. Iustinianum nepotem Iustini Imperio voluit sublimare. Quod Tiberius cernens, apprehensam Sophiam, expoliatam thesauris segregatis ab ea pueris, in custodiam iussit retrudi. Iustinianum oburgatum, tantum in posterum amore dilexit, vt filio eius filiam suam promitteret, eiusq; filium suæ filię expeteret. Sed non est sortita effectum. Exercitus eius Persas debellauit, victorq; regressus tanta mole prædam detulit.

tulit, vt crederetur cupiditati humanæ posse sufficere. xx. elephantum exinde adducti sunt.

Hodem tempore anno v. Childeberti regis tanta lues per vniuersam regionem facta est, vt nimirum mirum fuisset. Vniuersa flumina terminos, quos nunquam excefferant, præterierunt, de pecoribus excidio, grande ædificijs naufragium. Sed cessantibus pluuiis arbores denuo floruerunt. Erat mensis Septembris: fulgur per cælum cucurrisse visum est, sonus quasi deruentis arboris in totam terram auditus est. Burdigalis terræ motu concussa est. De Pyreneis montibus immensi lapides sunt euulsi, qui pecora & homines prostrauerunt. Vicus Burdigalensis, incendio diuinitus orto, multos exussit, subito comprehensus domos, & horrea cumannonis incendio concremantur, nullum incitamentum habens ignis, sed forsitan iussionem diuinam. Aureliana ciuitas ab hoc incendio vastata est. Apud terminum Carnotæ fracto pane sanguis fluxit. Sed hæc prodigia grauissima lues est subsecuta & discordia, regibus iterum bellum ciuile parantibus. *B*esentericus morbus totas Gallias præoccupauit. His diebus Austrechildis Guntramni Principis regina ab hoc morbo consummata est. *c* Medici apud Guntramnum accusati. iussu Guntramni medici diuersis pœnis afflictæ migrant ad cælum. Eo anno magna in Hispanijs Christianorum persecutio fuit, instigante Goesinda, quam post Anachildum regem rex Leopildus acceperat, de alia vxore duos filios habens, ex quibus vnus Ermenchildus nomine, filiam Sigoberti, nomine Sedegundem accepit vxorem.

Caput 79.
Greg. 5. cap. 33.
Aim. 3 cap. 33.

a al. Carnotenum.

b al. Berentericus dysenteriam intelligit cal. medicus Guutramni Christianos in hoc accusans iussu &c.

Quæ

Caput 80.

Greg. 5. c. 28.
Aimoin 3. c. 38

e al Goesida
adportatur.
sed cum nul-
latenus

f al. Euricia
& g n. Audega-
me.

VÆ cum magnis thesauris & apparatibus in Hispaniam est directa & ab auia Gerfinda benigniter recepta, quæ postea à Goesinda adficitur. Sed cum nullatenus auia iniquo consilio consensisset, in vna ciuitate cum viro habitandum constituitur. Protinus maritum prædicans, ad Christi cultum cōuertit, baptizatusq; Christianus effectus est, quē pater Leovvildus insequens & volens occidere, tandem eius insecutione filius interfectus est: per quem data est occasio post mortem Mirionis regis Gallicie filio eius f. Eurico & genero nomine Audegande de regno certantibus, à Leopildo Suauie & omnes Gallicie potestatem Gothorum subiunguntur.

Caput 81.

Mortitur Chilpericus tres filios suos iam adultos ab infirmitate dysenterie vno anno perdidit, quos de Fredegunda habebat. Restiterat adhuc Clodoveus filius eius, quem postea instigante Fredegunde victum in custodiam retrusit, ibiq; factione Fredegunde cultro percussus obiit.

Caput 82.

g Aimoin 3.
cap 39. Auen-
nionem.

h al continuo
remouentur.

Post hæc Nummolus Patricius regno Gúthramni fuga dilabitur. Auencionem caltrum suæ defensionis expetijt. Legati Chilperici qui ad Tiberium Imperatorem accesserunt, ab eodem illo tempore h. reuertuntur continuo.

Caput 83.

CHILdebertus relicta Guntramni pace, se cum Chilperico, vt regnum eius pariter auferrent, coniunxit; promittens Chilpericus dum sine filijs erat, vt Childebertum regni sui relinqueret hæredem. Sed more solito mendax apparuit. Lupus Dux Campanien sis

niensis ab Vrione & Bertefredo ab exercitu internecio-
ne persequitur: sed Brunichilde intercedente liberatur. i al. supra scri-
pro scelatus
est.
præsidiumq; eius *i* à superscriptis talatus est.

VIT illo tempore reclusus Hospitius apud Nicen- Caput 84.
sem urbem, qui constrictus catenis ad purum cor-
pus ferreis, desuper Cilicio. Nihil aliud quàm pu-
rum panem & paucos dactylos comedebat; in quadra-
gesima radices herbarum. Qui dum conuersaretur in
corpore; multæ virtutes, præstante Domiono per eun-
dem ostensæ sunt.

Chilpericus Desiderium Ducem ad peruadendum Pe-
trococrecum & Agennum cum exercitu dirigit. Qui fu-
gato Ragnaldo Duce has ciuitates peruasit, eiusq; vxor-
em cunctis rebus expoliauit.

Baudastis Dux in Vasconia obiit, maximam partem ex-
ercitus sui amisit. Anno igitur VII. Childeberti regis, qui
erat Chilperici & Guntramni XX, Stella k comata appa-
ruit, in die sancto Paschæ.

Apud Sexionas ciuitatem cælum ardere visum est. In k al. cometes.
l al. Sexionas.
lege Suectio-
nas.
Parisiaco *m* vero sanguis denuo fluxit & super vestimen-
ta multorum hominum cecidit. Valetudines variæ &
mortalitas magna eo anno impleta fuit. Igitur legati
Chilperici *n* Ansoaldus & Domichistus qui ad conspici-
endam dotem in Hispaniam missi sunt, regressi his dieb⁹.
Leopildus rex contra Ermenchildum filium suum * re-
fi in exercitu residebat, tunc filium interfecit, eiusque
vxorem à Græcis liberare non potuit, sed vsq; in mortem
ibi permansit.

O anno Rodinus dux moritur, vir eleemosynarū, Caput 85.
& bonitate lenissimus, iustus in cunctis, piissimus
in pauperes. Qui dum quadam vice, vt consue-
uerat mortuum sepelire præceperat ad quoddam monu-
mentum

o al. verum

mentum cum cultris pueri fossam facerēt, leuato apud inuenit miræ magnitudinis thesaurum & solidorū multitudinem, hoc sibi proprium o iure censuit, quem sine intermissione fideliter pauperibus erogauit, æquanimiter ea fide reddidit hunc ei thesaurum à quo acceperat. Multa signa & prodigia eo anno in cælo sunt visa. Chilperico filius denuò nascitur: iubet omnes vinc̄tos laxare.

Capit 86.

Vndoaldus qui se filium Chlotarij esse dicebat, de Constantinopoli reuertitur, & Chlotario à Childeberto patruo directus est: quem Chlotarius videns, comam capitis tondere iussit: quem SIGIBERTVS accersitum, misit in Agrippinensem ciuitatem, quæ nunc Colonia dicitur. Exinde lapsus ad Narfidem dirigitur, & Narfis cum Mauritio Imperatori direxit. Cùm exinde fuisset reuersus à Mummulo Patricio fuisset susceptus, factione Siagrii & Flauij Episcopi, vt Guntramnum degradarent à regno & sublimarent Gundoaldum, ob hanc causam Mummulus interfectus est, Gundoaldus ab p Osone duce cum in fractione rupis inpingetur, ibi disruptus moritur. Cariatius spatarius Guntramni, qui hanc rem prodidit in huius vicissitudinis recompensam Episcopatum Genuaensem assumpsit.

p al. Osone duce factione conbenin- sen orbem de cacuminae rupis inpingitur

Capit 87.

Nillo tempore Chilpericus Parisijs contra patrem quem cum Francis inierat ingreditur, & ob quã rem portionem suam exinde iuste admisit. Guntramno partem Childeberti q de Massilia dedit, Mummulus factione Fredegundæ, cui reputabant filium suum per incantationem interfecisse, iussit suggillare, multasq; mulieres per ipso mendacio à Fredegunde sunt interfectæ.

q al. à de Massilia eunte reddidit.

Chilpe-

CHILpericus timens Guntramnum & Childebertum in Camaracensem cum thesauris omnique prælidio est aggressus: per ipsum timorem, exercitum sæpe mouebat & residere faciebat. *Caput 88.*

CHildebertus in Italiam abiit, & Langobardi se suæ ditioni commendant: gloriose exinde Childebertus reuertitur. acceperat prius à Mauritio Imperatore quinquaginta millia auri, vt Longobardos de Italia expugnaret: sed non solum eis non nocuit, sed amicitias cum ipsis iniit. Leopildus, vt supra fecimus mentionem, filium suum Ermengildum interfecit. *Caput 89.*

CHilpericus & Fredegundis filia eorum cum multis thesauris & multitudine famulorum in eius ministerium direxit, quam filius Leopildi accepit vxorem; nec post mora extante Chilpericus Calamvillam nec procul à Parisijs ab homine nomine Falcone qui missus à Brunichilde fuerat, est interfecit, & crudelissimam vitam digna morte finiuit. *Caput 90.*

INCIPIT LIBER
 QVINTI IVLII HILARIONIS
 De

Cursu temporum
 quintus.

HISTE TITVLVS IN M. S. Mi-
 nore (in maiore enim non solum
 abest, sed ipse Hilarion extra hanc
 collectionem in initio libri habetur) solum repe-
 ritur. Ne expecta hic vt dem Hilarionem,
 qui iam editus est, opera Pithoei, & extat in
 bibliotheca S S. Patrum. Quisquis ille fuit,
 qui huic collectioni hunc inseruit, na ille ine-
 ptus fuit, si id tantum fecit ideo, vt Quintus
 Hilarion quintum librum faceret. Et sanè
 non à collectore illo Caroli Magni compare,
 sed ab alio factum videtur. Attamen quia
 collatione duorum codicum nostrorum manu-
 scriptorum Pithoeanus Hilarion melior fieri
 possit quibusdam in locis & expleri, ideo vari-
 as lectiones annotaui, quas in notis inuenies.

COL:

COLLECTIO
HISTORICA CHRO-
NOGRAPHICA

ex
THOROMACHO

& aliis

Collectore Gallo quodam qui Carolo Magno
compar.

* INCIPIT PROLOGVS IN LIBRVM
sextum & vltimum Thoromachi concordans
quo ad gesta cum lib. q̄to.*

Hic titulus in
m. f. maiore
non est, sed t̄a-
tum: INCIPIT
PROLOGVS.
† Interpretor:
CVM LIBRO
QVARTO.
a alijsio.

*Um ad liquidum a iussu verbi proprietatem non ha-
beo quod proferam, nisi praestitum ab altissimo fuerit:
& dum quero implere sententiam longo ambitu, vix
breuis via spatium consumo vernaculum linguae hu-
ius verbi interpretator absurde resonat. Si ob necessitatem aliquid
in ordine sermonum mutauero, ab interpretis videor officio reces-
sisse. Itaq̄ Beati Hieronymi, Idacii, & cuiusdam sapientis seu
Isidori, imoq̄ & Gregorii chronicas à mundi origine diligentissime
percurrrens, vsq̄ decedente regno Guntramni, his quinq̄ Chronicis*

Vnum 3

hunc

huius libelli, nec plurima prætermissa sigillatim congruentia stilo inserui, quod illi solertissime absq̄ reprehensione condiderunt. Cum hæc ita se habeant, necessarium duxi, veritatem diligentius insequi, & obitum in prioribus his chronicis quasi quandam c futuro opere omnium mihi rerum & tempora prænotavi. In presenti autem stilo ea tempora ponens & singularum gentium curiosissimo ordine quæ gesserant, & coaptavi, quod prudentissimi viri, quos supra meminimus cuius chronicis verbo huius nominis Græco, quod in Latinum interpretatur gesta temporum, severissime dictantes condiderunt, velut purissimus fons largiter fluentia manantes. Optaueram & ego ut mihi & subcumberet talia dicendi facundia, ut vel paululum esse inftar. Sed & charius auditur, ubi non est certa perennitas; atq̄ mundus iam senescit, ideoq̄ prudentiæ augmentum nobis tepescit; nec quisquam potest huius temporis, nec præsumit oratoribus præcedentibus esse similis. Ego tamen ut rusticitas & extremas sensus mei valuis, studiosissime de hisdem libris, breuitate quantum plus potui optare, præsumpsi. Nec quisquam dubitet, vniuscuiusque libri nomen redeat ad auctorem: cuncta reperiet subsistere veritate. Transacta namq̄ Gregorij libri volumine temporum gesta, quæ vndiq̄ scripta potui reperire, & mihi postea fuerunt agnita, acta regum & bella gentium quæ gesserunt, legendo simul & audiendo etiam & videndo cuncta quæ certificatus cognoui, in huius libelli volumine scribere non silui: sed curiosissime, quantum potui inserere studui, de eodem incipiens tempore scribendum, quo Gregorij finis gestaq̄ cessant & tacent. Cum Chilperici i vita finisset scripsit.

b. al. obedien-
dum forte: ob
id dum.
e. al. future o-
pere
d al. captavi.
e al. huius. le-
go: his.

f fort. succur-
reret talis,
g al. carus au-
ritus

h. al. strenui-
tas fort. tenui-
tas.

i al. vita finis:
sit scripti. fort.
scripti.

INCIPIIT LIBER

SEXTVS

THOROMACHI

† hic titulus
est in minore
m. f. maior c-
nim caret hic
omni titulo,

Caput I.

UNTRAMMVS rex Francorum cum iam anno
XXIII. Burgundiæ regnum, bonitate plenus,
feliciter regebat; cum sacerdotibus vtique
sacerdos instar se ostendebat; & cum leudis
erat aptissimus, eleemosynam pauperibus large tribuens,
tantæ prosperitatis regnum tenuit, vt omnes etiam vici-
næ gentes ad plenitudinem de ipso laudes canerent & c.

ET cetera quæ sequuntur, quæ iam edita sunt cum Grego-
rij Turonensis historia Francorum, nomine Anonymi
auctoris, qui Gregorium continuauit. Si qua est varia
lectio, sub finem notatam reperies. Sed quia nobis propositum est
edere ea quæ nunquam edita sunt, nil hic damus præter præfatio-
nem, quæ hic noua est. In fine quoque noster m. f. codex insignem ac-
cessionem habet, quam hic, quia nunquam edita, damus.

HILtrudis quoque filia eius, faciente consilio
nefario noueræ suæ fraudulenter per ma-
nus sodalium suorum Renum transit, & ad
Dedilonem Ducem Bagvvarix peruenit. Ille vero eam
ad coniugium copulauit contra voluntatem vel con-
siliium fratrum suorum. Interea rebellantibus Gvasco
nibus in regione Aquitanix cum Chunobaldo Duce,
filio

k Aimoin. lib.
4. cap. 59. Vo.
cat Hunoldū.

filio Theudone quondam Carlomannus atq; Pipinus, germani, Principes, congregato exercitu Ligeris alueum Aurelianis urbem transeunt, Romanos proterunt, vsq; Biturcas urbem accedūt, suburbana ipsius igne comburunt k Chunoaldum Ducem persequentes fuga cuncta vastantes, Lucca castrum diruunt, atq; funditus subuertunt; custodes illius castrum capiunt, & inibi victores existunt, prædam sibi diuidentes habitatores eisdem locis secum captiuos duxerunt. Inde reuersi circa tempus Autumni eodem anno iterum exercitum ordinauerunt ultra Renum contra Almanos. Sederunt atq; castra metati super fluuium Danuuie in loco nūcupato Vsq;equo. Habitatores Alamanni se victos videntes, obsides donāt, iura promittunt, munera offerunt, & pacem petentes eorum suæ ditioni submitunt. Inde reuersi anno secundo regni eorum cognatus Hodilo Dux Baioariæ contra ipsum bellum excitat: compulsi sunt generalem cum Francis in Baioaria admouere exercitum, venientesq; super fluuium, qui dicitur Lech, sederunt super ripam fluminis vterq; exercitus hinc inde se mutuo vidētes vsq; ad quindecim: qui tantundem prouocati irrisionibus gentis illius, indignatione commoti periculo se dederunt per loca deserta & palustria, vbi pons transeundo nullatenus aderat, nocteq; irruentes diuisis exercitibus eos improuisos occupauerunt: commissoq; prælio prædictus Dux Hodilo cæso exercitu suo vix cum paucis turpiter ultra Igne fluuium fugiēdo euasit. His triumphis peractis, non sine dispendio multorum, tamen feliciter victores ad propria remeauerūt. Euoluto triennio iterum Carlomannus confinium Saxonorum, ipsis rebellantibus, cum exercitu irrupit, ibiq; captis habitatoribus, qui suo regno ad fines esse videbantur, absque belli discrimine feliciter acquisiuit

Lech.

uit, & plurimos eorum, Christo Duce, baptismi Sacramento consecrati fuerunt. Per idem tempus rebellante Theudebaldo filiam Godfredi Ducis Pipinus cum virtute exercitus sui ab obsidione alpium turpiter expulit fugientem, reuocatoq; sibi eiusdem loci ducatu, victor ad propria remeavit. Inde reuersi precelsi germani sequente anno prouocato coturno Gvvascanorum iterumque vsque ad Ligerim fluum pariter adunati venerunt, quod videntes Gvvascones præoccupauerunt pacem petentes & voluntatem Pipini in omnibus exsequentes, muneratum eum à finibus suis vt rediret, precibus obtinuerunt. His transactis sequenti anno dum Alamanni contra Carlomannum eorum fidem sefellissent, ipse cum magno furore eū exercitu in eorum patriam peraccessit, & plurimos eorum, qui contra ipsum rebelles existebant, gladio trucidauit.

His ita gestis sequenti curriculo annorum Carlomannus deuotionis causa in extincto succensus, regnum vna cum filio suo Chrohone manibus germani sui Pipini committens ad limina Beatorum Petri & Pauli Romam in monachorum ordine perseveraturus aduenit, qua successione Pipinus roboratus in regno.

Eodem anno Saxones more consueto fidem, quam germano suo promiserant, mentiri conati sunt. Qua de causa adunato exercitu ad eos peruenire compulsus est; cui etiam reges VVinidorum seu Frisionum ad auxiliandum vno animo conuenerunt. Quod videntes Saxones, consueto timore compulsi, multis ex eis iam trucidatis & in captiuitate missis, regionibus eorum igne concrematas, pacem petentes, iuri Francorum sese, vt antiquitus mos fuerat, subdiderunt; & ea tributa quæ Chlotario quondam præstiterant, plenissima solutione ab eo tempore deinceps esse reddituros promiserunt. Ex quibus plu-

Xxxx rima

1. locus corruptus quem ex fide m. f. do. forte leg. rebellantem Theudebaldum filium Godfredi. Reliqua tu coniectura corrigenda.

rima multitudo videntes, se contra impetum Francorum rebellare non posse, proprijs viribus destituti, petierunt sibi Christianitatem sacramenta conferre. Quo peracto tempore Baioarij consilio nefandorum, iterum eorum fidem fefellerunt, & contra præfatum principem eorum fidem mentiti sunt. Qua de re commoto exercitu cum magno agmine apparato eorum patrias peraccessit: ipsi vero terrore compulsi vltra fluuium Igni cū vxoribus ac liberis eorum fugientes: & memoratus Princeps super ripam Igni castra metatus, nauale prælium præparauit, qualiter eos interneconem insequeretur. Quod videntes Baioarij eorum viribus se auxiliare non posse, legatos eum munibus multis transmittunt, & in eius ditione se subdunt, & sacramenta vel obsides donant, vt ne vltius rebelles existant. Ipse vero duce Christo, cum magno triumpho in Frâciam ad propriam sedem feliciter remeavit. Et quieuit terra à prælijs annis duobus. Quo tempore vna cum consilio & consensu omnium Francorum missa relatione à sede Apostolica auctoritate percepta, præcellus Pipinus electione totius Franciæ in sedem regni cum cōsecratione Episcoporum & subiectione Principum, vna cum regina Bertradane, vt antiquitus ordo deposcit, sublimatur in regno.

His transactis sequenti anno iterum Saxones contra eorum fidem, quam præfato Regi dudum promiserant solito more iterum rebelles contra ipsum existunt. Vnde & Pipinus Rex ira commotus, commoto omni exercitu Francorum iterum Reno transiecto in Saxoniam cum magno apparatu veniens, ibique eorum patriam maxime igne concremavit, captiuos tam viros quàm feminas secum duxit, cum multam prædam ibidem fecisset,

set, & plurimos Saxones ibidem prostrauisset. Conuenientibus ijs Saxones pœnitentia commoti cum solito timore clementiam regis petunt, vt pacem eis concederet, & sacramenta atque tributa multo maiora quàm ante promiserant redderent, & nunquam vltra iam rebelles existerent. Rex Pipinus Christo propitio cum magno triumpho iterum ad Renum ad castrum, cuius nomen est Bontia veniens. Dum hæc ageret, nuncius veniens ad præfatum regem ex partibus Burgundiæ quod germanus ipsius Regis nomine Gripho quondam in Gvasconiam ad Vvaiosarium Principem confugium fecerat, & Theodonem Veenensem seu & Fridericum Ultrauranum Comitum secundum partes Langobardiæ peteret, & insidias contra ipsum prædictum regem pararet apud Mauriennam urbem super fluuium Arboris interfectus est. Nam & ipsi superscripti omnes in eo prælio pariter interfecti sunt, per Ardennam siluam cum ipse rex veniens ad Theodonem villam publicam super Mosella resedisset nuncius ad eum veniens dixit, quod Stephanus Papa de partibus Romæ cum magno apparatu & multis muneribus iam monte Iouis transmeato ad eius properaret aduentum. Hæc audiens rex cum gaudio & lætitia & ingenti cura recipere eum præcepit, & filio suo CAROLO ei obuiam ire præcepit. Qui vsque ad pontem Vgone villæ publicæ ad eius præsentiam adducere deberet, ibique STEPHANVS Papa Romanus ad præsentiam regis veniens & multis muneribus tam ipsi regi quàm & Francis largitus est, auxilium petens contra gentem LONGOBARDORVM, & eorum regem AISTVLFFVM vt per eius adiutorium ab eorum opprèssionibus & fraudulentia eos & de manibus eorum liberaret, & tributa &

Xxxx 2 munc-

munera, quæ contra legis ordinem à Romanis requirebant facere, desisterent. Tunc Pipinus Rex præfatus Stephano Papa apud Parisius ciuitatem in monasterio sancti Dionysij Martyris cum ingenti cura & multa diligentia hyemare præcepit, legationem ad Aistulfum regem Longobardorum mittens, petens vt propter reuerentiam Beatissimorum Petri & Pauli in partibus Romæ hostiliter non ambularet, & superstitiosas ac impias & contra legis ordinem causas, quas antea Romæ nunquam fecerat, propter eius petitionem facere non deberent. Cum prædictus Rex Pipinus quod per legatos suos petierat, non impetrasset, & Aistulfus hoc facere contempisset, euoluto anno Rex, à Kal. Martij omnes Francos, sicut mos Francorum est, in Bernaco villa publica ad se venire præcepit, initoq; consilio cum proceribus suis eo tempore quo solent Reges ad bella procedere, Stephanus Papa & reliquæ nationes, quæ nationes quæ in suo regno commorabantur, & Francorum agmina ad partes Langobardiæ cum omni multitudine per Lugdunum Galliæ & Viennam pergentes vsq; Mauriennam peruenerunt. Aistulfus Rex Langobardorum hæc audiens cum omni exercitu Langobardorum vsq; ad clusas quæ cognominatur Valle Svesiana, veniens ibi cum omni exercitu suo castra metatus est, & cum telis & machinis, & multo apparatu, quod nequiter contra rem publicam & sedem Romanam Apostolicam admiserat, nefarie nitetur defendere. Et cum supra scriptus Rex Pipinus Mauriennam cum exercitu suo redisset, & propter angusta vallium, montes, rupesq; exercitus prædicti Regis minime transire potuisset, pauci tamen montibus angustiisq; locis erumpentibus, vsq; in valles Eufana, peruenerunt. Hæc cernens Aistulfus Rex Langobardorum omnes Langobardos

bardos armare præcepit, & cum omni exercitu suo super eos audaciter venit. Hæc cernentes Franci, non suis auxilijs, nec suis viribus liberare se putabant, sed Deum invocant, & Beati Petri Apostoli adiutorium rogant. Commissoq; prælio fortiter inter se dimicantes, Aistulfus Rex Langobardorum læsum cernens exercitum suum, terga vertit, & pæne omnem exercitum suum, quem secum adduxerat tam Duces, Comites, & omnes maiores natus gentis Langobardorum in eo prælio omnes amisit, & ipse quodam monte rupis vix lapsus euasit, Ticinum urbem suam cum paucis venit. Igitur præcellus Rex Pipinus, patrata Deo adiuuante victoria, cum omni exercitu & multitudine, agmina Francorum vsq; ad Ticinũ accessit, castra metatus est, vndiq; omnia quæ in gyro fuerunt vastans partes Italiæ maxime igne concremauit; totam regionẽ illam vastauit, castra Langobardorum omnia dirupit & multos thesauros & alia ornamenta quamplurima & eorum tentoria omnia rapuit & cepit. Hæc cernens Aistulfus Rex Longobardorum, quod nullatenus euadere potuisset, pacẽ per sacerdotes & optimates Francorum petens, ditiones super dicto Rege Pipino faciens & quicquid contra Romanam Ecclesiam vel sedem Apostolicam, contra legis ordinem fecerat, plenissima solutione emendaret, sacramenta & obsides ibidem donat, vt nunquam à Francorum ditione se abstraheret, & vterius ad sedem Apostolicam Romanam & rempublicam hostiliter nunquam accederet. Præfatus Rex Pipinus clemens vt erat, misericordia motus vitam & regnum ei concessit & multa munera Aistulfus partibus prædicti Regis donat, nam & optimatibus Francorum multa munera largitus est. His itaq; gestis, Pipinus Rex prædicto Stephano Papa cum optimatibus suis & multa munera partibus Ro-

ma cum magno honore direxit, & sedem Apostolicam incolumem, sicuti prius fuerat, restituit. His transactis Pipinus Rex cum exercitu suo & multis thesauris ac multis muneribus, Deo adiuuante, reuersus est ad propria. Sequenti anno Aistulfus Rex Langobardorum fidem suam quam regi Pipino promiserat, peccatis facientibus, sefelicit. Iterum ad Romam cum exercitu suo veniens, fines Romanorum peragrans, atque regionem illam vastans ad Ecclesiam sancti Petri perueniens, & domos quas ibidem reperit, maxime igne concremauit. Hæc Pipinus Rex cum per nuncios audisset, nimio furore & ira motus, comoto iterum omni exercitu Francorum per Burgundiam per Caullonnam urbem & inde per Ianuam usque ad Mauriennam veniens. Rex Aistulfus cum hoc reperisset, iterum ad clusas exercitum Longobardorum mittens, quod regi Pipino & Francis resisterent, & partes Italiae intrare non sineret. Rex Pipinus cum exercitu suo monte Cinisio transacto usque ad clusas ubi Longobardi resistere nitentur, perueniens, & statim Franci solito more, ut edocti erant, per montes & rupes erumpentes in regnum Aistulfi cum multa ira & furore intrant, Longobardos quos ibi reppererunt, interficiunt. Reliqui qui remanserant, vix fuga lapsi euaserunt. Rex Pipinus cum nepote suo Tasilone cum Baioarorum duce partes Italiae usque ad Ticinum iterum accessit, & totam regionem illam fortiter deuastans, & circa muros Ticini utraque parte fixit tentoria, ita ut nullus exinde euadere posset. Hæc Aistulfus rex Longobardorum cernens, etiam nullam spem se euadendi speraret, iterum per supplicationem sacerdotum, & optimatum Francorum, veniam & pacem prædicto supplicans, & sacramenta, quae præfato regi dudum dederat, atque contra sedem Apostolicam rem nefariam fecerat, omnia iudicio Francorum & sacerdotum plenissima solutione emendaret. Igitur rex Pipinus solito more iterum misericordia motus ad petitionem optimatum suorum vitam & regnum iterato concessit. Aistulfus rex iudi-

iudicio Francorum & sacerdotum, thesaurum qui in Ticino erat, id est tertiã partem prædicto regi tradidit, & alia multa munera maiora quam antea dederat partib⁹ regis Pipini dedit, sacramenta iterum & obsides donat, vt amplius nunquam contra regem Pipinum & proceres Francorũ rebellis & contumax esse non debeat, & tributa, quæ Longobardi regi Francorũ à longo tempore dederãt, annis singulis permiffos suos desoluere deberet. Præcellus rex Pipinus victor cũ magnis thesauris & multis muneribus absq; belli euentu cũ omni exercitu suo illæso ad propriã sedem regni sui remeavit incolumis, & quieuit terra à prælijs annis duob⁹. Post hæc Aistulfus rex Longobardorũ, dum venationem in quadam insula exerceret, diuino iudicio de equo, quo sedebat, super quandã arborem proiectus vitam & regnum crudeliter digna morte amisit. Longobardi vna cum consensu prædicti regis Pipini & consilio procerum suorum, Desideriũ in regni sedem instituant. Dum hæc agerentur rex Pipinus legationẽ Constantinopolim ad Constantinũ Imperatorem p̄ amicitia causa & salute patriæ suæ mittens, similiter & Constantinus Imp. legationẽ præfato regi cũ multis munerib⁹ mittens, & fidẽ p̄ legatos eorũ vicissim inter se promittit. Nescio, quo faciẽte, postea amicitia, quã inter se mutuo promiserãt, nullaten⁹ sortita est effectũ. His itaq; gestis & duob⁹ annis cũ terra cessasset à prælijs, prædictus rex Pipinus legationẽ ad VVaiofariũ Aquitanum principẽ mittens, petes p̄ legatos suos, vt res Eccl. de regno ipsi⁹, quæ in Aquitania sita erãt redderet, & sub immunitatis nomine, sicut ab antea fuerant conseruatas esse deberent, & iudices ac actores in supra dictas res Ecclesiarum, quod à longo tempore factum non fuerat, committere non deberent, & Gothos prædicto regi, quos dudum VVaiofarius contra legis ordinem occiderat, ei soluere deberet & homines suos, quod de regno Francorum ad ipsum VVaiofarium principem confugium fecerunt, reddere deberet, hæc omnia

Mors Aistulphi.

Desiderius.
Vide Aimoin.
lib. 4. cap. 63. 64
65.

Vvaiofarius, quæ prædictus rex per legatos suos ei mandauerat, hoc totum facere contempsit. Igitur Pipinus rex inuitus coactus undiq; contraxit exercitum, & partibus Aquitaniæ, per pagam Trecatinam vsque Antisiodorum urbem accessit, inde ad Ligerem fluuium cum omni exercitu Francorum ad Masuam vicum in pago Antisiodorensi Ligerem fluuium transmeauit, per pagum Biturinum vsque Auernicam accessit, regionem illam perurgans, & maximam partem Aquitaniæ igne concremauit. Vvaiofarius princeps Aquitaniæ, per legatos suos pacem supplicans, Sacramenta & obsides ibidem donat, & omnes iusticias quas præfatus rex Pipinus per legatos suos ei mandauerat, in placito instituto facere deberet. Rex Pipinus cum omni exercitu suo illæso reuersus ad propria, reuoluto anno id est anno decimo regni ipsius omnes optimates Fræcorum ad Dura in pago *Riguernisi ad componendum pro salute patriæ & vtilitate Francorum tractanda placito instituto ad se venire præcepit. Dum hæc agerentur Vvaiofarius inuito iniquo consilio contra Pipinum regem Francorum insidias parat, exercitum suum cum Vniberto Comite Biturouo, & Blaudeno Comite Aruernico, qui dudum ante annum superiorem ad prædictum regem Pipinum cum Bertellano Episcopo Bitoricæ ciuitatis missus fuerat, & animum regis ad iracundiam nimium prouocasset, cum reliquis Comitibus clam hostiliter vsq; Caualonum, omnem exercitum suum transmisit, & totam regionem illam id est Augusdunensium vsque ad Caualonum igne cremauit & suburbana Caualoni vrbs quidquid ibidem reperierunt; omnia vastauerunt Melciam conuillam publicam incendio cremauerunt cum multis spolijs & præda nullo resistente remeauerunt ad propria. Cum hoc Pipino regi nunciatum fuisset,

Aimoin. 4.
cap 65. vocat
villam Durā

fuiſſet, quod Vvaiofarius maximam partem regni ſui vaſtaſſet, Sacramenta, quæ ei dederat ſeſellifſet, nimium ira motus iubet omnes Francos vt hoſtiliter, placito inſtituto, ad Ligerem veniſſent: commotoque exercitu cum omni multitudine iterum uſque ad Trecaſ accessit, inde per Antifiodorum ad Neuernum urbem veniens, Ligeris fluuio tranſneato, ad caſtrum, cuius nomen eſt * Burbone in pagum Bitoruium peruenit. Cumq; in gyro caſtra poſuiſſet ſubito à Francis captum & ſuccenſum eſt, & homines Vvaiofarij, quos ibidem inuenit, ſecum duxit, maximam partem Aquitranix vaſtans, uſque urbem Auernam, cum omni exercitu veniens Claremontem caſtrum captum atq; ſuccenſum bellando cepit, & multitudinem hominum tam virorum quam mulierum & infantum plurimos in ipſo incendio cremauerunt. Blandinum comitem ipſius urbis Auernicæ captum atq; ligatum ad præſentiam regis adduxerunt: & multi Vvaiſcones in eo prælio capti atque interfecti ſunt. Igitur rex Pipinus urbe capta ac regione illa tota vaſtata cū præda & populo multo, Deo auxiliante, cum illæſo exercitu iterum remeauit ad propria. Factum eſt autem poſtquam Pipinus rex urbem Auernam cepit hanc, regionem illam totam vaſtauit.

Aimoin. 16.
Borbonum
vocat.

Sequenti anno id eſt anno vndecimo regni ipſius cum vniuerſa multitudine gentis Francorum Bitoricas venit, caſtra metatus eſt vndique & omnia quæ in gyro fuerunt, vaſtauit; circumſepit urbem munitione fortiſſimam, ita vt nullus egredi auſus fuiſſet, aut ingredi potuiſſet. Cum machinis & omni genere armorum circumdedit eam vallo, multis vulneratis, plurimiſq; interfectis Francis, per muros cepit urbem, & reſtituit eam ditioni ſuæ iure prælij, & homines illos, quos Vvaiofarius ad defendendum

Yyy

ipſam

ipsam ciuitatem dimiserat, clemētia suā pietatis absoluit, dimissiq; reuersi sunt ad propria. Vnibertum Comitem & reliquos Vascones, quos ibidem inuenit, sacramenti datis secum adduxit, vxores eorum ac liberos in Franciam ambulare præcepit, muros ipsius Bitoricæ ciuitatis restaurare iubet, Comites suos in ipsam ciuitatem ad custodiendum misit. Inde cum omni exercitu Francorum vsq; ad castrum quod vocatur * Toarcius veniens. Cumque in gyro castra posuisset, ipse castrum mira celeritate captum atque successum est, & Gunstones, quos ibidem inuenit vna cum ipso Comite secum duxit in Franciam. Pipinus Christo duce cum omni exercitu Francorum cum multa præda & spolijs iterum reuersus est ad sedem propriam. Facta est autem longa altercatio inter Pipinum regem Francorum & Guaiofarium Aquitanæ principem. Pipinus rex, Deo auxiliante, magis ac magis crescens & semper se ipso robustior in se ipso factus est, pars autem Vuaiofarij, & eius Tyrannidis decrescēs quotidie. Vuaiofarius princeps semper contra prædictum regem Pipinum insidias parare dissimulat. Nam Mancionem Comitem consobrinum suum ad partes Narbonæ cum reliquis Comitib⁹ transmisit, vt custodias, quas prædictus rex Narbonam, propter gentem Saracenorum ad custodiendum miserat, ne aut intrarent, aut si quando iterum, in patriam reuertentur, capere aut interficere suos possent. factum est autem vt Astraldus Comes & Galemanius itemq; Comes compares eorum ad propria reuertentur, sic Mancio vna cum multitudine gentis Gvascanorum super eos irruit, fortiter inter se dimicantes. Prædictus Galemanius & Astraldus ibidem Mancionē & vniuersos pares suos, Deo adiuuante, interficiunt, hæc cernentes Gvascones terga vertūt, omnes equites quos ibidem adduxerant, amiserunt, montes vallesq; peruagātes pauci tamē vix fugaciter euaserunt. Ipsi vero cū multa præ-

Almoïn. 4. cap.
66. air vsque ad
Carduciam
seu Cadurci-
am accessisse.

da & equitibus & spolijs cum gaudio reuersi sunt ad ppria. Dú his & alijs modis Franci & Gvascones semp inter se altercarét, Chilpingus Comes Auernorú collecto vndiq; exercitu, in pago Lugdunési in regno Burgúdiæ ad præliadú ambulare nitebatur. Cōtra quem Adalard^o Comes Gualonésis & Astraldus idemq; Comes cum parib^o eorum cōtra eum veniētes, statim Chilpingus Comes in eo prælio à supra scriptis Comitibus occisus est, & multi qui cū eo venerāt, ibidem interfecti sunt. hæc videntes Gvascones terga vertunt. Vix pauci syluis & paludib^o ingressis euaserūt.

Amanugus^o Comes Pietauésis dum Turonicam infestam prædaret & ab hominib^o Gulsardi Abbatis monasterij beati Martini interfectus est, & plures, qui cum eo ibidem venerāt cum ipso pariter ceciderunt, reliqui qui remanserāt terga vertentes, pauci vix euaserunt. Dum hæc agerentur, Remistanus auunculus Gvaiofatij ad prædictum regem veniens, sacramenta multa & fidem prædicto regi Pipino promisit, vt semper fidelis tam prædicto regi, quam & filijs siue omni tempore esse deberet. Rex verò Pipinus in suam ditionem eum recepit, & multa munera auri & argenti & preciosa vestimenta equites & arma largiendo ditauit.

Rex Pipinus castrum cui nomē Argentonnis in pago Bitoruio à fundamēto miro opere in pristinum statú reparare iussit, Comites suos ibidē ad custodiendú mittēs ipsum castrum, Remistano ad Gvaiofario resistēdum cū eis medietatem pagi Bitoruio vsq; ad Care cōcessit. Vidēs prædictus Gvaiofarius princeps Aquitanicus, q; castrum Clare mōtis rex bellādo ceperat, & Bitoricas caput Aquitanie, munitissimam vrbem cū machinis cepisset, & impetum eius ferre nō potuisset, omnes ciuitates, quæ in Aquitania Prouincia ditionis suæ erant, id est Pietauis Lemodicas, Sanctionis, Petrecors, Equolisma, & reliquas quam plures ciuitates & castella, omnes muros eorum in terram prostrauit, quos postea præcellus rex Pipinus reparare iubet, & homines suos ad ipsas ad custodiendú dimisit. Yyyy. 2. Ite;

Iterum eo anno cum omni exercitu suo prædictus rex Pipinus ad sedem propriam reuersus est. Iterum sequenti anno commoto omni exercitu Francorum per Treca inde Antisiodorū vsq; ad Auernū urbem cū omni exercitu veniens, ibiq; cum Francis, & proceribus suis placitum suum Campomadio tenens, postea Ligere transacto Aquitaniam pergens vsq; ad Lemodicas accessit, totam regionem illam vastans, villas publicas, quæ ditionis Guaiofarij erāt, totas igne cremare præcepit. Tota regione pene vastata, monasterijs multis depopulatis vsq; Hisandonem veniens, vnde maximam partem Aquitaniam, vbi plurimum vinearum erat, cepit ac vastauit, vnde pene omnis Aquitania tam Ecclesiæ, quam monasteria, diuites & pauperes vina habere consueuerunt, omnia vastauit & cepit. Dum hæc agerentur Guaiofarius cum exercitu magno & plurimorum Gvvascanorum, qui vltra Garronam commorantur, qui antiquitus vocati sunt Vaoeci, contra prædictum regem veniens, sed statim solito more omnes Gvvascones terga verterūt, plurimi ibidem à Francis interfecti sunt. hæc cernens rex persequi eum iubet, & vsq; ad noctem eum persequens, vix Gaiofarius cum paucis, qui remanserant fugiendo euasit. In eo prælio Blaudinus Comes Auernorum, quem prædictus rex prius ceperat, & qui postea ad Guaiofarium confugium fecerat, interfectus est. Rex Pipinus, opitulante Deo, victor exitit, patata iterum victoria cum magno triumpho iterum ad Degontum cum omni exercitu Francorum ad Ligere veniens. Inde per pagum Augustudunensem ad propriam sedem remeavit, ibi victus Vuaiofarius legationem ad prædictum regem mittens, petens eum, quod Bitoricas & reliquas ciuitates Aquitaniam prouinciæ, quas de manu eius prædictus rex abstulerat, ei redderet, & postea ipsas

p̄sas Guaiofarius ditioni suæ faceret. Tributa & munera,
 quæ antecessores sui reges Francorum, de Aquitania pro-
 uincia exigere consueuerant, annis singulis partibus præ-
 dicto regi Pipino soluere deberet. Sed hoc rex per consi-
 lium Francorum & plurimorum nationis qui in regno
 suo commorabantur, & procerum suorum facere con-
 tempfit. Euoluto igitur anno, commoto omni exercitu
 Francorum vsq; Aurehanis veniens ibi placitum suum
 Campomaj quod ipius primus pro campo Martio, pro
 utilitate Francorum instituit tenens, multis muneribus à
 Frâcis & proceribus suis ditatus est. Iterum Ligere trã-
 acto totam Aquitaniã pergens vsq; ad Agimum veniẽs
 totam regionem illam deuastauit: videntes tam Gvasco-
 nes, quam maiores natu Aquitaniæ necessitate compulsi
 plurimi ad eum venerunt, sacramenta ibi donant, & se
 ditioni suæ faciunt; ita omnis Aquitania prouincia vastata
 cum multa præda ac spolijs per pagum Prætoricam
 & Equalisnam, iam pene omni Aquitania acquisita cum
 omni exercitu suo Francorum iterum eo anno cū omni-
 bus suis reuersus est in Franciam.

Iterum denuo sequenti anno commoto omni exercitu
 Francorum per pagum Trecafinam inde ad urbem Anti-
 sfiodorum veniens ad castrum, quod vocatur Gordinis
 cum regina sua Bertrada iam fiducialiter Ligere transacto
 ad Bitoricas accessit, palatium sibi ædificare iubet. Iterum
 campomadium, sicut mos erat, ibidem tenere iubet ini-
 toq; cõsilio cum proceribus suis præfatam reginam Ber-
 tardam cū reliquis Francis ac Comitibus fidelibus suis in
 prædicta Bitorica dimisit, ipse prædictus rex reliquis Fran-
 cis & optimatibus suis ad persequendum Guaiofarium ire
 perrexit. Cumq; prædictus rex ipsum Guaiofarium per-
 sequens non reperiret, iam tempus hyemis erat, cum o-
 mni exercitu ad Bitoricas, vbi præfatam reginam Bertra-
 dam

Yyyy 3

dam dimiserat reuersus est. Dum hæc agerentur Remistanus filius Iudonæ, quondam fidem suam, quam prædicto regi Pipino promiserat, fefellit, & ad Guaiofarium iterum veniens ditioni suæ faciens, quod Guaiofarius cū magno gaudio eum recepit, & adiutorem sibi contra Francos & prædictum regem eum instituit. Super scriptus Remistanus contra prædictum regem & Francos, seu custodias quas ipse in ipsius ciuitatibus dimiserat nimium infestus accessit, & Bitorium seu Limoticinum quas rex acquisierat, prædando nimium vastauit, ita vt nullus colonus terræ ad laborandum, tam agros quam vineas colere non audebat. Prædictus rex Pipinus in Bitorice per hyemem totam cum regina sua Bertrada in palacio resedit, totum exercitum suum per Burgundiam ad hyemandum mittens natale domini nostri Iesu Christi & sanctæ Epiphaniæ apud Bitoricas urbem per consilium Episcoporum & Sacerdotum venerabiliter celebravit. Euoluto igitur eo anno cum in Bitoricis resideret, medio ante Februariū omnem exercitum suum, quem in Burgundiam ad hyemandum miserat ad se venire præcepit, initoque consilio, contra Remistanum insidias parat, Hermenaldum, Beringarium, Childeradum, & Chunibertum Comitem Bitorinum cum reliquis Comitibus & leudibus suis ad ipsum Remistagnum capiendum mittens, prædictus rex Pipinus cum omni exercitu Francorum, iterum ad persequendum Guaiofarium ire destinavit. Bertrada regina Aurelianis transiens, & inde nauali euectione per Ligerem fluum usq; ad Sellus castrum super fluum ipsius Ligeris peruenit. His itaq; gestis nunciatum est regi quod missi sui, quos dudum ad Amormui regem Saracenorum miserat

rat

rat, post tres annos ad Marsiliam reuerſi fuiſſent legationem prædicti Amormuni regis Saracenorum ad præfatum regem cum multis muneribus ſecum adduxerant. Quod cum compertum regi fuiſſet, miſſos ſuos ad eam direxit, qui eos venerabiliter recipere, & uſq; ad Mettis ciuitatem ad hyemandum ducerent. Igitur ſuperſcripti Comites, qui ad Remiſtagnum capiendum miſſi fuerant, per diuinum iudicium, & fidem regis eum capiunt, & ligatum ad præſentiam regis cum vxore ſua adduxerunt, quam ſtatim rex * Vniberto & Ghifelario Comitibus Bitoricæ ciuitatis ipſum Remiſtagnum in patibulo ſuſpendi iuſſit. prædictus rex Pipinus uſq; ad Garonnam acceſſit. Ibi Gyvaſcones, qui ultra Garonnam commorantur, ad eius præſentiam venerunt, & ſacramenta & obſides prædicto regi donant, ut ſemper fideles partibus regis ac filijs ſuis Carolo & Carlemano omnitempore eſſe debeant. Et aliæ multæ quamplures gentes ex parte Guaiofarij, ad eum venientes, & ſe ditioni ſuæ ſubdiderunt. Rex uero Pipinus benigniter eos in ſuam ditionem recepit. Vuaiofarius cum paucis per ſyluam, quæ uocatur Edo-bola in pago Petrecorego latitans & huc illuc uagatur incertus. Præfatus rex Pipinus ad Guaiofarium capiendum inſidias iterum parat. Inde ad reginam ſuam de Sellum ueniens legationem Saracenorum, quam Mettis ad hyemandum miſerat, ad Sellus caſtrum ad ſe venire præcepit, & ipſi Saraceni munera, quæ Amormuni tranſmiſerat ibidem præſentant. Iterum rex ipſis Saracenis, qui ad ipſum miſſi fuerant munera dedit, & uſq; ad Marsiliam cum multo honore adduci præcepit: Saraceni uero nauali euectione per mare redeunt ad propria.

Videur aliquid deſſe. Vide Aimoin. 4. cap. 67.

Præcel-

Præcellus rex Pipinus iterum de Sellus castro cum paucis ad persequendum Guaiofarium eo anno iterum ire perrexit, usque ad Sanctiones mira celeritate primus cum paucis venit. Cum hoc Guaiofarius audisset solito more terga vertit. Rex Pipinus in quatuor partes Comites, scaritos, & leudos suos ad perquirendum Guaiofarium transmisit. Dum hæc agerentur ut asserunt, consilium regis factum fuisset Guaiofarius princeps Aquitaniæ à suis interfectus est. Præfatus rex Pipinus iam tota Aquitania acquisita, omnes ad eum venientes dittonis suæ, sicut antiquitus fuerant, se faciunt. Cum magno triumpho & victoria Sanctionas, ubi Bertrada regina residebat, venit. Dum Sanctionas præfatus rex venisset, & causas pro salute patriæ & utilitate Francorum tractaret, à quadam febre vexatus ægrotare cœpit, comites suos ac iudices ibidem constituit. Inde per Pictaunum usque ad Turonis urbem ad monasterium beati Martini confessoris accessit, ibique multam elemosynam tam Ecclesijs quam monasterijs & pauperibus largitus est, & auxilium beati Martini petens, pro ut eius facinoribus domini misericordiam deprecari dignaretur. Inde promouens se cum prædicta regina Bertrata & filijs suis Carolo & Carlomanno usque ad Parisius ad monasterium beati Dionysij martyris veniens, ibique moratus est aliquandiu, cernensque quod vitæ periculum euadere non posset, omnes proceres suos, Duces & Comites Francorum tam Episcopos quam Sacerdotes ad se venire præcepit, ibique vna cum consensu Francorum & procerum suorum seu & Episcoporum, regnum Francorum quod ipse tenuerat, æquali sorte inter prædictos filios suos Carlum & Carlomannum, dum adhuc ipse viueret inter eos diuisit, id est Austrasiorum regnum Carolo seniori filio regnum instituit. Carlomanno

manno vero iuniori filio regnum Burgundiæ & Provin-
ciæ Alesans & Alamaniam tradidit: Aquitaniam quam
ipse rex acquirerat inter eos diuisit. His gestis rex Papi-
nus * post dies vt dolus est ad dicendum multitudinem
& vitam simul caruit. Sepelieruntq; cum prædicti reges
Carolus & Carlomannus filij ipsius regis in monasterio S.
DIONYSII martyris, vt ipse voluit, cum magno honore.
regnauitq; annis viginti quinque. His transactis prædi-
cti reges Carolus & Carlomannus vnusquisque cum leu-
delibus suis ad propriam sedem regni eorum venientes,
instituto placito, initoque consilio cum proceribus eo-
rum, mense Septembri die Dominico decimo quarto
Calendas Octobris Carolus ad Nouionem urbem &
Carlomannus ad * Saxones ciuitatem, pa-
riter vno die à proceribus eorum &
consecratione sacerdotum
sublimati sunt in
regno.

fort. post dies
III. (dolor est
ad dicendum)
multitudine
& vita simul
caruit Aimo-
in 4. cap. 67.
ait obisse 7.
Kalend. Oct.

Suesionis di-
citur ab Aimo-
in. ib.

FINIS.

ZLLL

MENO.